

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

KDO NAS PREDSTAVLJA

Dandanes se veliko razpravlja o vlogi slovenskega predstavništva v Italiji. Vsa leta smo seveda imeli lastna predstavništva, in to predvsem po političnih strankah. Seveda je bil tu od vsega začetka med Slovenci razdor, saj imamo levico, ki se je vključevala v vsedrjavne italijanske stranke, nato pa Slovence demokratičnega in katoliškega tabora, ki se priznavajo v samostojni slovenski stranki (Slovenska skupnost, prej še druge). Danes je morda politični okvir bolj enoten, saj se v glavnem vsi Slovenci zbiramo okoli Oljke in zato je ta izbira lažja. Sicer pa o tem (zlasti v zvezi z volitvami) malo kasneje.

V sedanjem narodnostnem trenutku Slovencev v Italiji pa moramo omeniti vlogo civilne družbe, ki jo pri nas predstavljata obe krovni organizaciji. Veliko bi se lahko o tem pisalo. Gotovo je vloga teh organizacij pomembna in v marsičem odločujoča. Danes pa sta tako SKGZ kot SSO marsikdaj prevzeli vlogo pravih političnih dejavnikov. Je to pravilno?

V preteklosti sta tako SKGZ kot SSO nastali kot široki zvezi organizacij predvsem kulturnega, socialnega in športnega značaja. Nastopali sta sicer tudi v političnih iniciativah, posebno skupaj s strankami v boju za doseganje zaščitnega zakona. Čeprav je na tem področju njih delo dragoceno, pa ne sme in ne more prevzeti vlogo politične stranke. Ta se med drugim predstavlja na volitvah in zbira volivce s svojim političnim programom. Tako pridobi politična stranka tudi uradno in formalno potrditev volivcev, česar neka krovna organizacija nima in ne more imeti. Zato pa je potrebno pravilno usklajevanje ene in druge, to je krovne organizacije in politične stranke v spoštovanju medsebojnih pristojnosti in razlik.

V Italiji vlada že več časa skoraj predvolilna mrzlica. Gre namreč za pomladne parlamentarne volitve in oba velika in nasprotujoča si tabora, Oljka in Hiša svoboščin, sta kar se da aktivna in pomembna pri tem delu. Seveda vse to pobježe zanima slovenske volivce v Italiji. Gre namreč predvsem za vprašanje, kdo bo pravzaprav zastopal slovensko manjšino. Tu imamo v mislih predvsem levosredinsko koalicijsko Oljke, ki so jo naši volivci v veliki večini že podprli pri prejšnjih političnih in drugih volitvah. Sedaj je prišel na čelo te koalicije rimski župan Francesco Rutelli, sedanji predsednik vlade Giuliano Amato pa ga je tudi odločno podprl.

V našem primeru gre sedaj zlasti za izbiro skupnega primerne kandidata, ki naj bi potem predstavljal slovenske demokratične volivce. Stvar vsekakor ni lahka, saj je najprej treba ugotoviti, kje bi lahko ta kandidat (tudi s podporo večine) najbolj uspel. Zadnje čase se je izkazalo, da je to goriško-beneško-kraški senatni kolegij, v katerem sta bila izvoljena zadnja dva slovenska senatorja Levih demokratov, sicer uradno kandidatov Oljke. Se bo kaj podobnega spet zgodilo?

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

25 LET SLOVENSKE SKUPNOSTI

V IMENU IDEALA, KI BO OBSTAL

JURIJ PALJK

Z občuteno zapeto Zdravljico se je v petek, 3. t.m., ob 20. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici pričela slavnostna akademija ob petindvajsetletnici deželne Slovenske skupnosti.

stavniki Slovenske skupnosti in s predsednikom pokrajine Brandolinom.

Osrednji govor na svečani akademiji je imel deželni tajnik SSK dr. Andrej Berdon, ki se je najprej vprašal po smislu obstoja stranke, ki nima svojega predstavnika niti v

ko nam bo pomenil tudi v bodoče. Tu ne more biti dvoumnosti: smo in ostanemo Slovenci."

V nadaljevanju govora se je dr. Berdon zahvalil 638 zamejkam in zamejcem, ki so "v imenu te pripadnosti in te zvestobe s ponosom kandi-

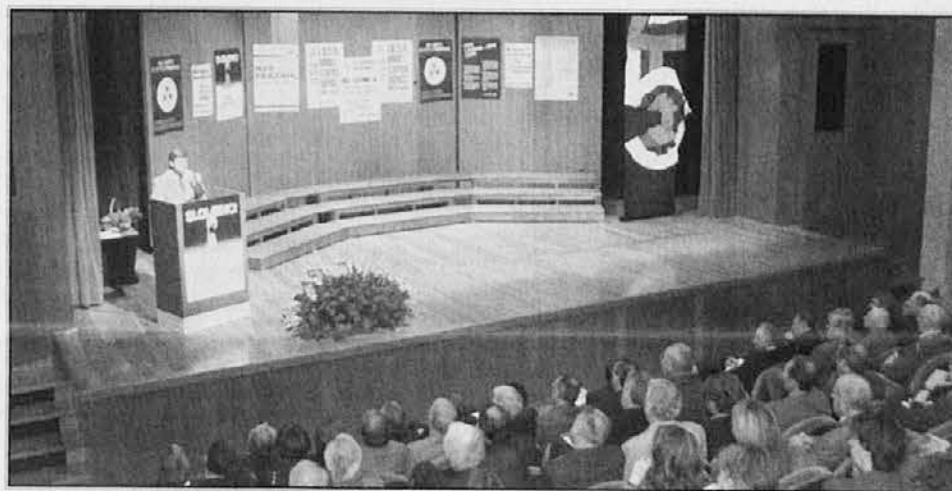

FOTO BUMBACA

Zbralo se je veliko uglednih gostov, ustanovnih članov in vrsta današnjih aktivistov te edine slovenske politične stranke v Italiji. Med številnimi gosti, ki so se udeležili srebrnega jubileja SSK, so med drugimi bili minister za okolje in prostor Republike Slovenije Andrej Umek, slovenski konzul v Trstu Miha Vilar, predstavnik koroških Slovencev iz Avstrije Andrej Wakounig, državni sekretar za Slovence po svetu RS Zorko Pelikan, podpredsednik deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine Miloš Budin, podžupan občine Gorica Giorgio Noselli, predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, pokrajinski tajnik Ljudske stranke Brussa in vrsta drugih uglednih osebnosti; med njimi je poseben aplavz pošel evropski poslanec francoske manjšine v Italiji Lucien Caveri, ki se je v popoldanskem času srečal s pred-

deželnem svetu, kaj šele, da bi ga imela v italijanskem parlamentu. Dr. Berdon je brez ovinkov dejal: "Verjemite mi, da sem daleč od retorike, ko trdim, da je SSK predvsem izraz nekega ideala in da živi, v kolikor živi ta ideal. To je ideal, ki je in bo prestal čeri multikulturalnosti in stapljanja narodnosti, to je ideal, ki je prenesel padec ideologij vseh vrst in vseh barv, in to je vendar ideal, v imenu katerega lahko danes nastopamo z istim simbolom, kakršnega smo si izvolili pred 25 leti. Tega simbola - lipove vejice, tega žlahtnega slovenskega cveta nam ni bilo potrebno spreminjati, ker se je zakoreninil v naš življenj kot znak čiste in poštene navezanosti na slovenski jezik in na slovenstvo. Ta ideal je občutek pripadnosti in zvestobe slovenskemu narodu. Nam je ta občutek vedno pomenil največ, veliko več od katerekoli ideologije, in ena-

diral na listah naše stranke... Delo teh naših rojakov, njihovih naporov in njihova vsakodnevna zavzetost za naše občestvo, vse to nas ob današnjem jubileju zavezuje, da od njih sprejemamo in negujemo izročilo slovenstva in narodnega ponosa!" je dejal dr. Berdon.

V nadaljevanju svojega govora je tajnik stranke povedal, da je prav politika tista, ki je za slovensko manjšino v Italiji najbolj pomembna, kajti slovenska manjšina potrebuje svojo stranko, in to ne zaradi apriornega odklona do italijanskih političnih strank, ampak zato, "ker imamo kot narodna skupnost pravico, da se naše želje in naše zahteve najprej izoblikujejo na čim bolj avtentičen in suveren način, tudi in predvsem tedaj, ko gre za določanje kandidatov za parlamentarne volitve".

STRAN 10

MSGR. FRANCU MOČNIKU V SPOMIN

"Mož pravi vedno v časti bo povsodi, / ne stol možu, mož stolu dà sijaj." Ta dva verza iz Gregorčičeve pesmi ob ustoličenju goriškega nadškofa F. B. Sedeja lahko v veliki meri veljata za msgr. dr. Franca Močnika, od katerega smo se pred dnevi poslovili z veličastno pogrebno svečanostjo v goriški stolnici. Dva škofa, stolni kapitelj, okoli sto duhovnikov, predstavniki občine in javnega življenja in veliko število vernikov - vse to je skupno z molitvijo, orglami in petjem dalo lepo poslednje slovo pokojnemu monsinjorju. Starost goriških duhovnikov je tako ob občutenem obredu dostojno počastilo celotno goriško mesto, v katerem je deloval nad pol stoletja.

Na tem mestu bi rad najprej spomnil na delo in vlogo dr. Močnika pri našem tisku. Štirideset let je bil odgovorni urednik našega tednika Katoliškega glasa. Veliko je pripomogel k njegovemu širjenju, pisal uvodne in druge članke z verskega in vzgojnega področja. V razmišljanjih je vedno in premočno zagovarjal načelno jasnost, kar zlasti v prvih povojnih časih ni bilo lahko. Tako je bil več let predsednik Goriške Mohorjeve družbe, naše glavne založniške hiše, ki je skrbela in še danes skrbi za knjižne in druge izdaje v skladu s krščanskimi vrednotami in prežete s pravim narodnim duhom. Za vse to mu moramo biti trajno hvaležni vsi primorski Slovenci. Pokojnik je bil kot dušni pastir in vzgojitelj od prve kaplanske službe vse tja do imenovanja za apostolskega administratorja goriške nadškofije na ozemlju takratne Jugoslavije, dokler ga ni komunistična oblast pregnala čez mejo.

Veliko bi lahko še napisali o msgr. Močniku vzgojitelju, duhovniku, profesorju - vsa ta področja je vestno in z duhovno vnemo spremljal skozi celo življenje. Bog mu bodi bogat plačnik!

AB

Politika Slovenske skupnosti je predvsem skrb za dobrobit Slovencev v Italiji in za njihove jezikovne pravice, kajti jezik je tisto, kar nas ločuje od italijanskih sosedov... Jezik je potrebno negovati, kajti sicer jezik otrpne in lahko tudi izumre, kakor se je zgodilo marsikateremu našemu rojaku. In ko se to zgodi, ostane človek brem v svoji biti, obubožan v svoji najgloblji bivanjski razsežnosti... Dosledno, zavzeto in ponosno izpričevanje slovenstva, uveljavljanje jezikovnih pravic, ki so neodtujljive in neminljive, ker so nam prirojene in usojene!

DEŽELNI TAJNIK SSK DR. ANDREJ BERDON
NA SLAVNOSTNI AKADEMiji V GORICI
2. NOVEMBRA LETOS

02 VOLITVE V ZDA: JE ZMAGAL BUSH?

02 Janez Povše
SLOVENSKA SKUPNOST ALI MOČ IDEALA

03 Iva Koršič / intervju
BRANKO ZORN

04 Marko Vuk
VTISI Z JUBILEJNEGA SLOVENSKEGA ROMANJA

05 Danijel Devetak
SPET V ZAVETJU VARUHA DRUŽIN

06 Drago Legiša
UTRINKI IZ BLIŽNJE PRETEKLOSTI

07 Majda Artač
OTROCI V MREŽI

08 Miriam Čermelj
MANJŠINSKI JEZIKI NA ODRU

10 Iva Koršič
RUMITARSKI DUH NI OD MUH

12 Jurij Paljk
O PREBEŽNIKI

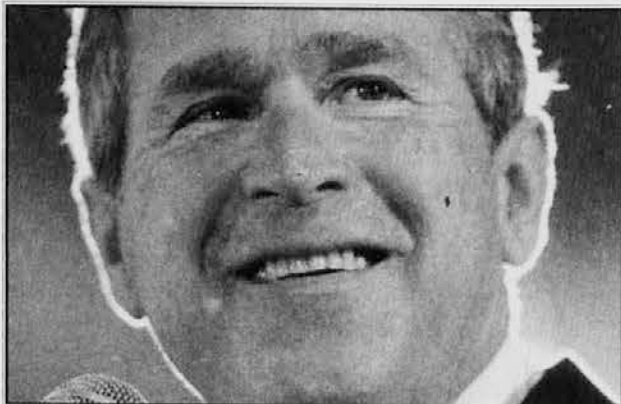
VOLITVE V ZDA / PRENAGLJENI IZIDI?

JE ZMAGAL BUSH?

Tik pred koncem naše redakcije so svetovne tiskovne agencije sporočile, da je pristojni sodnik na Floridi odredil ponovno štetje glasov na Floridi, čeprav je bil George W. Bush v sredo zjutraj neuradno že proglašen za novega predsednika ZDA. Zaradi tega je izid volitev še nejasen.

Bush je imel do zadnjega rahlo prednost pred svojim tekmeccem Al Gorom. George W. Bush je star 54 let in je sin Georga Busha, ki je bil ameriški predsednik v obdobju 1989-93, potem ko je bil prej namestnik predsednika Ronalda Reagana. George Bush ml. je od l. 1994 guverner zvezne države Texas. Do svojega 40. leta se za politiko ni zanimal, saj je raje skrbel za svoja in očetova petrolejska podjetja. Diplomiral je iz zgodovine na univerzi Yale, ima pa tudi master iz ekonomije z univerze Havard. Podpredsednik novega ameriškega predsednika je bivši obrambni minister Dick Cheney.

V torek, 7. t.m., so bile v ZDA tudi volitve za novi predstavniški dom, ki ga sestavlja skupno 435 poslancev, hkrati pa so izvolili tretjino senatorjev. Zanimivo je, da si je republikanska stranka zagotovila večino v celotnem kongresu, t.j. tako v predstavniškem domu kot v senatu. Omeniti pa velja, da je v zvezni državi New York Hillary Clinton, žena dosedanjega predsednika Billa. Poznavalci raz-

mer menijo, da se bo Hillary Clinton močno uveljavila v ameriškem političnem življenju, saj sama v tem pogledu tudi ne skriva svojih ambicij. V dosedanjem mandatu je republikanska stranka imela v predstavniškem domu rahlo večino, in sicer 13 poslancev več kot demokratska stranka.

Svetovna javnost se zdaj sprašuje, kakšna bo zlasti zunanja politika ZDA pod Bushovim predsednikovanjem. Med volilno kampanjo je jasno povedal, da bi morale ZDA predvsem skrbeti zase, zlasti za lastno obrambo in nekoliko manj aktivno posegati v tujini. Pri tem je izrecno omenil umik ameriških vojaških enot z Balkana. Poznavalci razmer pa menijo, da se ZDA kot vesela ne bodo mogle bistveno oddaljiti od temeljnih smemic, ki so bile značilne za njihovo zunanjo politiko čela povojna desetletja.

Tudi za predsedniške voli-

te je bila značilna sorazmerno zelo nizka volilna udeležba, kar velja zlasti za mlajše volivce. Vsekakor je pri ameriškem volilnem zboru tudi tokrat zmagala volja po spremembah, čeprav so ZDA pod Clintonovim predsedstvom dosegle na gospodarskem področju tolikšne uspehe, kot še malo kdaj prej.

Zdaj pa še nekaj besed o mehanizmu, po katerem potekajo volitve ameriškega predsednika. Gre za volilno zakonodajo iz 18. stoletja in se bistveno razlikuje od doma vseh volilnih sistemov, ki jih poznamo v Evropi. Ameriški državljani volijo predsednika posredno. Vsaka zvezna država - skupno jih je 50 - je tudi volilno okrožje, ki ima t.i. elektorje. Slednji dejansko izvolijo predsednika države. Vseh elektorjev je 538. Njihovo število je v posameznem volilnem okrožju, torej v vsaki zvezni državi, odvisno od števila prebivalcev, kar pomeni, da so za izvolitev novega predsednika odločilne države z največjim številom prebivalstva. Take države so Teksas, Kalifornija, New York in Florida. Kandidatu, ki v svojem volilnem okrožju prejme največ glasov, pripadajo vsi ostali elektorji. Za izvolitev novega predsednika je torej odločen glas 270 elektorjev. Ti bodo na začetku decembra uradno tudi izvolili 43. predsednika v zgodovini ZDA. V Belo hišo pa bo novi predsednik prvič vstopil v januarju leta 2001.

ŠE VEDNO KRIZA NA BLIŽNJEM VZHODU

KMALU SPORAZUM?

BREDA SUSIČ

Ameriške volitve bodo gotovo vplivale na razplet zadnje bližnjevzhodne krize. Na kakšen način, to je še uganika. Enrico Franceschini, dopisnik dnevnika *La Repubblica*, opozarja na dejstvo, da bo potem, ko bo dan volitev mimo, Clinton razbremenjen skrbi, da ne bi s kakšno drzno potezo oškodoval demokratskega kandidata Ala Gora ali ženo Hillary. Na "poslovilnem summitu" bi lahko torej svetovna javnost dočkala kako "pogumno dejanje". Tudi Ronald Reagan je prav ob koncu svojega mandata leta 1988 priznal Palestinsko osvobodilno organizacijo, ki so jo pred tem v ZDA imeli le za teroristično organizacijo. Čeprav ni jasno, ali in katero od obeh strani bo Clinton ostreje obsodil zaradi neredov, ki so od 28. septembra do danes terjali skoraj 200 žrtev, sta oba voditelja, Arafat in Barak, privolila, da se bosta (ločeno) srečala z ameriškim predsednikom (in z njegovim novoizvoljenim naslednikom). Prvi bo priletel v Washington v četrtek, 9., drugi pa v nedeljo, 12. novembra. Clinton si bo na vse načine prizadeval, da bo s posredovanjem dosegel korak naprej proti okrepljeni premirju, ki sta ga minuli teden podpisala Arafat in Perez, in proti oživitvi mirovnega procesa. Ameriški predsednik želi namreč po svojem odhodu pustiti za sabo pozitiven

vtis in trajno sled. Za dosego tega rezultata pa bo moral temeljito proučiti vse posledice več kot en mesec trajajoče intifade, ki je v marsičem spremenila izhodiščne točke za mir, ki so jih postavili na vrhu v Camp Davidu. Poleg tega pa bo nujno obnoviti dialog v zvezi z vprašanjem Jeruzalema, zaradi katerega so se pravzaprav neredi začeli.

Zdi se, da bo Clinton predlagal, da se sveto mesto oz. njegova uprava razdeli med obe narodni oz. verski skupnosti, tako da bi Zahodni Jeruzalem, židovski koloniji Male Adumin in Givat Zeev, in enajst mestnih četrti vzhodnega mesta postali glavno mesto Izraela, arabske četrti Vzhodnega Jeruzalema pa bi postale prestolnica Palestine. Ni pa še jasno, kako bo rešil najbolj zapleteno in občutljivo vprašanje uprave starega dela mesta, kjer stojijo sveti kraji za tri največje monoteistične religije. Goto-

vo pa je to, da bo moral biti predlog za rešitev tega problema bolj kreativen, kot so bili dosedanj, ki niso dosegli zaželenega soglasja.

Marsikdo na tihem upa tudi, da si bosta sprta voditelja v Washingtonu zopet segla v roko in tudi na tak način obnovila (za)upanje, da je mir še mogoč. Na takšen način bi tudi še najbolj prepričljivo počastila spomin na pred petimi leti umorjenega Yizhaka Rabina. Rabin je z dogovorom v Oslu leta 1993 omogočil zasuk zgodovine in je to moral plačati z življenjem. Zaradi tega je v Izraelu postal narodni heroj. Omenjajo ga z istim spoštovanjem, s katerim se spominjajo Bena Guriona ali Golda Meyer. Škoda pa - piše Fiamma Nirenstein v dnevniku *La Stampa* -, da se zdi ta junak že tako oddaljen v času, kot bi bil živel v prejšnjem stoletju, da še malokdo čuti v sebi žive tiste ideale, za katere je živel in deloval.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

SLOVENSKA SKUPNOST ALI MOČ IDEALA

Slavnostna akademija ob 25-letnici delovanja Slovenske skupnosti na deželni ravni je bila prav gotovo lep praznik. Slovesnost je zasluženo počastila spomin na pričetke delovanja naše edine manjšinske slovenske stranke ter osvetlila njeno delovanje v sedanjosti kakor tudi zamisli za prihodnost. Niti najmanjšega dvoma ni, da je Slovenska skupnost nepogrešljivo vtisnila pečat vsemu manjšinskemu življenju ter v mnogočem in to celo predčasno utirala prav tiste poti, ki jih je kasneje skupaj z epohalnimi spremembami ubrala matična Slovenija s svojo demokratizacijo oz. osamosvojitvijo. Res pa je tudi, da slovenska manjšinska stranka ni mogla uresničiti vseh svojih idealov, kar pa ji seveda ne jemlje cene. V mislih imamo pobudo o skupnem slovenskem domu Slovencev v Italiji, torej o celoviti organiziranosti celotne manjšine, ki bo po ideološkem povojnem obdobju prej ali pozneje zanesljivo zaživel.

Pred desetimi leti bi si verjetno malokdo upal trditi, da bomo dandanes Slovenci v Italiji v bistvu še vedno razdeljeni, čeprav na srečo vse bolj v duhu plodnega medsebojnega dogovarjanja na številnih ravneh. Toda pokazalo se je, s čimer se Slovenska skupnost ni mogla in ne bo mogla nikoli sprijazniti, namreč da so dolga desetletja prejšnjega obdobja sila trdovratna, zaradi česar se tudi nadaljuje notranja razdeljenost manjšine. Prav tako se je pokazalo, kako močna so slovenska izključevanja ali pa nagnjenje h kompromisarskemu dogovarjanju, kar oboje rojeva razmeroma šibak čut za skupne narodnostne intere-

se. Stranka Slovenske skupnosti se je poleg tega znašla še sredi številnih izzivov novega časa, ki zahtevajo nove in nove odgovore, posebej zaradi vrtincev vsesplošnega tudi političnega preobražanja ter spreminjanja do večraj tradicionalnih zamisli in smerokazov. Duh nove demokratizacije, za katerega si je stranka prizadevala že od vsega pričetka in so mu potem sledili tudi drugi, je dodobra spremenil podobo tega dela sveta in v tem smislu je stranka opravljala delo za vse in, to verjetno v še večji meri kot zgolj zase in za lastno porabo. Bila je zato gibanje za uresničitev bistvenih razvojnih idealov in to ji daje neizbrisno ceno. Neizbrisno ceno, čeprav nemara ne preveliko politično plačilo, kar pa je, namreč nepreveliko politično plačilo, značilno za vsa lepa in vztrajna prepričanja. Res je tudi, da se vsa prepričanja še niso uresničila, med njimi seveda na prvem mestu tisto v skupni dom Slovencev v Italiji. Če ne danes, bo do tega skupnega doma prišlo jutri, pri čemer je dobesedno otopljiva resnica, da bo toliko boljše za manjšino, kolikor več tega doma bomo uspeli zgraditi. In pri tem izgrajevanju ne smemo obupati, saj so rezultati v tej smeri več kot očitni in razveseljivi. Nikoli doslej v zadnji polovici stoletja ni bilo približanje vseh delov manjšine tako izrazito, kot je prav danes, in nobenih razlogov ni, da ne bi verjeli v še večje uspehe na tej ravni. Za takšen potek dogodkov pa ima neizbrisne zasluge prav Slovenska skupnost, ne nazadnje jo ta njen program utemeljuje tudi v prihodnosti.

S 1. STRANI

KDO NAS PREDSTAVLJA

Sicer pa gre sedaj predvsem za pametno in preudarno domeno znotraj slovenske manjšine, nato pa tudi v širšem sklopu Oljke. Naravno bi bilo, da bi po dveh senatorjih levice mesto skupnega kandidata v parlamentu pripadalo sedaj drugi struji slovenskih volivcev Oljke. To bo morala zahtevati tudi slovenska stranka, ki prav tako dejavno sodeluje v skupni koaliciji.

SSk je prejšnje dni v Gorici slovesno praznovala svojo 25-letnico deželnega obstoja. Vsi smo ji hvaležni za dolgoletno borbo za slovenske pravice, za zaščito in obrambo našega človeka in naše zemlje. Kot odločen zagovornik samostojnega političnega nastopa je slovenska stranka pokazala, da se lepo ujema z ostalimi manjšinskimi strankami v Italiji in Evropi. Zato želimo in upamo, da bo tudi bodočnost pravilno ovrednotila skupno delo za slovensko manjšino v Italiji in njeno predstavništvo.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / DR. BRANKO ZORN

PREDAN MEDICINI IN SLOVENSTVU

IVA KORŠIČ

Radi bi najprej zvedeli, kako ste se sploh odločili za veliki korak, vrnitev v domovino?

Najprej bi se rad zahvalil, da lahko kot intervjuvanec sodelujem z Novim glasom, saj menim, da je ta tednik ob zahodni meji Slovenije kot nosilec slovenske besede, kulture in politične smeri, soliden pričevalec slovenske prisotnosti na Tržaškem in Goriškem. Dobra raven časnika sloni na odgovornosti urednikov in prispevkov vitalnih časnikarjev in mnogih učinkovitih sodelavcev. Zasluga za mojo veliko življenjsko odločitev, vrnitev v domovino, po 36 letih bivanja v Parizu, pripada gotovo moji soprogi Veroni, ki je z vso dušo zakoreninjena v goriška tla in jih nenehoma hvali in brani. Premnogi težko razumejo, da me je v domače kraje gnala ljubezen do slovenskega naroda in slovenstva nasploh ter želja, da moji otroci začutijo pripadnost našemu narodu. Hkrati sem tudi hvaležen svojemu očetu, ki mi je kot emigrant dal možnost odkriti in vzljubiti tuj narod. Kot sin izseljenca se čutim nekako dolžan nekaj prispevati, da bi se tako množično izseljevanje Slovencev nikoli več ne ponovilo.

Moja žena je stalno govorila o vrnitvi domov. Za Slovenijo sta me prepričljivo nagovarjala Andrej Rot in akademik prof. Jože Krašovec. Za vrnitev sva se odločila, ko sva bila gotova, da je komunizma konec. V Franciji je bila komunistična partija po zaslugi De Gaulle odrinjena na rob političnega dogajanja in komunisti so bili velikokrat tarča zasmeha. V Sloveniji pa je bila drugačna vrsta komunizma. Režim, ki sloni na družbenorazrednem boju, torej na sovraštvu med ljudmi, in ne priznava delitve vladanja z drugimi, je prej ali slej obsojen na propad.

Obsojanja takega režima ne bomo doživeli, ker bi si morali trenutno vladajoči soditi sami.

Vedela sva, da ob povratku življenje ne bo lahko. Problem stanovanja sva sicer hitro in ugodno rešila. Treba pa je bilo najine tri otroke vključiti v zahtevno slovensko šolo. Pouk slovenskega jezika v prostorih Slovenske misije v Chatillonu v Parizu in vztrajno izpopolnjevanje doma z ženo jim nista bila odveč. Šolanje otrok je bil težak problem, a smo ga premostili.

Večji izziv je bilo zame, zdravnika z drugačno izobrazbo, prilagajanje zboru slovenskih kolegov. Dr. Jože Bertole in prof. Božo Kralj sta podprla mojo prošnjo za delovno mesto. Vsi kolegi in tudi predstojnica Helena Meden-Vrtovec so me lepo sprejeli, tako da ni bilo večjih težav.

Na delu sem zadovoljen; delati v krogu svojih ljudi, za svoj narod, na domačih tleh, to je občutek polnosti, ki ga zaznavam in znam ceniti. V tem smislu so se moja pričakovanja obširno uresničila.

Gorica sama in Goričani pa so mi še posebej pri srcu. Spominjam se, da sva se z bratom kot otroka rada sprehajala po starem mestnem središču in opazovala ljudi in njihove navade. Tudi sedaj rad z družino prihajam v Gorico, kjer se vsi veselimo sorodnikov in prijateljev. Med Parizom in Ljubljano ostaja Gorica tisti kotiček za razmišljanja v dobrem razpoloženju in miru.

Slovinci imamo razpršenih po svetu nič koliko zmožnih in na strokovnih področjih uveljavljenih ljudi, ki so zapustili domovino morda že kot otroci; sledili so pač staršem, ki so iskali boljše življenjske pogoje na tujem. Redkokdo se izmed teh izseljencev dokončno povrne v domači kraj. Med temi izjemami je tudi dr. Branko Zorn, ki se je rodil v Prvačini v Vipavski dolini in se je kot fantiček s starši preselil v vlemesto Pariz. Vse šolanje je opravil v francoskem jeziku in seveda tudi medicinski študij na pariškem medicinskem vseučilišču Saint-Antoine, podiplomski študij pa v okviru Internat des Hopitaux de la Region de Paris. Specializacijo iz ginekologije in porodništva je dokončal leta 1984, izpopolnjevanje v kirurgiji pa leta 1988. Do leta 1995 je bil zaposlen v bolnišnici v Aulnay (Pariz) na oddelku za ginekologijo in porodništvo. Med leti 1994 in 1996 se je v Parizu izpopolnjeval v andrologiji. Od pomladi leta 1995 je v službi na oddelku za reprodukcijo na Ginekološki kliniki v Ljubljani. Tu raziskuje in zdravi moško neplodnost kot vodja Centra za andrologijo. Dr. Zorn je aktiven član raznih francoskih in slovenskih strokovnih združenj. Njegova znanstveno-raziskovalna dejavnost je zelo živahna, saj je objavil že 60 strokovnih člankov iz ginekologije, porodništva in andrologije za francoske, slovenske in angleške revije.

Povejte nam kaj o svojem delu zdravnika in raziskovalca.

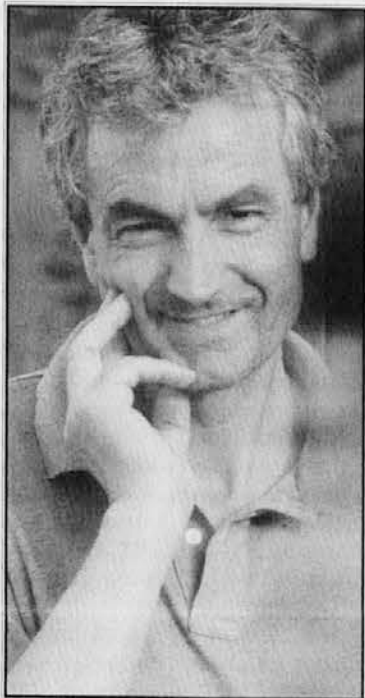
Leta 1979 sem končal študij medicine na ugledni univerzi Paris-Saint-Antoine. Po končani specializaciji sem se zaposlil v bolnišnici Aulnay ob robu Pariza. Poleg porodništva sem se ukvarjal s kirurgijo in z zdravljenjem neplodnih parov. Bil sem učenec pariških pionirjev endoskopske kirurgije, ki omogoča kvalitetnejši poseg z manj stranskimi učinki za pacienta - danes je to standardna operacija -. Od leta 1995 pa sem zaposlen na Ginekološki kliniki v Ljubljani. Tu se posvečam zdravljenju ženske neplodnosti, ki večkrat zahteva kirurški poseg, obenem pa sem tudi odgovoren za zdravljenje moške neplodnosti. O moški neplodnosti se je do še nedavnega malo govorilo. Moški se težko sprijaznijo s tem dejstvom. Velikokrat po ugotovitvi neplodnosti ni sledila terapija. Od leta 1991 pa se je vse spremenilo; parom s takimi težavami lahko uspešno pomagamo z metodo zdravljenja umetne oploditve.

Dve tretjini svojega delovnega urnika prebijem v ambulanzah in operacijskih sobah s pacienti, tretjino pa posvečam študentom in raziskovalnemu delu. Sedaj raziskujem metode za izboljšavo diagnostike na podlagi novih hormonov oz. različnih biokemijskih snovi in genetskih testov. Trenutno vodim epidemiološko raziskavo, ki s pomočjo vprašalnika preverja, kako negativno vplivata na plodnost službena izpostavljenost škodljivim snovem in tudi psihološki stres. Dobro so se nanjo odzvali osebje in pacienti. Upam, da mi bo ta raziskava pomagala odkriti čimveč pravih vzrokov neplodnosti. Taka študija nas privede do konkretnih predlogov za preventivo.

Na oddelku za reprodukcijo Ginekološke klinike v Ljubljani so pogoji za tovrstne študije idealni. Vsako leto prihaja k nam 1.000 novih parov, ker imajo težave pri zanositvi. Z več kot tisoč postopki umetne oploditve letno je naš center eden izmed največjih v Evropi. Z mano sodelujejo znameniti strokovnjaki s področja kirurgije za sterilnost in medicine reprodukcije. Redno prihajajo na ogled našega oddelka zdravniki iz tujine, naši pa nastopajo na raznih konferencah po svetu in sodelujejo s strokovnimi članki.

Naša skupina sodelavcev ima v sklopu mednarodnih projektov za preprečevanje ženske neplodnosti stalne stike z Bologno, s Parizom pa v zvezi z moško neplodnostjo.

Naš oddelek si je pridobil ugled pri domačih pacientih in v tujini.

Bi morda kljub vsemu želeli, da bi se pogoji na delu še izboljšali?

Pogoji na delu bi lahko bili še boljše, kajti premalo je nas zdravnikov in premalo biologov. Moj delovni urnik se začne ob 7.30 in redkokdaj zapustim kliniko pred 18. uro. V Franciji nas samo en center prekaša po številu postopkov umetne oploditve. To je posledica centraliziranega dela (v Ljubljani je le ena porodnišnica, eno središče za ginekološko kirurgijo itd.), kakor si ga je zamislila stara socialistična vlada. Deset let po padcu tega režima je zdravstvo še zmeraj urejeno po starem. Priznati pa moramo, da je zdravstveno zavarovanje bilo (in je še) učinkovito. Zdravstveni zavarovalci razpolagajo z dobro urejeno zdravniško oskrbo. Reforme v zdravstvenih strukturah bodo pa zahtevale veliko dela. Nujne spremembe že potekajo, vendar zapletenega vprašanja razporeditve javnega in privatnega sektorja in univerzitetnih ter splošnih ustanov se ni lotil še nihče. Vse je še samo na ravni zasebnih pogovorov in iniciativ. Nujno pa bo treba prej ali slej reformirati če že ne zdravstva, pa vsaj zdravniške delovne strukture.

Na raziskovalnem področju pa pogrešam prave raziskovalne enote. Razpolagamo z visoko izobraženim osebjem, toda še zmeraj primanjkujejo kakovostno opremljene strukture pod vodstvom slovenskih (ali tujih) raziskovalcev na slovenskih tleh.

Veliko se ukvarjate z zdravljenjem neplodnosti. To obsega tudi umetno oploditev. Kako gledate nanjo in kako rešujete moralne

zadržke do te vrste zdravljenja, ki jih imajo katoliški pari? Kakšno je vaše stališče do zarodka? Kako gledate na kloniranje in kaj menite o celotnem dešifriranju humanega genoma, ki naj bi se končal že pred koncem iztekajočega se leta?

Vsak par, ki se zateče k nam, je deležen zelo natančne diagnostične obdelave. Preden ga napotimo na umetno oploditev, izčrpamo vse druge naravne, a sodobne metode zdravljenja. Indikacije za umetno oploditev so različne, pri ženskah so večkrat vzrok neprehodni jajcevod, pri moških pa semenčice slabe kakovosti. Katoličana pri tem moti, da spočetje nastane izven spolnega odnosa, ali pa se boji, da pride do zlorab zarodka. Take zadržke srečujem redkokdaj (1% parov). Pri umetni oploditvi pač nujno potrebujemo združitev jajčne celice in semenčic izven materinega telesa oz. v petrijevi posodi. Ta postopek lahko moti obravnavani par, zato se le-ta dokončno odpove tej rešitvi. Da se izognemo manipuliranju z zarodkom, lahko nudimo paru posebno metodo, s katero vnesemo v jajcevod jajčno celico in semenčice, preden se razvijejo zarodki.

Kakor v drugih državah (razen v Veliki Britaniji) je tudi v Sloveniji prepovedano raziskovanje na zarodku. Dovoljeno je le, ko pri prizadetem zarodku pričakujemo izboljšanje stanja le-tega. Osebo nasprotujem vsakemu poskusu raziskovanja na zarodkih. Veliko zdravnikov in priznanih strokovnjakov si postavlja vprašanje, češ, kdaj lahko presodimo, da je zarodek človeško bitje in ali je zarodek brez načrtovanja staršev še vreden spoštovanja. Zame so ta vprašanja odveč. Zarodek nastane, ko jajčna celica doživi določene spremembe (vsak biolog jih dobro pozna), ki nastanejo v urah po združitvi s semenčico. To je že človeško bitje v vsakem oziru. O kloniranju so veliko govorili, ko je angleški skupini uspelo izklonirane celice razviti živalsko bitje. Kloniranje, ki je omejeno na celico, je stara metoda, izpeljana v vseh dobrih laboratorijih sveta. Omogočilo je velike napredke v genetiki, mikrobiologiji in na splošno v medicini. Od te metode lahko pričakujemo še veliko dobrega. Drugačno pa je kloniranje v smislu razmnoževanja, izven spolnega odnosa, določene celice in jo gojiti z namenom, da se dobi kopija določene že obstoječe osebe ali da se raziskuje na njej. Tako ravnanje smo dolžni preprečiti.

Veselim se ob poznavanju humanega genoma. Napredovali bomo v diagnostiki in preventivi do-

ločenih boleznih. Pričakujemo lahko napredek v genski terapiji, ki je danes še zažvela. Bojim se pa morebitnih zlorab, povezanih s trgovanjem patentov.

Zdravnik in biolog, ki delata na področju umetne oploditve, sta izpostavljena vrsti vprašanj v zvezi z utemeljitvijo postopka samega in zarodka nasploh. Ne poznam nikogar, ki bi imel slabe namene; vsak želi pomagati paru, da dobi zdravega otroka, vendar cilj ne sme vsakič opravičiti sredstva. V naši skupini veliko debatiramo o tem. Vse limo se uspehov in naših napredovanj na področju etike življenja.

Ali morda te optimistične občutke spremlja tudi kaka bolj grenka misel?

Ja, žal tudi. Razočaranja segajo predvsem na socialno življenje in politično polje. Slovenija je v primerjavi z drugimi evropskimi državami revna dežela. V Sloveniji se politiki vse premalo zanimajo za socialno stanje državljanov. Ne poznajo ali pa slabo poznajo stiske ogroženih "slojev". Po divji denacionalizaciji se je razlika med revnimi in bogatejšimi še povečala. Tisti, ki so že "prej" imeli več kot drugi, imajo sedaj še več, ostali si pač morajo pomagati, kot vejo in znajo. Ko bi Slovenija bila urejena država z določenimi pravili - npr. pri prijavljanju lastnine in obdavčevanja nepremičnin -, bi bilo veliko lažje. "Drugorazredni" državljani imajo zares malo možnosti socialno napredovati. Politiki nimajo poslušna za tovrstne nepravilnosti in tudi sindikati so skoro nekoristni. Zaradi svojega zgodovinskega povezovanja s socialistično vlado sindikati niso dovolj močni, da bi sprožili kako stavko. V normalni demokraciji so sindikati tisti, ki pomagajo pri izboljšanju splošnega stanja. Izreden nesmisel je, da politiki pod krinko boja za svobodno odločanje žensk pri rojevanju otrok vsiljujejo predlog, ki bi v sklopu zakona o zdravljenju neplodnosti dovoljeval tudi oplojevanje samskih žensk. Če bo poslanec uspešno uveljavil ta predlog, se nekateri zdravniki gotovo ne bodo strinjali z njim, ker oplojevanje samskih žensk ne sodi v zdravljenje neplodnosti. Vsekakor bi bilo bolje, da bi se politiki ne umešavali v zadeve, ki jim niso kos.

Slovenija bi morala podpirati mlade družine. Država ne bi smela dovoliti, da banke dobesedno oropajo posameznika-svojega dolžnika. Aktiven začetek samostojnega življenja mladih ne bi smel biti odvisen od večje ali manjše gnotne zmogljivosti staršev ali kakšne matne dediščine. Sloneti mora na dobro urejenih državnih ekonomskih pogojih oz. na prilagojenih kreditih. To obstaja na zahodu že veliko let. Slovenska država v ničemer ne spodbuja številnih družin. Obdavčevanje le-teh je nepošteno in nepriklajeno. Zakon o splavu je nepopoln in krivičen, ker ne dopušča časa za premislek.

V predvolilnih mesecih smo slišali veliko fraz o neki novi Sloveniji. Ne poznam nobenega politika, ki bi Slovencem z mesečno plačo stotisoč tolarjev obljubil, da jim bo pomagal. Vsi slovenski politiki si prizadevajo za vstop v Evropo in hrepenijo po njem, toda prej bi morali poskrbeti, da bi bili državljani zadovoljni v lastni državi.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

32. NAVADNA NEDELJA

"Ne boj se!" (1 Kr 17, 13)

"Gospod podpira siroto in vdovo." (Ps 146, 9)

"Tako se je tudi Kristus enkrat daroval." (Heb 9, 28)

"Jezus: Ta uboga vdova je vrgla več kot vsi, ... je dala od svojega uboštva vse, kar je imela." (Mr 12, 43.44)

Vse na tem svetu ima svoj konec. Cerkevno leto nezadržno jemlje slovo. Tudi jubilejno leto se bo izteklo.

"Rodovi odhajajo, rodovi prihajajo" (Prd 1, 4). Zgleda celo, da se vse le ponavlja in da se vse konča s smrtjo.

Vdova, o kateri govori današnje prvo berilo, je vdana v smrt nje same in sina. Vdova v današnjem evangeliju vrže v tempeljsko zakladnico "od svojega uboštva vse, kar je imela, vse, kar potrebuje za življenje" (Mr 12, 44).

Vendar ne doživljajo vsi konca, smrti, na enak način. Za ene je smrt konec trpljenja, a tudi življenja. Drugi pa jo smatrajo za začetek pravega življenja.

Vdovi v današnjih berilih pa sta prežeti s čudovito ljubeznijo: Vdova v prvem berilu postreže najprej popotniku, preroku; ko gleda smrti v oči, ohrani mirno dostojanstvo človeka, ki je pripravljen deliti z najbolj potrebnim. V človeku se ji zrcali sam Bog. Gotovo je poznala Elijo, po katerem ji je govoril Gospod. Prerok ji je vliil poguma: "Ne boj se!"

Tudi tempeljska vdova daje vse, kar ima za življenje. Spada k tistim, ki so pripognjeni zadaj pri vhodu v tempelj, ki si ne upajo pogledati proti nebu in se trkajo na prsi in govoriyo kakor cestinar: "Bog, bodi milostljiv meni, grešniku!" (Lk 18, 13).

Vdovi vračata Bogu, ko dajeta vse, kar imata v življenju. V njunem srcu odmevajo Jezusove besede, še preden jih je bil izgovoril, ker je začel oznanjevati že v vesti ter v družinskem krogu: "Pomislite na vrane: ne sejejo in ne žanjejo. Nimajo ne shrambe ne žitnice in vendar jih Bog hrani. Koliko več kakor ptice ste vredni vi! ... Pomislite na lilije, kako rastejo. ... Še Salomon v vsem svojem veličastvu ni bil oblečen kakor katera izmed njih. ... Zato tudi vi ne iščite, kaj boste jedli in kaj boste pili.... Vaš Oče vendar ve, da to potrebujete. Iščite njegovo kraljestvo in to vam bo navrženo. Ne boj se, mala čreda, kajti vaš Oče je sklenil, da vam da kraljestvo. Prodajte svoje premoženje in dajte vbo-gajme". (Lk 12, 22-33).

Končati, zaključiti se mora namreč čas človeka, ki ne vidi v svet duha, v čas Boga, v čas božjega kraljestva, čas ljubezni.

Cerkev ni zaman premaknila praznovanje Kristusa Kralja na konec, zaključek cerkvenega leta. Ker njeno upanje sega v absolutno prihodnost onkraj smrti. Zaradi tega prekipeva od veselja nad zarjo odrešenja. Ta pa poganja tiho, neslišno človeškim ušesom, klije in brsti, da lahko daje svoj sad. Ves mesec oktober uka od radosti, ker je Bog ustvaril najzlahnejši sad Sinovega odrešenja novo Evo, Marijo. Vsi ponižni, še najprej Marija, so verjeli v novo nebo in novo zemljo, kjer prebiva pravičnost (2 Pet 3, 13). "Bog si je namreč izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotili modre. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno. Bog si je izbral tisto, kar je na svetu neplemenito po rodu in zaničevano, tisto, kar ni bivajoče, da bi onesposobil bivajoče, da se pred Bogom ne bi ponašalo nobeno meso (1 Kor 1, 27-29).

Spodnesel je namreč ošabnost in nadutost vseh, "ki si želijo hoditi okrog v dolgih oblačilih in si želijo pozdravov ljudi na trgih, prvih sedežev in shodnicah in častnih mest na gostijah, ki vdovam požirajo hiše in na videz opravljajo dolge molitve" (Mr 12, 38-40). Takim govori brez ovinkarjenja, kakor angelu Cerkev v Sardah: "Imaš ime, da si živ, a si mrtev. Zbudi se in okrepi, kar je še ostalo in je na tem, da umre... Če pa se ne zbudiš, pridem kakor tat in nič ne boš vedel, katero uro pridem k tebi" (Raz 3, 1.2.3.).

Že Jeremija podaja žalostno sliko o takih ljudeh: "Tisti, ki so uživali slaščice, so zapuščeni na ulicah; tisti, ki so vzrejeni v škrlatu, objemajo blato" (Žal 4,5).

Toda tudi taki imajo možnosti rešenja zaradi božjega usmiljenja. Saj "To, da vsemu gospoduješ, stori, da vsemu prizanašaš" (Mdr 12, 16).

Sv. Katarini Sienski govori: "Želim izkazovati svetu usmiljenje ... Človek pa nevede obrača sebi v smrt to, kar mu dajem za življenje, in je krut do samega sebe. A jaz vseeno zanj poskrbim. ... Ko sem v svoji previdnosti ustvaril človeka, sem v njem videl samega sebe, vzljubil sem lepoto svoje stvari, kajti po svoji podobi in sličnosti sem ga ustvaril v neizmerni previdnosti" (Pog. o bož. prev., 134).

S svojo žrtvijo nas je Jezus rešil greha. Zato je lahko stopil v nebesa kakor veliki duhovnik edini svet in brez greha.

Ponižnost obeh vdov, še posebej Božje Matere, naj spodbudi človeka, nas vse, da bi zahrepeneli po nebesih, da bi se nehala hudobija, čas ljudi in bi se začel čas Boga, ljubezen.

PO DRUGEM ZASEDANJU SINODE SLOVENSKE CERKVE

ZA PRENOVO DRUŽBE

V soboto, 4. t.m., se je ob 16. uri v ljubljanski stolnici pričela slovesna maša, s katero so predstavniki slovenske Cerkev, ki so se bili v Zavodu sv. Stanislava udeležili sinodalnega zbora, zaključili svoje tridnevno delo.

V Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu se je že v četrtek, 2. t.m., zbralo okrog tristo predstavnikov slovenske Cerkev iz vseh škofij in vseh slovenskih redovnih skupnosti, da bi pod naslovom *Izberi življenje* skupno pripravili zaključni dokument tri leta trajajoče slovenske sinode. Tako se je tudi zgodilo, saj so zbrani s seboj prinesli razna dopolnila in pripombe k osnutku dokumenta, ki naj bi pomenil novo smernico za slovensko Cerkev v prihodnje.

Prav gotovo bosta slovenska sinoda in njen zaključni dokument, ki ga mora sedaj odobriti še slovenski škofovski zbor, naletela na odmev v slovenski javnosti in to tudi zaradi dejstva, da se v dokumentu dotikajo za slovensko Cerkev bistvenih vprašanj in zato tudi poučevanja verouka v slovenskih šolah. V sklepnem dokumentu so namreč zapisali, da "sta verski pouk v šoli in župnijska kateheza med seboj različna, vendar se dopolnjujeta. Srednjeevropske države, kamor sodi tudi Slovenija, imajo verski pouk v javnih izobraževalnih ustanovah od vrta do univerze. To omogoča otrokom in mladini, da so o svoji veri poučeni. Starši imajo pravico odločati o verski in moralni vzgoji svojih otrok. O tem govori poleg drugih dokumentov Evropska koncepcija o človekovih pravicah. Ker je bil v Sloveniji šolski verouk leta 1952 izključen iz šole, se je izoblikoval model župnijskega verouka, vendar pa imajo starši

in otroci pravico, da verski pouk postane del vzgojno-izobraževalnih programov. V sedanjih razmerah si prednostno prizadevamo, da župnijski verouk, to je kateheza, nadomesti enega izmed obveznih izbirnih predmetov v šolskem sistemu. Nosilec je cerkev in ga izvaja v župniji. Ker gre za svojevrstno rešitev, je predmet dogovaranja med Cerkvijo in državo."

Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ki je aktivno sodeloval pri slovenski sinodi, je bil mnenja, da bi bila taka rešitev, namreč poučevanje verouka, ki bi bil izbirni šolski predmet, v župnijskih dvorah, dobra rešitev in je tudi naglasil, da se je za sorodno rešitev večkrat že javno izrekel tudi nekdanji slovenski premier dr. Janez Drnovšek.

Seveda pa je v sinodalnem dokumentu govor tudi o drugih dejavnostih slovenske Cerkev, in čeprav je na tiskovni konferenci (na sliki: **mari-borski pomožni škof Anton Stres in g. Ivan Štuhec**) v soboto, 4. t.m., škof dr. Anton Stres, ki je član tajništva slovenske sinode, pomembno dejal, da ni naloga Cerkev, da rešuje vse socialne težave; za-

ključni dokument sinodalnega zbora govori tudi o Karitas in karitativnem delu. Sinodalni zbor se je tudi zavzel za vse tiste, ki so v slovenski družbi potisnjeni na rob.

Sinodalni zbor je tudi veliko govoril o zakramentu svete birme, saj so bila mnenja deljena: nekateri so zagovarjali stališče, da bi morali zakrament svete birme podeljevati šele v srednjih šolah, medtem ko so drugi trdili, da je prav, da se podeljuje mlajšim kristjanom. Na koncu je obveljalo mnenje, da se bo tudi v prihodnje podeljeval zakrament svete birme mladim, ki obiskujejo zadnja dva razreda osnovne šole.

Dr. Stres je tudi dejal, da so na sklepnem sinodalnem zboru slovenske Cerkev sledili trem temeljnim načelom, in sicer: odločitvi za človeka, razumevanju Cerkev kot občestva ter odločitvi za dialog, ki naj bo tako znotraj Cerkev same kot tudi v odnosu med Cerkvijo in družbo, okoljem, v katerem se nahaja. V svojem posegu je dr. Stres tudi povedal, da stopa v ozadje razlika med duhovniki in laiki, v ospredje pa je postavljena njihova skupna odgovornost.

Dr. Franc Rode, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit, pa je v sklepnem nagovoru podčrtal hvaležnost vseh sinodalcev Bogu Očetu luči, kajti "od njega prihaja vsak dober dar." V nadaljevanju svojega govora se je spomnil vseh preminulih kristjanov in se zahvalil vsem tistim, ki so aktivno in nesebično delali za sinodo, izrecno še dr. Ivanu Štuhec, ki je njen tajnik.

"Vse te napore in prizadevanja pa je nenehno krepila moč molitve škofov, duhovnikov, redovnih skupnosti, molitvenih skupin in posameznih vernikov. Brez milosti, ki izhaja iz molitve, vsi naši napore ne bi obrodili - in ne bodo obrodili - zelenih sadov," je dejal dr. Rode. Ljubljanski nadškof je tudi povedal, da morata biti sinodalni zbor in vsa slovenska Cerkev "v službi edinega cilja, kajti evangelizacija je prva in največja naloga, ki nam jo je Gospod zaupal. Ni dvoma: najpomembnejša naloga cerkve je oznanjevanje evangelija. In to poslanstvo obvezuje vse, ne samo škofo in duhovnike."

Dr. Rode je tudi dejal, da so slovenski verniki sedaj pred najtežjo nalogo, saj morajo sklepe slovenske sinode aktivno udeležiti v vsakdanjem življenju in je zato največja obveza vseh prav "temeljito spreobrnjenje".

"Moč za spreminjanje življenja, v to sem prepričan, nam bo dal Gospod, če ga bomo goreče prosili!" je zaključil dr. Rode, "kajti Gospod nam je dal milost in sposobnost, da v tem času in prostoru opravimo svoje poslanstvo. Z vsem žarom svojega srca in duha. In z njegovo pomočjo. To je izziv slovenske sinode. Zame in zate."

JUP

OB SVETEM LETU 2000

VTISI Z JUBILEJNEGA SLOVENSKEGA ROMANJA V RIM (1)

MARKO VUK

Podpisani sem se udeležil letošnjega jubilejnega slovenskega romanja v Rim, skupaj z ostalimi vermki, nad 3.500 po številu, s skoraj 200 duhovniki in z osemimi slovenskimi škofi. Novi glas je v prejšnji številki že na kratko poročal o tej manifestaciji in objavil dva govora iz cerkve sv. Petra, nadškofa dr. Rodeta in svetega očeta Janeza Pavla II. V tem prispevku pa boste lahko prebrali utrinke iz doživljanj ene-ga izmed romanjev, natančneje iz skupine oz. z avtobusa, na katerem smo bili romarji iz Bovca, Kobarida in Mirna.

Na pot smo šli v torek, 24. oktobra, zgodaj dopoldne iz Mirna, potem ko smo prisostvovali skupni maši v tamkaj-

šnji župnijski cerkvi sv. Jurija. Po kratkem postanku na mednarodnem mejnem prehodu v Vrtojbi se je pot nemoteno nadaljevala prek Furlanije, Benečije in mimo Padove naprej po Padski nižini, vendar nismo šli po običajni smeri po avtocesti sonca, marveč po nekoliko drugačni poti, ki se pri Ceseni usmeri v osrčje Apeninov in nato kmalu prispe v Umbrijo. Tu je bil naš cilj kratek obisk Assisija, kjer je deloval in tudi umrl sv. Francišek. Najprej smo se zadržali v velikanski cerkvi S. Maria degli Angeli, na kraju, kjer je po tradiciji umrl veliki srednjeveški svetnik, nato pa smo obiskali še mesto Assisi z baziliko sv. Franciška. Opazili smo, da je po potresu v glavnem že obnovljena, le na oboku so na

Slovenski romarji pred baziliko Marije Snežne v Rimu

mestih, kjer so odpadle freske, zaenkrat le svetle površine ometa. Iz zgornje bazilike, poslikane z Giottovimi freskami, smo se spustili še v spodnjo baziliko in nato v najglobljem delu svetišča v spoštljivi zbrano-sti počastili grob sv. Franciška.

Kot Primorci smo se v utrjenem mestecu na pobočju hri-ba, z ozkimi uličicami in častiljivimi stavbami na trgih, počutili kar domače, vendar nas je pot gnala naprej, po dolini Tibere proti večnemu mestu.

STRAN 15

NADŠKOF RODE POSVETIL CERKEV SV. JOŽEFA V LJUBLJANI

SLOVENCİ SPET V ZAVETJU VARUHA DRUŽIN

DANIJEL DEVETAK

Cerkev na Slovenskem stopa v tretje tisočletje pokončno, z močnimi znamenji duhovne prenovne in svežega zagona. Od beatifikacije škofa Slomška in papeževega obiska septembra lani dalje se kot po tekočem traku vrstijo dogodki, ki pozivajo vernike, naj se prebudijo iz dolgega sna, naj premagajo vsakršen strah in v polnosti zaživijo v svobodi Božjih otrok in kot aktivni dejavniki spreminjajoče se družbe. Globoko ledino orjejo in bodo še orali širokotezna sinoda z geslom *Izberi življenje*, ki si utira pot s krepkimi napotki, imenovanje treh novih pomožnih škofov-pastirjev, odmevno slovensko svetoletno romanje v Rim, pa tudi posvetitev cerkve sv. Jožefa, ki je že sama zase simbol življenja slovenske Cerkve v 20. stoletju.

Prejšnjo nedeljo, 5. t.m., so se verniki iz vse Slovenije začeli zbirati zgodaj popoldne na Poljanah pod ljubljanskim gradom, da bi prisostvovali velikemu dogodku. Znana cerkev sv. Jožefa, katere temeljni kamen je bil posvečen pred skoraj 90 leti, je bila končno praznično posvečena. Ljudje dobre volje lahko samo upajo, da se njena zgodba ne bo več ponavljala in da bo ostala le spomin in opomin. Zaradi dveh vojn in režima je namreč bila najprej vojaško in nato živilsko skladišče; po krajši dobi duhovnega in kulturnega razcveta, ko so jo med drugim opremili z mogočnim Plečnikovim oltarjem, pa jo je "ljudska oblast" zaplenila in onečastila ter vanjo namestila filmsko podjetje. Komaj po slovenski pomladi se je začela njena počasna in mučna prenova. Leta 1996 sta bili cerkev, ki je menda največja v Ljubljani, in bližnja rezidenca jezuitov vrnjeni lastnikom; ti še vedno čakajo na vrnitev doma duhovnih vaj, ki so ga postavili v bližini svetišča l. 1925 po načrtih arh. Plečnika. Po nekaj letih obnove blesti cerkev sv. Jožefa v mestnem središču z visokim belim zvonikom, čeprav v notranjosti še ni primerno opremljena.

Ljudje od vsepovsod so nestrpnost pričakovali ta trenutek. V nedeljo ga je na najlepši način, z molitvijo rožnega venca, uvedel p. Tomaž Podobnik, redovnik, ki ima kot pomočnik p. Edmunda Böhma velike zasluge za ponovni začetek pastoralnega delovanja in prerojenje sakralnega objekta. Prav molitvi dveh patrov, ki sta s številnimi verniki romala k "zazidanemu Varuhu družin", namreč pripisujejo odločilno vlogo v postopku vrnitve svetišča. Po hvaležni molitvi Priprošnjici je s kora mogočno zadonela krstna izvedba kantate za soliste, ženski, moški, mešani zbor in orkester *Tempus fugit - Čas beži*, skladatelja Damijana Močnika. Besedilo kantate se z besedami

dami Prešerna, Janeza evangelista, starozaveznih besedil, Brižinskih spomenikov, Slomška in Strniše sprašuje o skrivnosti časa, Gospodovega prihoda in luči. Nato je sredi nepregledne množice (v prvi vrsti je sedel tudi predsednik vlade Andrej Bajuk) stopil v apsidno veličasten zbor skoraj sto duhovnikov, ki so jih vodili ljubljanski nadškof Franc Rode, koprski škof Metod Pirih, pomožna škofa Anton Stres in Andrej Glavan, stiški opat Anton Nadrah in apostolski nuncij Edmond Farhat. Po njihovem vstopu je prevzel besedo vrhovni predstavnik Družbe Jezusove, general Peter Hans Kolvenbach, ki se je za veliki dan zahvalil Bogu, dobrotnikom, ljudem dobre volje, ki so omogočili vrnitev cerkve, upokojenemu škofu Šuštarju, ki je leta 1995 podpisal dogovor o denacionalizaciji, pa tudi ministrstvu za kulturo, zadnjima dvema provincialoma in nadškofu Rodetu za njegovo "dinamično in trajno podporo". Zaželel je, da bi v duhovnem središču sv. Jožefa potekala bogata družinska pastoralna, da bi verniki lahko globlje zaživeli krščanski poklic. Prav skrbi za družine in mlade bodo namreč v veliki meri namenjeni naporu jezuitov v tem središču. Tudi zato je takoj nato stopila pred nadškofa mlajša družina s petimi otroki. Mlada mama je ganljivo opisala občutke nemira, ki so jo prevečevali, ko je pred nekaj leti prvič stopila v oskrnjeno svetišče. Vsemu navkljub je bilo v njem čutili Božjo navzočnost, zlasti ko so s solznimi očmi "tolkli po zidu z odpuščanjem" in za njim spet zagledali oltar z mogočnim kipom Odrašenikovega varuha. Matere naj bi v tej cerkvi

našle pomoč in uteho, očetje vero in pokončnost. Nekajletna hčerka je podelila nadškofu Rodetu simbolični ključ cerkve, ki ga je nato prejel p. Silvo Šinkovec, odslej rektor svetišča. Po besednem bogoslužju je msgr. Rode izrazil svoje veselje v pomenljivi homiliji. Poudaril je besede, ki jih je sv. oče položil Slovincem na srce 26. oktobra letos na svetoletno romanju: "Pol stoletja totalitarne vladavine je pustilo v marsikaterem kristjanu občutek manjvrednosti in strahu. Čas je, da te strahove premagate!" Msgr.

Rode je dodal: "Ko bi jih premagali, bi se v Sloveniji marsikaj bistvenega spremenilo." Slovenski verniki so v žalostnem in mračnem obdobju kljubovali, izravnavali upogljene hrbe in s pritiskom javnosti dosegli pravi čudež. Cerkev na Slovenskem mora samozavestno stopiti, tudi v luči sinode, v novo dobo, ki je že sedaj obetavna, saj govori o močnejši veri in prihodnosti.

Po molitvi litanij in vlaganju v oltar relikvij sv. Andreja Bobole, zavetnika slovanskih jezuitskih provinc, je msgr. Rode mazilil oltar in zidove cerkve, da postanejo simbol Kristusa, ter pokadil oltar in stene cerkve, da bo prostor molitve. Nato so posvečeni in laiki bogato pogrnili oltarno mizo in jo okrasili. Končno so v svetišču prižgali luči, simbol Kristusove luči, ki razsvetljuje vso človeško družino. Nadse svečano se je slovesnost nadaljevala z evharističnim bogoslužjem, pri katerem so lepo sodelovali verniki tudi z ljudskim petjem. Prisotni zamejci smo s kančkom ponosa videli dejavno udeležene pri liturgiji tudi tri mlade jezuite, po rodu Goričane, ki so bili posvečeni septembra lani v naši sredi. Na koncu obreda je provincial slovenske Družbe Jezusove p. Lojze Cvikel zaželel, da bi bila cerkev "znamenje Boga med nami", in to tudi za uresničevanje posinodalnih prizadevanj, ter se poimenosko zahvalil zaslužnim prisotnim, ki so omogočili ta veliki praznik. V prostorih obnovljene cerkve so se nato prerojeni verniki od vsepovsod lahko srečali in si razdelili veselje na ljudskem slavlju pred cerkvijo. To je bil res Gospodov dan.

SVETNIK TEDNA

16. NOVEMBER

SILVESTER ČUK

MARJETA ŠKOTSKA, KRALJICA

Ko prebiramo življenjepis svete Marjete Škotske, ki se je Cerkev spominja na današnji dan, se spomnimo besed starozaveznega svetopisemnega pisatelja Siraha: "Srečen mož vrle žene, število njegovih let se podvoji! Pogumna žena razveseljuje svojega moža, on izpolni v miru svoja leta. Vrta žena je dober delež, kateri se boje Gospoda, se jim daje v posest." Njen življenjepis namreč pove: "Bila je zgled prave pobožnosti in svetosti, angel svojemu možu, najboljša vzgojiteljica svojih sinov in hčera, zaščitnica vere in poštenja. Vneta je bila za Cerkev, podpirala je umetnost in znanost; deželi je bila mati, ker so bili v njeno srce vpisani vsi ubožci, stiskani in trepeči." Bila je iz angleške kraljevske rodovine. Njen ded Edvard II. je bil leta 1017 umorjen, ko so v deželi zavladali Danci. Marjetin oče Edvard Eteling se je zatekel na Ogrsko h kralju sv. Štefanu in se oženil z njegovo svakinjo Agato. Na Ogrskem se jima je leta 1045 rodila Marjeta, ki je rasla na dvoru kralja Štefana in dobila prve vzgojne in verske vtise ob zgledu pobožnega kralja in njegove žene Gizele. Ko se je njen oče lahko vrnil v Anglijo, sta šli z njim tudi žena in hči. Po vdoru Normanov so morali spet bežati: Marjeta se je z bratom vračala na Ogrsko, toda na morju je ladjo zajel vihar in jo zanesel na škotsko obalo, kjer ju je gostoljubno sprejel kralj Malkolm.

Marjeta je odrasčala na škotskem dvoru in se razvila v dekle. Bila je lepa ne le po postavi, ampak tudi po značaju. Kralj jo je vzljubil in zasnuvil, ko ji je bilo 24 let. Z novo kraljico se je začela doba miru za vso deželo. Kralja Malkolma, ki je pred poroko živel večinoma v vojskah in na lovu, je znala žena Marjeta z modrostjo in dobroto miriti, voditi in žlahtniti, da je pričel opuščati stvari, ki jih je počel prej. Blagodejni Marjetin vpliv se je poznal ne le v družinskem, ampak tudi v državnem življenju.

Kakor je bila Marjeta skrbna vladarica vse dežele, tako je bila tudi vzorna mati in vzgojiteljica svojih otrok, šestih sinov in dveh hčera. Hotela je, da bodoči knezi dobijo tako vzgojo, da jih bodo podložniki lahko spoštovali in cenili, zato jim je priskrbel najboljša učitelje in vzgojitelje. Velikodušno je skrbela za bolnike in reveže. Veliko je potovala po deželi, da se je na lastne oči prepričala, če se kje godi krivica, in je delila pomoč, kjer je bila najbolj potrebna. Pri vsem tem ni čudno, da jo je narod vzljubil in jo oboževal.

V šestindesetem letu, ko so bili mož in sinovi v vojski, je hudo zbolela. Šest mesecev je junaško prenašala neznozne bolečine. Na smrtni postelji je zvedela, da sta v boju z Angleži padla njen mož in najstarejši sin. Tri dni za njima je umrla tudi sama: to je bilo 16. novembra 1093 v Edinburgu. Škotski narod jo je takoj po smrti začel častiti kot svetnico. Na njenem grobu se je zgodilo mnogo čudežev. Ko je Škotska odpadla od katoliške vere, so njene posmrtne ostanke prepeljali v Escorial v Španiji. Za svetnico je bila razglašena leta 1250.

Sveta Marjeta Škotska je ena od številnih svetnic s tem imenom (nad 20 jih je v koledarju), ki so nebeske zavetnice žena in deklet, ki nosijo ime Marjeta, Marjetka, Margareta, Greta, Meta, Metka...

SKUPINA GORIČANOV NA JUBILEJU DRUŽIN IN V ZNANI KAPELI

EDINSTVENO LETO 2000

Sveto leto, ki se naglo izteka, je leto romanj in milosti. Vsakega povprečnega zemljana nagovarja na svoj način. Ljudje smo pač romarji, ki nosimo v sebi svojo stisko, svojo vero in zaupanje v božjo pomoč. V tem smo si dvatisočletni romarji edini.

V časopisih beremo in po televiziji vidimo, kako se letos zbirajo v Rimu ljudje z vseh koncev sveta in različnih verzij povi. Nas kar nekam zgrabi, da bi se znašli med njimi v tem večnem mestu z bogato zgodovino. Prijatelji in znanci iz Gorice in okolice smo si močno zaželeli na to svetoletno romanje, na jubilej družin in srečanje s svetim očetom. Želeli pa smo si tudi ogledati novo kapelo Redemptoris Mater, ki je nastala pod naravnost čudodelnimi rokami našega rojaka in znanca, ki sedaj živi in ustvarja v Rimu, patra Marka Rupnika in njegovih ožjih sodelavcev. Vstop v to kapelo,

ki se nahaja v loži (na sliki) papeške apostolske palače, je vse prej kot preprost in nismo bili gotovi, da se nam bo želja izpolnila. A nismo odnehali in smo odpotovali. Spremljal nas je duhovni vodja p. Gino.

Ko smo že sedeli v letalu na letališču v Ronkah in so pod nami hrupno zabneli motorji, smo se nekako predramili v resničnost. Na letališču v Fiumicinu sta nas že čakala simpatični p. Germano in p. Robin. Avtobus nas je odpeljal proti mestu. Med potjo smo si ogledali mogočno baziliko sv. Pavla in skozi sveta vrata vstopili vanjo, kjer se je kar gnetla množica ljudi. Nadaljevali smo do bazilike sv. Janeza. Na velikem prostoru pred to cerkvijo, kjer se je ravno končala maša, je bilo ogromno ljudstva, da smo se komaj prerinili naprej proti vhodu. Toda vhod v to cerkev je bil zaprt iz nam neznanega vzroka. Peljali smo se naprej do znamenite bazi-

like Marije Snežne. Pobožno smo vstopili vanjo in občudovali njeno notranjost, tudi tu v prisotnosti mnogih romarjev in turistov. Nato smo se peljali proti centru. Ob uri kosila smo bili sprejeti v miren in prijeten vrt centra Aletti, kjer smo

se okrepčali in odpočili. Ta dan je bilo v Rimu prav presenetljivo toplo. V centru Aletti smo si ogledali zanimivo delavnico p. Marka Rupnika, kjer pripravlja in oblikuje najrazličnejše materiale za sestavo mozaikov. Tu so se oblikovali delci kamnov, iz katerih je nastala papeževa kapela.

Z metrojem smo nadaljevali pot v Vatikan. Na trgu sv. Petra se je trla množica ljudi, ki so prišli na jubilej družin. Tu smo videli ljudi vseh starosti in barv. Sam sv. oče je to ljudstvo nagovoril s svojo prepričljivo očetovsko besedo, ki se tako prileže v današnjem času naglice in nemira. To je bil pač drugi največji jubilejni dogodek v tem letu; prvi največji je bilo jubilejno srečanje mladih, letos v avgustu.

Naša skupina, zbrana pod mogočnimi stebri ob trgu sv. Petra, je nestrpnost čakala še zadnjih formalnosti zapletenega postopka za vstop v papeško kapelo, čeprav je p. Germano pravočasno priskrbel posebno dovoljenje. Kaj bi počeli v Rimu brez Germana!

MLADIKA / RAFKO DOLHAR: TRŽAŠKI POL-DNEVNIK

UTRINKI IZ BLIŽNJE PRETEKLOSTI

DRAGO LEGIŠA

Pred nekaj meseci je pri založbi Mladika v Trstu izšla nova knjiga dr. Rafka Dolharja s pomenljivim naslovom *Tržaški pol-dnevnik*. Kot avtor piše v uvodu, so v knjigi "zabeleženi dogodki na ozemlju tržaškega poldnevnika", ta pa "idealno povezuje moj rojstni kraj v Kanalski dolini z mestom v zalivu, v katerem živim in delam". Beseda poldnevnik ima pomešljaj, torej poldnevnik, kar pomeni, da so zapisi delno politične in delno osebne narave, kot je dogodke avtor sam doživljal.

Pravi in zelo odkrit ter neposreden odgovor, zakaj in čemu dr. Dolhar piše dnevnik, najdemo na strani 119, ko 5. julija 1977 takole zapiše: "Pospravljam svoje zapiske in zvezke. Zase ali za sabo? Tako skušam pospravljati tudi svoje misli. Povsem jasno je, da pride trenutek, ko se vprašam: Ad quid venisti? (Čemu si prišel?). Zame je povsem jasno, da sem poleg družine, ki sem ji poskusil dati, kar je bilo v mojih močeh, imel v življenju dva smotra: politiko in hribe. Hribi so bili moje veselje, politika pa je dajala smisel mojemu življenju. Čeprav med težavami in razočaranji, čeprav ob izgubi ogromnega časa, pa sem vendar prepričan, da sem s svojim političnim delovanjem opravil tudi nekaj koristnega za narodno skupnost, iz katere izhajam in med katero živim."

Če Dolharjev "pol-dnevnik" postavimo v širši zgodovinski vsedrjavni okvir, moramo imeti pred očmi dvojce: sredi leta 1975 je KPI na državnozbornih volitvah dosegla svoj največji uspeh, saj je prvič v povojni zgodovini italijanske republike skoraj prehitevala do tedaj vodilno KD. S tem je seveda nastala huda kriza v tedanji levi sredini (KD, PSI, PSDI in PRI), hkrati pa so se začeli javljati zametki t.i. "zgodovinskega kompromisa". To naj bi bila oblika, ki naj bi KPI omogočila soudeležbo v vladni večini in torej soudeležbo pri oblasti. Veliki mojster nove politike je bil Aldo Moro, ki je zanjo moral le tri leta kasneje plačati visoko ceno - umrl je namreč nasilne smrti.

V našem ožjem, manjšinskem okviru pa gre zabeležiti podpis Osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, ki je po eni strani dokončno določil mejo med obema državama, po drugi strani pa prav tako imel, rekel bi, naravnost travmatične posledice. V Trstu se je leva sredina hudo zamajala v samih svojih temeljih, saj je med drugim nastala Lista za Trst, med njenimi začetniki pa je bil tedanji tržaški podžupan, socialist Gianfrancesco Giuricin. Kar zadeva slovensko narodno manjšino, je treba ugotoviti, da je po tej mednarodni pogodbi postala predmet le italijanskega pravnega reda, ker je Londonski sporazum s Posebnim statutom vred prenehal veljati. Rafko Dolhar pravi, da smo bili Slovenci dani "v rejo mačehi".

Kot občinski svetovalec in odbornik v Trstu se je Dolhar začel odločno zavzemati, da bi slovenskim občinskim svetovalcem bila priznana pravica do rabe maternega jezika, zlasti na sejah občinskega sveta. Ta svoja prizadevanja natančno beleži v dnevniku, v knjigi pa najdemo o vsem tem poročila, predvsem iz Primorskega dnevnika in slovenskih tednikov. Branje Dolharjevih zapiskov je seveda zanimivo, a mora pri takšnem branju vsakega našega zavednega rojaka tu-

di zgrabiti sveta jeza, če pomislimo, da moramo Slovenci v Italiji že več kot pol stoletja premelevati eno in isto snov, da imamo opravka z ljudmi in ustanovami, ki se dejansko stalno sprenevedajo, ne držijo dane besede, ne spoštujejo prostovoljno sprejetih mednarodnih obvez, nam skratka strežejo po življenju (seveda v narodnostnem pogledu).

Kot manjšinski politik in javni upravitelj ima dr. Rafko Dolhar pogoste stike tako s predstavniki matične države kot s predstavniki manjšinskih organizacij v Italiji, kot so Južni Tirolci in Valdostanci ter tudi Sardinci. O prvih pravi, da Slovenci zanje nismo zanimivi, ker da sami lahko izvolijo svoje predstavnike v vse najpomembnejše upravne in zakonodajne zbornice. Boljše mnenje ima o Valdostancih, o Sardincih le delno. Na enih od evropskih volitev je Slovenska skupnost (SSK), na listi katere je bil dr. Dolhar izvoljen v tržaški občinski svet, sodelovala na listi z znakom Sardinske akcijske stranke (PSDA). Izvoljen je bil en evropski poslanec, Sardinec, ki pa ni sodeloval koalicijskega sporazuma in ni odstopil, kot je bilo domnjeno, tako da je SSK politično ostala praznih rok.

Avtor z veliko prizadetostjo piše o deželnih volitvah leta 1978, ko je SSK z volilnimi shodi prvič nastopila tudi v Benečiji in Kanalski dolini. Dolhar je namreč rojen na Trbižu v Kanalski dolini. Njegova mama je bila iz znane Ehrlichove družine v Zabnicah, oče je bil sicer Tržačan, a je kot zdravnik in zobozdravnik deloval na Trbižu. Kot vodilni predstavnik Slovenske skupnosti (edine slovenske politične organizacije v Italiji) tako na pokrajinski kot na deželni ravni je dr. Dolhar bil vsekakor pomemben akter v političnem življenju. Zavzemal se je za normaliziranje odnosov med manjšino in matico, za priznanje mesta, ki v tem pogledu pripada SSK, in v tej zvezi velja omeniti uradni obisk predsednika SZDL Mitje Ribičiča v Trstu, Gorici in Kanalski dolini, kjer je bil gost SSK. Ribičič je po tem obisku

dejal, - piše Dolhar - da "je SSK edina, ki nas v Trst ni prišvercala". Ribičič je SSK tudi javno označil za seizmograf slovenske narodne zavesti pri nas.

Avtor na več mestih natančno piše o stikih in pogovorih z vodilnimi predstavniki SKGZ, ki so se imeli in se tudi obnašali kot nekakšna neformalna dolga roka matične države in SSK na zunaj tolerirali, dejansko pa na volitvah agitirali za KPI in PSI, v skladu pač z navodili, ki so jih bili prejeli po razpustu svoje politične organizacije Neodvisne socialistične zveze. Izбира je sicer bila v skladu s tedaj vodilno ideologijo v Sloveniji in Jugoslaviji, a se je kmalu izkazala za našo manjšino skrajno škodljivo, ker tako KPI kot PSI zanimajo predvsem naši slovenski glasovi, ne da bi jima bilo treba zanje plačati ustrežno ceno. V takih razmerah in okoliščinah je pravzaprav pravi čudež, če se je SSK ohranila pri življenju!

Omenil sem že, da je avtorju knjige *Tržaški pol-dnevnik* pri srcu troje: družina, hribi in politika. Na strani 151 takole piše: "Pri predstavitvi neke svoje knjige so me vprašali, kako zmorem opravljati toliko stvari hkrati. Odgovoril sem, da ima vsak naš dan 24 ur. Če osem ur delaš in če osem ur rabiš za svojo osebo in spanje, ostane v računici še vedno osem ur. Kaj s temi počnem, pa je moja stvar. In teh, tako rekoč prostih ur, se vendar v enem letu kar nekaj nabere. Seveda moje žene tedaj ni bilo zraven, drugače bi gotovo pripomnila, da čas za svoja številna udejstvovanja kradem svoji družini."

Dr. Dolhar je velik ljubitelj narave in njen ostri opazovalec. Narava mu daje hkrati priložnost za razmišljanje, za poglobljanje vase, za nemi dialog z ljudmi, za razvoljanje marsikaterega vprašanja. V tem se izkaže kot pravi mojster in so nekateri njegovi zapisi pravi biseri.

Knjigo je oblikoval Matej Susič, lektoriral Jože Hočevar, tiskala knjigarica Graphart; na platnici je znameniti stolp tržaškega magistrata z Mihcem in Jakcem, ki "bijeta ure". Vzel jo bo rad v roke vsakdo, kdor želi od blizu spoznati nekaj naše zgodovine v obdobju 1976-1978, zlasti pa ozadje nekaterih tedanjih pomembnih dogodkov.

BORŠTIKOVKO SREČANJE

NAGRADA ZA ŽIVLJENJSKO DELO IGRALCU A. KROŠLU

V nedeljo, 29. oktobra, se je v Mariboru sklenilo jubilejno 35. Borštnikovo srečanje. Nad mnogimi nagradami, ki so jih prejele razne predstave, režiserji in igralci, je zableščal Borštnikov prstan 2000, najzlahnejša nagrada, ki jo igralec prejme za življenjsko delo. Dobitnik letošnjega prstana je igralec Aleksander Krošl, ki je na svoji dolgi gledališki poti posebej več kot sto gledaliških, televizijskih in filmskih likov. Le dva dni po razglasitvi je praznoval svoj 70. rojstni dan. Obenem letos poteka 50 let njegovega umetniškega ustvarjanja na odrskih deskah. Svoje najboljše vloge je izdelal kot član celjskega gledališča od leta 1945 do 1975. Do leta 1982 je bil član SNG Drame Ljubljana. Odtlej dalje pa je svojo igralsko moč podaril Primorskemu dramskemu gledališču Nova Gorica. Prav s tem gledališkim ansamblom gostuje sedaj v Kosmačevih - Fišerjevi komediji *Tistega lepega dne* - režija Boris Kobal - kot strogi, a v resnici prav dobrosrčni oče Padar.

Igralcu čestitamo in mu želimo še na mnoga ustvarjalna leta!

IK

KNJIŽNI PRVENEK DAVIDA BANDELLIJA

PRISTEN KLIC IZ NADZEMLJA

Pri založbi Mladika v Trstu je pred kratkim izšel knjižni prvenec mladega Goričana Davida Bandellija (rojen leta 1978). Gre za pesniško zbirko z naslovom *Klic iz nadzemlja*, ki vsebuje 49 pesmi, razdeljenih v pet sklopov (*Pristopi, Podobe, Tebi, Predvečnostne, Večnostne*). Zbirka je po besedah samega avtorja na predstavitvi 6. t.m. v Peterlinovi dvorani v Trstu zaokrožila določeno obdobje njegovega življenja, ki se je pričelo že v najstništvu. Pesmi Davida Bandellija, ki študira primerjalno književnost in literarno teorijo na univerzi v Ljubljani, smo imeli že priložnost prebrati v *Rasti*, to je mladinski rubriki tržaške revije *Mladika*, objavlja pa jih tudi v reviji *Literatura*. Pred časom je zanje prejel tudi nagrado na literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba v Trstu. Zbirka je izšla, kot že rečeno, pri založbi Mladika, grafično pa jo je oblikoval Matej Susič. Na ponedeljkovi predstavitvi sta nekaj pesmi prebrala Alenka Hrovatin in Rok Oprel.

V začetku avtor piše, da literatura ima še vedno smisel tudi danes, in to literatura, ki ni igranje, ampak resna stvar, literatura, ki je mišljena kot vzgoja v spoštovanju in s ciljem prevrednotenja same sebe. Kot pravi avtor v predgovoru: "Da bo nad literaturo zavladala Resnica, ki bo osvobodila. Ob koncu časov."

Na ponedeljkovem večeru je kritičarka Ivanka Hergold podčrtala v prvi vrsti ravno ta pomen avtentičnosti in pristnosti literature, kar velja tudi za knjižni prvenec Davida Bandellija. Zaradi te pristnosti ga je postavila ob bok bolj zvanečim imenom slovenske poezije, če se omejimo samo na zamejske avtorje Ireno Žerjal, Bruno Pertot, Vinka Beličiča, Aceta Mermoljo (zlasti v zadnji zbirki *Drobcji na parketu*) in Miho Obita. Bandellijev odnos do literature, je še dejala Hergoldova, je precej razčlenjen in zavezujoč. Pri njem je opaziti odkrit upor lirskega subjekta proti vsemu, kar se vrinja med njega in poezijo. Podčrtala je še prisotnost motivike svobode, ljubezni in zlasti religiozno razsežnost Bandellijevih pesmi. Zato zbirka daje vtis pristnosti, ne pa pesimizma, saj je ves boj usmerjen k svetosti življenja. To je sicer v svojem posegu podkrepil tudi avtor sam, ko je dejal, da mu je edini smisel živeti v Bogu in iti naproti Njemu. Oblikovno je Bandellijeva lirika moderna, verz je svoboden, prisotna je jezikovna sproščenost, besedje je sodobno, vsebina pa je tradicionalna.

Kot že rečeno, je Bandelli na ponedeljkovi predstavitvi dejal, da je zbirka nekakšna krona njegovega pesniškega delovanja v določenem obdobju. V pesmih je zato tudi njegov osebni razvoj. Zaradi tega verjetno ne bo objavil kake druge pesniške zbirke (vsaj v bližnji prihodnosti ne), ker bi to lahko pomenilo nedno ponavljanje. Tudi izvirnost ima namreč svoj pomen, nikakor pa ne bo šel v igračkarnje, ki je značilno za moderno poezijo. Izrazil pa je željo, da bi se preizkusil v prozi. Bo res tako?

IVAN ŽERJAL

FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM

U-571

Režija: Jonathan Mostow. V glavnih vlogah: Matthew McConaughey, Harvey Keitel, Jon Bon Jovi.

Med drugo svetovno vojno, predvsem pa v prvih treh letih, je zavezniška mornarica doživljala hude izgube na Atlantskem oceanu. Nemško vojno ladjevje, v prvi vrsti pa strahoviti U-Booti, je zadajalo hude udarce zavezniškim silam, ne da bi pri tem utrpelo hujše poškodbe. Kodirane informacije in sporočila, ki so si jih izmenjavale nemške ladje in podmornice, so bile zaveznikom nerazumljive, pa tudi načrtovani premiki in napadi s strani mornarice tretjega rajha so jim do zadnjega ostajali nepoznani in nepredvidljivi. Nemško podmorniško brodogradništvo, ki ga je tretji rajh izredno valoriziral, potem ko se je površinsko ladjevje izkazalo za neprimerno in je doživelo grozovite izgube (maja 1941 so Nemci izgubili pravi ponos nemške vojske, oklopnic *Bismarck*, dve leti prej pa še slovit *Graf Spee*), je pod poveljstvom admirala Dönitza začelo še bolj temeljito uporabljati zmagovito *Rudeltaktik* ("taktika krdele" - večja skupina podmornic je pregledovala manjšo morskovo površino in v srečnem slučaju obkolila sovražnikovo ladjo in jo napadla).

Delni vzrok te nemške morske premoči nad zavezniki je bil tudi kodiran način sporočanja med nemško vojsko, ki so ga zavezniki s težavo in le deloma uspeli razbrati. V obdobju 1942 in 1944 je med vojnimi manevri na Atlantskem oceanu angleški in ameriški mornarici uspelo dobiti nekaj aparatov za oddajanje in sprejemanje kriptogramov oziroma ključce za razbiranje šifriranih sporočil.

Iz tega izredno zanimivega poglavja svetovne zgodovine je črpal snov za film ameriški režiser Jonathan Mostow. V dolgometražniku *U-571* se tako pripoveduje ena - sicer popolnoma izmišljena - izmed misij za osvojitve tajnopisnega aparata.

Glavni junaki misije so ameriški mornarji, katerim je bil dan ukaz s prevaro približati se hudo pokvarjeni nemški podmornici *U-571*, jo osvojiti, znebiti se nemške posadke, predvsem pa odnesti s podmornice aparat z imenom *Enigma*. To je naprava za oddajanje in sprejemanje kriptogramov in vsebuje tudi ključce za razbiranje letih. Misija ne steče po predvidenem načrtu, saj se v nemške vojake preoblečeni mornarji po neumnem izdajo in jih zasači druga nemška podmornica, ki ravno takrat dohiti *U-571*, da bi ji priskočila na pomoč. V tem dramatičnem trenutku zgodba filma pravzaprav stopi v živo; peščica preživeli

in osamljenih ameriških mornarjev sredi Atlantskega oceana mora v okrnjenem številu izpolniti misijo: *Enigma* mora izročiti v zavezniške roke, ne da bi Nemci mogli sploh slutiti, da jim je bila *Enigma* odvzeta.

Kot pravi sam režiser, se film, kljub podobnosti nekaterimi sodobnim filmom, zgleduje po tisti ameriški produkciji vojnih filmov iz 40. in 50. let. Mostow cilja na ustvarjanje napetosti in vznemirjenja v gledalcu, ne da bi pri tem vztrajal pri vzburjanju patetičnih čustev ali čezmernih sentimentalizma. Povečujejo se moške vrline: moč, hrabrost, čast, darovanje življenja za domovino.

Za golo informacijo naj povem, da sta ime *U-571* in misija, o kateri film pripoveduje, izmišljena in da je režiser prosto obravnaval dogodke iz bitke na Atlantiku. Tudi kraja naprave *Enigma*, ki je pravzaprav postavljena v center filmske zgodbe, ne odgovarja zgodovinski resnici, saj je že leta 1939 Angležem uspelo izdelati kopijo *Enigme* s pomočjo inženirja, ki je tudi sam sodeloval pri izdelavi originalne *Enigme* v neki berlinski tovarni. Na podlagi te kopije so Angleži izdelali računalniko podobno napravo, ki je znala tolmačiti in posnemati delovanje *Enigme*. In angleški stroj je dobil ime *Ultra*.

NADIA RONCELLI

O SVOBODI ODRAŠČANJA V LJUBEČEM OKOLJU IN V MIRU

OTROCI V MREŽI

MAJDA ARTAČ

Val ogorčenja in val polemik sta se - kot ponavadi - polegla in pozornost bralcev in gledalcev je usmerjena drugam. Vendar, če se s spominom vrnem za dober mesec dni nazaj, ne morem pozabiti svoje osuplosti in zbeganosti, ko so v večernem televizijskem dnevniku v zvezi z odkritjem mednarodne pedofilske mreže predvajali ponižujoče in okrutne posnetke zlorabljenih otrok. Hipoma sem začutila globok odpor do nasilja in duhovne revščine vseh tistih, ki jim človeško telo ni svetinja, in se zavedela, da nekaj ne gre. Počilo bo, sem si mislila.

Poročila naslednjih minut so mi to potrdila: posegel je urednik televizijskega dnevnika Gad Lerner, ki je kasneje odstopil, toda hud časnikarski spodrsrlaj se je v naslednjih dneh sprevergel v pravo politično afero. Marsikatero politika je bolj skrbela usoda radiotelevizijske ustanove kot pa dejanska problematika zlorabe otrok in mladoletnikov. To dejstvo me je še bolj potrdilo v prepričanju, da so otroci v naši družbi daleč najbolj zapostavljeni in da njihove osnovne pravice niso vedno primerno zaščitene.

V naslednjih dneh se je prelilo veliko črnila, revijalni tisk je še nadalje objavljaj, čeprav zabrisane, še vedno grozovite podobe otrok, potem pa so stopili v ospredje vidnejši družbeno-politični problemi.

Problematika pedofilije in nasilja nad otroki pa ostaja grozljivo aktualna: primerjamo jo lahko potopljenemu ledeniku, katerega razsežnosti lahko samo slutimo. Ledena gora pod težko probojno skorjo skriva v globinah neizrekljivo, neizmerno gorje in trpljenje mučenih in potlačenih brezimnih otrok vsepovsod po svetu, zlasti pa v državah nerazvitega sveta. Če samo pišem o tem, me spreletava srh in si ne morem odgovorjati na številne zakaje o zverinah, ki se podlo izživljajo in okoriščajo na račun neobogljjenih sirot in nedoraslih otrok.

Nezaščiten, samemu sebi prepusten mladoletnik je lahko plen, plen brezvestnežev, ki sta jim denar in užitek edino merilo. Zlahka pade v mrežo, takšno ali drugačno.

Danes je zloraba možna tudi preko informatske mreže, ki z ene strani lahko nudi iztirjencem možnost, da se skrivajo za njo in si izmenjujejo perverzna sporočila in posnetke, večkrat brez vsakršne možnosti kontrole, z druge pa otroci, ki brez nadzor-

stva sede pred računalnikom, lahko nasedajo vsakovrstnim vabam.

Moderna tehnologija gotovo sama po sebi še ni zlo, vendar se iz nje vse pogosteje porajajo zlorabe. Receptov in hitrih rešitev ni. Zagotovo pa so otroci tretjega tisočletja bolj kot najnovejših elektronskih igrar in računalnika potrebni družbe in ljubezni. Kako težko je živeti svoje starševstvo v informatiziranem svetu, v katerem bi si radi olajšali vsakršno delo z najnovejšimi tehnološkimi pripomočki, v katerem bi radi vedno bili v stiku s svojim otrokom preko mobitela, v katerem bi mu radi zagotovili vse, kar je potrebno, da bi se čutil sprejet v družbi svojih vrstnikov!

Otroci so tudi v razvitem svetu ne-svobodni: tako kot odrasli so ujeti v mrežo potrošništva, v mrežo nenehne ustvarjanja novih potreb. Tem naj bi zadostili z nakupovanjem najnove-

ših proizvodov in artiklov, ki sploh niso nujno potrebni, temveč celo ovirajo umirjen in harmoničen otrokov razvoj. Neodtujljiva in temeljna otrokova pravica ostaja svoboda: svoboda odraščanja v ljubečem okolju in v miru, svoboda gibanja in igranja, svoboda opazovanja, svoboda razvijanja lastnih nagnjenj in sposobnosti.

Žal pa zahodna družba vse bolj podarja drugačne vrste svobod, ki temeljijo na egoizmu, užitku ter hedonističnem individualizmu odraslih. Ti so začetek poti, ki od narcizma lahko vodi v ekscese perverzности. S tem pa se vse bolj krči prostor za svobodo poštenega in otroka vrednega življenja. Zanj se moramo dostojanstveno boriti povsod po svetu in seveda tudi pri nas. Tudi takrat, ko sredstva javnega obveščanja molčijo o grozodejstvih, o psihološkem in fizičnem nasilju nad otroki. Ledeniki potopljenega, zatiranega otroštva plavajo v morjih sveta: ne smemo in ne moremo jih spregledati, češ da jih zastirajo debele meglene koprene (človeške kratkovidnosti).

DELO KOMISIJE PRI DRŽAVNEM ZBORU SLOVENIJE

O SLOVENCIH V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Slovinci v zamejstvu in po svetu je naslov knjižice, ki obsega dobrih 100 strani, na katerih je Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu pri državnem zboru Republike Slovenije v strnjeni obliki podala obračun svojega štiriletnega dela. Knjižica je izšla ob koncu rednega mandata omenjene parlamentarne komisije, njena vsebina pa je zelo dragocena zlasti za Slovence, ki živijo izven države matice, a tudi za Slovence v domovini, saj marsikdo v matici žal ne pozna stanja svojih rojakov v tujini in jih je morda celo odpisal. Komisiji je od ustanovitve leta 1997 predsedoval mag. Marijan Schiffrer (na sliki). V uvodu med drugim piše, da knjiga "predstavlja le majhen izsek dela", ki ga je komisija "z zanosom in predanostjo opravljala dobra tri leta". Glavni uspeh te komisije je po mnenju njenega predsednika "v prebujanju Slovencev v matici iz dolge drevice". Komisija je pokazala, nadaljuje mag. Schiffrer, drug svet, svet slovenske diaspore, kjer še daleč ni vse izgubljeno, kot mislijo nekateri. Zaradi svoje strnjivosti in velike strpnosti in politične enotnosti (v njej so zastopane vse parlamentarne politične stranke) je imela lepe uspehe v boju za proračunske dotacije. Verujemo, da je dobro zakoličila smer, po kateri naj bi stopali nasledniki, in opozorila na problematiko, ki si ji je tokrat (ne po njeni krivdi) izmuznila iz rok: močna gospodarska povezava med matico in Slovenci onkraj me-

ja. Združena Evropa in globalne povezave bodo v prihodnosti še dodatna obremenitev za komisijo, saj bodo Slovenci v zamejstvu in po svetu močno vključeni vanje." Mag. Marijan Schiffrer je prav gotovo bil "pravi mož na pravem mestu". Že iz pravkar navedenih besed je jasno razvidno, da je svoja najboljša in najplodnejša leta preživel v tujini, povrh še kot politični emigrant.

Tajnica komisije Barbara Sušnik med drugim opozarja, da je bila v mandatu, ki se je pravkar končal, "dograjena institucionalna povezanost Slovenije s Slovenci v zamejstvu (predvsem) in po svetu (v manjši meri)". "Poleg tega, da je državni zbor ustanovil Komisijo za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, je vlada Republike Slovenije v skladu z resolucijo ustanovila Svet za zamejce in Medresorsko komisijo za gospodarsko sodelovanje z manjšinami. Za naslednje obdobje pa ostajata realizacija in vsebina", poudarja Barbara Sušnik.

V knjigi najdemo predvsem zakonske in druge akte, ki sta jih sprejela državni zbor in komisija v mandatu 1996-2000, zakonske in druge akte, ki urejajo področje odnosov RS s Slovenci v zamejstvu in po svetu. V tej zvezi bi poudarili, da je ključnega pomena predvsem resolucija o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije, kar velja tudi za sklepe državnega zbora ob obravnavi položaja manjšine v Italiji in uresničevanje pravkar omenjene resolucije.

Knjiga je vsekakor dober priročnik za vsakogar, kdor se ukvarja s problematiko slovenskih avtohtonih manjšin in zdromskih Slovencev. Med drugim najdemo v knjigi naslove državnih organov in organizacij, ki se v Sloveniji ukvarjajo s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Dragoceni so dalje podatki, ki zadevajo slovenska predstavništva in slovenske organizacije v raznih državah in na raznih celinah po svetu. S to publikacijo je torej Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu na dostojen način končala svoj mandat in svojim naslednikom pokazala pot, po kateri naj nadaljujejo njihovo delo.

TROJNA RAZSTAVA DEL GORIČANA FRANCA DUGA

UMETNIK-SODOBNIK

FOTO BUMBAGA

V petek, 3. t.m., so v Pokrajinskem muzeju na gradu v Gorici z izjemno dobro obiskano svečanostjo odprli pregledno razstavo goriškega likovnika Franca Duga. Naslov razstave je preprost: *Franco Dugo 1980-2000*. Ta zaobjema umetniškova likovna dela, ki so nastala v zadnjih dveh desetletjih. Dugo se po več letih spet predstavlja z antološko razstavo v rodni Gorici, saj je zadnjič razstavljal na gradu pred točno desetimi leti.

Posebnost tokratne razstave, na kateri je najvidnejši goriški slikar razstavil 135 umetniških del, je v tem, da je razdeljena na tri dele in tudi na tri razstavne prostore. Tako si bomo njegove portrete in človeške figure v tehniki olja in pastela lahko ogledali v Pokrajinskem muzeju na Goriškem gradu, njegove pejzaže in vedute, med katerimi je izjemno število slovenskih motivov, pa v Državni knjižnici v ulici Mameli; prav tako v središču mesta so razstavljene njegove jedkanice in druga grafična dela v slovenskem Kulturnem domu. V Pokrajinskem muzeju na gradu je na ogled okrog petdeset slik večjega formata, ki so ali portreti ali ženski akti, človeške figure, in to pretežno v zahtevnejših slikarskih tehnikah, ki gredo od pastela do olja in mešanih tehnik. Za Duga je značilno to, da se izjemno točno in dosledno posveča risbi, kar je razvidno iz vsakega njegovega dela, tudi iz pastelov in olj, ki so razstavljani v Državni knjižnici. Na teh slikah bo gledalec občudoval predvsem pokrajine in vedute, katerim so sicer res osnova narava, goriške planine in okoliški mestni hribovi, a jih slikar nadgradi s tankočutnimi in me-

stoma pretresljivimi nebesnimi svodi, da ima gledalec pred seboj neke vrste "Dugov pečat". V Kulturnem domu pa je na ogled niz Dugovih grafičnih listov, ki jih odlikujeta umetniškova naravnost pretresljivo dognana risba in pa seveda odlična tehnika. Že sam ogled njegovih, Dugovih cipres, snemanja s križa, Kristusa na križu, jablan in zopet pokrajini, čez katere veje hladna burja, bo gledalca prepričal, da gre za vrhunskega umetnika.

V petek je na slovesnem odprtju razstave v imenu Kulturnega doma na Goriškem gradu spregovoril prof. Joško Vetric, ki je podčrtal Dugovo navezanost na slovenski svet in slovenske ljudi, ni pa pozabil niti na njegovo izjemno nadarjenost in veliko delavnost. Sicer pa so vsi nastopajoči na otvoritvi predstavljali Franca Duga kot izjemnega slikarja sodobnosti, predvsem pa kot človeka, ki je zaradi svoje odprtosti in umeščenosti v čezmejno sodelovanje umetnikov prav gotovo lahko zgled sodobnega evropskega umetnika. O Dugu in njegovem umetniškem delu so spregovorili Giorgio Brandolin, ki je kot predsednik goriške pokrajine poskrbel, da je do razstave tudi prišlo, predsednik Sklada Goriške hranilnice Franco Obizzi, ki je izvedbo razstave omogočil, direktor Državne knjižnice Marco Menato, kritik Giancarlo Pauletto, kurator kataloga Franca Marri ter kritik Marco Goldin.

Izjemno lep katalog Dugovega likovnega dela je izdala založba Marsilio. Razstava bo na ogled do 14. januarja prihodnjega leta.

JUP

SLOVENSKI ZBOR DE PROFUNDIS V TRSTU

BOGAT GLASBENI VEČER

Prejšnji teden je v Trstu nastopil slovenski Komorni zbor De profundis, ki ga vodi Branka Potočnik. Glavni organizator srečanja je bila Koncertna pobuda rojanske Slovenske glasbene šole, ki ima svoj sedež v Marjinem domu na ulici Corderoli, soorganizator pa je bilo odborništvo za kulturo tržaške občine. Koncert je sodil v niz prireditev, ki jih je Trst pripravil v čast cesarice Elizabete, osebnosti, ki je še danes v tem mestu zelo priljubljena. Na glasbeno popravitev Elizabetinega ciklusa pobud je pomislil Humbert Mamolo, kateri je takoj po prvih stikih z občino poiskal slovenski zbor, ki bi imel v repertoarju skladbe komponistov bivšega avstroogrškega prostora. Mamolo se je nazadnje odločil za zbor De profundis, ki sodi med najvidnejše in najuspešnejše pevске sestave, čeprav je le amaterska skupina. Njena dirigentka Branka Potočnik jo vodi že od samega začetka in jo uspešno pripravlja ne samo za koncerte, ampak tudi za tekmovanja širom po svetu.

V sicer na pol prazni dvorani Tripovich je pevski sestav po predstavitvenih dvojezičnih besedah Tamer Stanesa začel svoj koncert z zahtevnim Brahmsovim motetom *Warum ist das Licht gegeben*. Že takoj na začetku je Komorni zbor De profundis dokazal, da je res kvaliteten sestav in da mu tudi zahtevnejša dela ne ustvarjajo težav. V prvem delu koncerta smo slišali še zelo dobre izvedbe ostalih skladb, med katerimi sta predvsem izstopali skladbi Madžarov Kodalyja in Bardosa. Ves drugi del koncerta je bil posvečen sodobni glasbeni stvaritvi in vse skladbe razen Ligetijev *Kallai Ketos* so bile slovenske. Posebno zanimivo sta zavzneli Močnikov *Evhe* in Regina Coeli, ki ju je skladatelj posvetil prav zboru De profundis.

Koncert je zaključila izvedba znane Merkujeve *Njen čuea jti gna*, kateri je zborovodkinja dala lahkotnejši pridih. Na splošno je bil koncert dober in zbor kvaliteten; dirigentka je s svojo topljo in komunikativno gesto uspešno vodila skupino in osredotočila svojo pozornost tudi na tiste izvajalske nianse, ki jih običajno amaterski zbori nimajo.

LUISA ANTONI

KATINARA / DOBRODELNI KONCERT

MELODIJE ZA KRALJEVO UMETNOST

FOTO KROMA

Društvo Finžgarjev dom je v sodelovanju z župnijo sv. Trojice na Katinari in s Fundacijo Toneta Kralja v nedeljo, 5. t.m., v katinarski cerkvi priredil res doživet in kakovosten dobrodelni koncert, namenjen zbiranju sredstev za obnovo propadajočih umetnin, ki jih je v številnih primorskih cerkvah upodobil slikar Tone Kralj.

Letos poteka namreč stoletnica rojstva Toneta Kralja, ki je med obema vojnama in po drugi svetovni vojni poslikal veliko število primorskih cerkva na obeh straneh meje (leta 1931 tudi cerkev sv. Trojice na Katinari). Žal pa je zob časa že močno načel te umetnine, tako da so postale potrebne restavriranja. V ta namen je bila pred časom ustanovljena Fundacija Toneta Kralja, ustanova za ohranjanje umetniške dediščine Toneta Kralja, katere namen je zbirati sredstva za obnovo ogroženih objektov. Ena od oblik zbiranja sredstev so koncerti, na katerih nastopajo priznani izvajalci, in to brezplačno, saj se honorarju odpovedujejo v korist fundacije.

Na nedeljskem koncertu so nastopili sopranisti Irena

Baar in Mateja Arnež-Volčanšek, tenorist Edvard Strah in bas-baritonist Janko Volčanšek, ki so ob klavirski spremljavi Andraža Hauptmana izvedli vrsto samospelov svetovno znanih skladateljev, kot so Stradella, Durante, Giordani, Bach, Händel, Mozart, Bizet, Verdi, Franck, Saint-Saens in Gounod. Nadvse kakovostno in brezhibno podajanje repertoarja je številno občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo katinarsko cerkev (prisotna je bila tudi Kraljeva vdova, gospa Mara), navdušilo, da je izvajalce nagradilo z dolgotrajnim ploskanjem. Ob tej priložnosti je krajši oris umetniške poti Toneta Kralja do poslikave Križevga pota v katinarski cerkvi podal mag. Igor Kranjc, v imenu katinarske župnijske skupnosti pa sta spregovorila domači župnik Anton Žužek in Joško Gerdol, ki je spregovoril o zgodovini domače cerkve in o Kraljevih poslikavah v njej ter dodal, da je Tonetu Kralju treba dati prostor ne le v slovenski umetnostni zgodovini, ampak tudi v zgodovini narodnega preporoda naših krajev.

PREJŠNJO NEDELJO V NABREŽINI

MISIJSKA PRIREDITEV IN PREDSTAVITEV KNJIGE

V nedeljo, 5. t.m., je v župnijski dvorani v Nabrežini potekala prijetna misijska prireditev, ki je bila popestrjena s predstavitev pravkar izdane knjige spominov domačega župnika g. Bogomila Breclja *Utrinki mojega življenja*, ki jo je izdala Goriška Mohorjeva družba. O knjigi je spregovoril tajnik GMD Marko Tavčar, medtem ko je nekaj pesmi zapel moški zbor Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja.

Prireditev se je sicer začela z nastopom osnovnošolskih otrok, ki so zapeli pesmico, zatem pa so srednješolci prebrali poezije oziroma odlomke iz spominov nekaterih znanih slovenskih misijonarjev (npr. Ivana Štante, ki deluje na Madagaskarju, Ludvika Zabreta, ki deluje v Indiji, in Danila Lis-

jaka, ki deluje v Ruandi). Ob tej priložnosti je na koncu stekel še srečolov za misijone.

V PETERLINOVI DVORANI

RAZSTAVA JOŽICE GALBIATI

V Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev v Trstu so v ponedeljek, 6. t.m., odprli razstavo olj slikarke Jožice Galbiati. Galbiatijevo in njen opus je prisotnim predstavil Stefan Pahor, ki je podčrtal, kako se slikarka posveča skoraj v celoti upodabljanju tihožitij oz. rož in cvetov zunaj njihovega naravnega konteksta. Na prvi pogled se

zdi, da njene slike nimajo sporočilnosti, vendar je umetnici uspelo, da je uprizorila del svoje osebnosti.

Odprtje je popestril nastop violinistov Iztoka Cergola in Paola Viginija, razstava pa bo na ogled v Peterlinovi dvorani do 25. novembra z urnikom od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure.

POSTAVITEV TEMELJNEGA KAMNA OBRTNE CONE ZGONIK

VELIKA PRIDOBITEV ZA KRAS

S postavitvijo temeljnega kamna Obrtna cona Zgonik začne postajati realnost. Do konca prihodnjega leta bi morala namreč na lokaciji pri Proseku (v neposredni bližini Centra Lanza) zrasti cona s šestimi prostornimi halami, ki bodo skupno zavzemale 8.700 kvadratnih metrov površine, medtem ko bodo ceste, parkirišča in zelene površine pokrivalo 26.300 kvadratnih metrov. Prve tri hale naj bi bile nared že v mesecu juniju prihodnjega leta, celotna obrtna cona pa bi morala biti dokončana 31. decembra prihodnjega leta. Na območju obrtne cone bo našlo primeren prostor devetnajst podjetij, ki se ukvarjajo z najrazličnejšimi panogami, od avto-prevoznitva, mizarstva in kleparstva pa do predelovanja mesnih izdelkov, inštalacij, audiovizualnih storitev, praznjenja greznic idr. Gradbena dela vodita geometra Aleksander Sosič in Livio Pertot.

Zamisel o ustanovitvi obrtne cone se je rodila že pred desetimi leti. V ta namen se je ustanovil konzorcij devetnajstih podjetij, ki mu predseduje Dragotin Danev. Le-ta je na

FOTO KROMA

slovesnosti ob postavitvi temeljnega kamna, ki je bila v torek, 7. t.m., med drugim dejal, da bo od obrtne cone imele korist prebivalstvo celotnega kraškega teritorija. Danes je v devetnajstih podjetjih, ki sestavljajo konzorcij, zaposlenih 70 oseb, računajo pa, da se bo število zaposlenih povečalo na 120-130 oseb in bo zelo razveseljuje, če bodo nudili zaposlitev tukajšnjim mladim Slovencem. Konzorcij je v obrtno cono investiral

deset milijard lir, milijardo in devetsto milijonov pa občina Zgonik, ki je od občine Trst oz. od prošeškega Odbora za ločeno upravljanje jusarskega premoženja odkupila zemljišče, na katerem bo zrasla obrtna cona.

Obrtniki omenjenega konzorcija so člani Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki je, kot je na tokovi slovesnosti dejal predsednik Marino Pečenik, v ta načrt zastavilo veliko dela. Po

Pečenikovih besedah pa bi bilo potrebno večje število takih con. Po besedah župana občine Zgonik Mirka Sarda pa je položitev temeljnega kamna znak samozavesti in volje do razvoja. S tem se odpirajo nove možnosti razvoja in perspektive za nova delovna mesta. Prisotne je nagovoril tudi deželni odbornik Giorgio Venier Romano, temeljni kamen pa je blagoslovil zgoniški župnik dr. Jože Markuža.

TRADICIONALNA POBUDA ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

NAGRADE OB DNEVU VARČEVANJA

Prejšnji torek, 31. oktobra, so v dvorani Zadrzne kraške banke na Opčinah kot vsako leto ob svetovnem dnevu varčevanja podelili tradicionalne nagrade (v obliki hranilnih knjižic) najuspešnejšim učencem in dijakom, ki so v lanskem šolskem letu dokončali peti razred osnovne oziroma tretji razred nižje srednje šole. Nagrado je prejelo 35 učencev in dijakov slovenskih in italijanskih osnovnih in nižjih srednjih šol s področja Krasa (vzhodni in zahodni Kras ter devinsko-nabrežinska občina) in Brega (dolinska občina).

Šlo je za že tradicionalno in uveljavljeno pobudo ZKB, ki je sprva (takrat še kot Hranilnica in posojilnica na Opčinah) nagrade podeljevala le učencem in dijakom šol z oopenskega področja, vletih pa se je z odprtjem podružnic

FOTO KROMA

banke v dolinski in devinsko-nabrežinski občini pobuda razširila tudi na šole s tistega

področja, tako da ta pokriva danes dobršen del kraškega teritorija in Brega.

Številne prisotne (učence in dijake) je seveda spremljalo večje število staršev in sorodnikov ter učiteljev in profesorjev je nagovoril ravnatelj ZKB dr. Klavdij Brajnik, ki je - ob čestitkah - v svojem posegu med drugim podčrtal še vedno aktualen pomen varčevanja tudi v današnjem informatiziranem in globaliziranem svetu. Nobena pobuda, zlasti gospodarska ne, namreč ni izvedljiva, če ni vsaj majhne podlage oz. prihranka.

Kot že rečeno, je nagrade prejelo 35 učencev in dijakov. Učencev osnovnih šol, ki so bili nagrajeni, je bilo 23: Gregor Žnidarčič, Ervin Taučer, Jana Zupančič, Alenka Verša,

Piero Giandon, Daniel Attanasi, Federica Scardino, Lisa Cleva, Massimiliano Fortunat, Airis Perlini, Ingrid Rudes, Alice Zuliani, Gaia Varisco, Erik Briščak, Jagoda Castellani, Jakob Sossi, Sabina Zeriali, Mara Gherinich, Aron Kraljič, Davide Lissich, Michela Tomizza, Salvatore Grifò in Marco Zullich. Nagrajenih srednješolcev pa je bilo 12: Niko- le Colovatti, Cristina Ranieri, Jernej Bufon, Nina Luxa, Kristjan Stopar, Federico Mar-sich, Aurora Cardile, Francesco Buzzai, Eleonora Ferluga, Andrea Martinello, Ylenia Zobec in Jan Gustinčič.

Čestitkam, ki so jih prejeli nagrajenci, pa tudi njihovi starši in vzgojitelji, se seveda pridružujemo tudi mi.

UMRL JE IVAN
LOČNIŠKAR

V Trstu je prejšnji teden nenadoma umrl kulturni in družbeni delavec Ivan Ločniškar. Bil je dejaven v Slovenskem krščansko socialnem gibanju, bil pa je tudi dolgoletni predsednik Slovenskega filatelističnega kluba Lovrenc Košir, v 60. letih pa voditelj skavtske čete pri Sv. Ivanu. Pogreb je bil v torek, 7. t.m. Daljši zapis o pokojniku bomo objavili prihodnjem, že sedaj pa ob koncu tega preskromnega prispevka izrekamo vdovi gospe Elviri in ostalim svojcem globoko in občuteno sožalje.

PREDSTAVNIKI SLOVENSKEGA ODRA V FRANCIJI

MANJŠINSKI JEZIKI NA ODRU

MIRIAM ČERMELJ

Pred tremi leti so se namreč začeli prvi stiki med gledališkimi skupinami, ki uporabljajo evropske manj razširjene jezike. Prvi del projekta Offspring je zaobjemal dolgo raziskovalno delo, da bi spoznali delovanje in velikosti sodelujočih skupin. V drugi fazi projekta je prišlo do številnih izmenjav med posamezniki, ki so sodelovali pri projektu in ki so spoznavali gledališča katere od drugih manjšin. Glavni cilj teh obiskov je bila izmenjava medsebojnih izkušenj. Delovanje gledališča v manjšinskem okolju se namreč sooča s posebnimi težavami in ovirami, ki so tuje gledališkimi skupinam večinskega naroda.

V tej luči je bilo organizirano tudi srečanje v Nimesu, ki so se ga udeležile in kjer so tudi nastopile številne evropske gledališke skupine: Spectacle Theatre in Bara Caws iz Walesa, Deutsch Sorbisches Volkstheater iz Nemčije, Tryater iz Frizije, katalonska skupina Centre Dramatic del Valles, okcitanska Compagnie Anne Clement iz Francije in Slovenski Oder iz Trsta. Udeleženci srečanja, ki je nosilo naslov *Langues d'Europe Langues du Monde*, so bili v francoskem mestu res zelo zaposleni ne samo s predstavami, ampak tudi s številnimi predavanji, okroglimi mizami in drugimi debatami o gledališču.

Prvi dan je bila na sporedu uprizoritev frizijskega

Od 18. do 21. oktobra se je bilo v mestu Nimes v Južni Franciji prvo srečanje gledaliških skupin evropskih manjšin. Ta podvig je uresničitev projekta Offspring, za katerega je dala pobudo frizijska gledališka skupina Tryater.

dela *Geweld nee!* (Nasilje ne!). Drama je bila napisana na podlagi resničnih nasilnih dogodkov, ki so presunili frizijsko javnost. Uprizoritvi je sledila diskusija o tem, kako uprizoriti tako problematično tematiko v lastnem okolju. Sledilo je vprašanje, kateri igralci so bolj primerni, da privabijo mlade v gledališče: starejši, a izkušeni, ali pa mladi, s katerimi naj bi se gledalci bolje istovetili. Zvečer je bila na programu enkratna predstava katalonskega gledališča Centre Dramatic del Valles, *El baro i la leprosa*. Nastopanje na odru je spremljala glasba kitar v živo. Govorjena beseda je bila prisotna le na začetku in na koncu igre, saj je ta slonela pretežno na mimiki - v veliko veselje vseh gledalcev, ki so lahko tako bolje sledili dogajanju na odru.

Naslednjega dne je bila uprizorjena predstava *Lo viatge*, okcitanskega gledališča Anne Clement. Ta skupina je priredila festival manjšinskih gledališč. Ob tej priložnosti so imeli udeleženci tudi možnost bolje spoznati okcitansko stvarnost. Popoldne pa so se skupinam Offspring Projecta predstavili še Sorbi z dramo Tennesseeja Williamsa. Zvečer je bila na sporedu spet okcitanska predstava *Cabaret Gavache*.

Srečanje gledaliških skupin v južni Franciji je bilo še posebej pomembno, ker so se tu prvič srečali igralci, ki bodo nastopili v končni koprodukciji, ki bo pripravljena in prvič uprizorjena junija 2001, na OEROL festivalu v Terschellingu v Friziji. V tej zaključni predstavi bo sodeloval po en igralec iz vsake manjšine. Kot rečeno, sta Slovenca iz Italije predstavljala dva amaterska igralca skupine Slovenski oder, v zaključnem podvigu pa bo svet mladim, ki se v našem zamejstvu bavijo z gledališčem, predstavljala poklicna igralka Nikola Panizon. Judith de Rijke, nizozemska pisateljica in režiserka, je na tem oktobrskem srečanju vodila delavnico, ki so se je udeležili igralci, ki bodo sodelovali pri koprodukciji. Med delavnico je predvsem črpala ideje za končno predstavo. Njena zamisel je namreč ta, da napiše delo v nekem fantastičnem jeziku. Ker sama ne pripada nobeni manjšini, so zanj ti jeziki neznani in zato toliko bolj zanimivi. Ko se igralci na odru pogovarjajo vsak v svojem jeziku, se ne razumejo med sabo, imajo težavo s komuniciranjem. Zato si pomagajo s telesom, gibom in glasbo, da se na tak način razumejo. Zadnji dan so potem predstavili še ostalim

udeležencem svoje dosežke. Sledil je pogovor o uprizoritvi končne koprodukcije in o bodočem skupnem delovanju.

Zadnji večer so nastopili še Valežani skupine Bara Caws. Njihovo delo je bilo za marsikoga res osupljivo in presenetljivo. Marlowovega *Doktorja Fausta* so namreč priredili v *Deejay Fausta*. Prizorišče, to je »oder«, je v bistvu obkrožal prostor, kjer so bili gledalci, igralci pa so se prosto premikali med občinstvom. Gledalci so bili torej v centru dogajanja samega, bili so pokonci, kot bi bili res v kakem disku. Prostor in glasba sta sploh spominjala na disko. Nastopajoči so se odlično odrezali ne samo v igranju, ampak tudi v petju. Igra je bila ves čas prežeta z glasbo v živo in videoprojekcijami. Skratka, šlo je za pravo multimedialno predstavo, ki je v sebi združevala najrazličnejše elemente in sredstva današnjega umetniškega ustvarjanja.

Sto predstavo, ki je za marsikoga predstavljala višek srečanja v Nimesu, se je to tudi zaključilo. Pobuda je bila zelo uspešna. Velik pomen ima ravno dejstvo, da je bilo to prvič, ko so se manjšinske gledališke skupine srečale in imele tako edinstveno priložnost spoznati delovanje drugih in si izmenjati medsebojne izkušnje. Upanje in želja vseh, ki sodelujejo v Offspring Projectu, pa je seveda nadaljevati s takim delovanjem in podobnimi podvigmi.

OBVESTILA

SSG - OTVORITVENA predstava sezone 2000-2001: *Krva-va svatba*, avtorski projekt Damirja Zlatarja Freya po motivih tragedije Federica Garcie Lorce. Ponovitve: v nedeljo, 12. t.m., ob 16. uri, red C; v četrtek, 16. t.m., ob 20.30 red E; v petek, 17. t.m., ob 20.30 red F; v soboto, 18. t.m., ob 20.30 red B; v sredo, 22. t.m., ob 20.30 red D; v petek, 24. t.m., ob 20.30 red T. Prodaja abonmajev od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma, ulica Petronio 4, telefon 040 362542. Že abonirane naprošamo, da dvignejo izkaznice čimprej.

SLOVENSKO PASTORALNO središče v Trstu sporoča, da bo v nedeljo, 12. novembra t.l., Hvaležnica 2000 in jubilejno romanje slovenskih vernikov tržaške škofije v stolnico sv. Justa. Spored bo temu primerno prilagojen: ob 15. uri: spokorno bogoslužje v kapucinski cerkvi na Montuci; ob 15.40: z Montuce procesija k sv. Justu in na vratih stolnice škofov sprejem; ob 16. uri: zahvalna sv. maša, ki jo bo daroval naš škof Evgen Ravignani ob somaševanju slovenskih duhovnikov. Ob tej priložnosti bo dana možnost prejema svetoletnega odpusta. Toplo vabljeni vsi!

OB MARTINOVEM bo v Gregorčičevi dvorani v Trstu pokušnja istrske besede in glasbe: pesniško zbirko Berta Pribca *Bronasti tolkač* bo predstavila Alferija Bržan, izbor pesmi bo prebral Ivan Buzečan, z glasbo pa bodo popestrili večer Šavriški godci iz Šmarij. Na ogled bodo tudi knjižne ilustracije Darija Novaka in niz fotografij, ki so jih ob trgatvi posneli člani Fotokrožka 80. Vljudno vabljeni v torek, 14. t.m., ob 20.30 v ul. sv. Frančiška 20/III!

KLUB PRIJATELJSTVA vas vabi v četrtek, 16. t.m., ob 16. uri v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3, kjer bo ga. prof. Sonja Gregori predvajala lepe in zanimive diapozitive s potovanja po Madagaskarju - rdečem otoku.

SLOVENSKO DOBRODELNO društvo v Trstu razpisuje štirinajsto študijsko podporo iz sklada Mihael Flajban. Podpora bo znašala 3.000.000 lir za prvi letnik in 2.500.000 lir za vsako naslednje leto, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Podpora je namenjena visokošolcem, ki se bodo vpisali na univerzo v akademskem letu 2000/2001. Podrobnejša pojasnila dobite na sedežu SDD v Trstu, ul. Mazzini 46, prvo nadstropje, tel. 040 631203, ob četrtkih od 16. do 18. ure. Rok zapade 30. t.m.

DAROVI

ZA MISIJONE: Marija Bembi v spomin na moža Maria 100.000 lir; Edi Filipčič v spomin na mamo Štefanijo 100.000 lir; sestri Jejič Vinčenca in Milena 150.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: Magda in Robert Petaros 500.000 lir.

V SPOMIN na teto Emo daruje nečak Pepi 50.000 lir za cerkev v Mavhinjah.

ZA CERKEV v Bazovici: Peter Radetič in Ivana Canziani ob svoji poroki 150.000 lir; domači ob smrti pok. žene in mame Vide Ražem 60.000; Vida Renčelj v spomin na pok. Vido Ražem 25.000; v isti namen Magda Mahnič (Opčine) 20.000; Marija Marc namesto cvetja na grob pok. Vidi Ražem 15.000; Zelka Križmančič namesto cvetja na grob pok. Silvani Grgič 100.000; v isti namen Marija Marc 15.000 lir.

DRUŽINA CJAK daruje po 25.000 lir za Slomškov dom in za vzdrževanje spomenika NOB v Bazovici.

BORŠT / JUBILEJ DRAGA PETAROSA

70-LETNA ZVESTOBA ORGLANJU

V nedeljo, 5. t.m., so med dopoldansko mašo v borštanski cerkvi počastili visok jubilej svojega dolgoletnega organista in zborovodje Draga Petarosa, ki je prav pred kratkim slavil 70-letnico orgljanja v domači cerkvi. Borštanski župnik Maks Suard je med bogoslužjem prebral čestitke Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki se nanašajo ne le na orglarsko in zborovodsko dejavnost slavljence v cerkvi, ampak tudi na njegovo večdesetletno vodenje posvetnih zborov v Bregu. ZCPZ je slavljencu (ki se zaradi bolezni ni mogel udeležiti slovesnosti) voščila, da bi še dolgo deloval na glasbenem področju in tudi da bi pomagal vnukinji Nadi, ki je prav pred nekaj tedni nastopila službo organistke v borštanski cerkvi.

Drago Petaros spada med tiste glasbene in kulturne delavce, ki so pomagali ohran-

jati in gojiti slovensko pesem - tako nabožno kot posvetno - v najbolj temnih časih naše primorske zgodovine. Rodil se je 31. decembra 1913 v Zabrčju. Osnovno šolo je opravil v Borštu, glasbe pa se je učil pri znanem pedagogu in skladatelju Stanetu Maliču, pri katerem je študiral klavir, harmonijo in kontrapunkt. Že 23. oktobra leta 1930 je postal organist in zborovodja v Borštu, kjer je nasledil leta 1929 preminulega Karla Hreščaka ter brata Vlada in Vinka Švara. To so bili časi, ko sta slovenska beseda in pesem našli kolikor toliko varno zatočišče pred fašističnim nasiljem edinole v cerkvi. In isti pevci so gojili tako cerkveno kot posvetno oz. narodno pesem (v vasi je namreč že od leta 1900 delovalo Prosvetno društvo - danes Slovensko kulturno društvo - Slovenec). V letih 1936-1945 je Petaros orglal in učil petje tudi v Ricmanjih, edino v triletju 1942-1945 ga je v Borštu nadomeščala Milena Petaros. Drago Petaros pa je bil tudi dolgoletni pevovodja zbora domačega druš-

tva Slovenec. Tega je vodil do leta 1957 in po desetletnem premoru do leta 1983, do leta 1984 pa je občasno vodil tudi zbor Slavec v Ricmanjih, nekaj časa pa še mešani zbor Valentin Vodnik v Dolini. Tako so zbori pod njegovim vodstvom nastopali na cerkvenih in po-

svetnih slovesnostih, na kulturnih prireditvah in pevskih revijah. Petaros je z veliko prizadevnostjo sodeloval zlasti na revijah ZCPZ in Primorska poje. Za svoje večdesetletno delovanje na orglarskem in pevskem področju je leta 1998 prejel priznanje ZCPZ, lani pa priznanje Sklada Republike Slovenije za ljubiteljsko kulturno dejavnost.

Drago Petaros spada torej med tiste osebnosti, o katerih je predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov dr. Zorko Harej svojčas dejal, da so bile vedno na svojem mestu, vedno prisotne, tako v dobrih kot v hudih časih. Zaradi tega ga brez zadržkov lahko uvrstimo med glavne dejavnike oziroma stebre slovenske pevske in zborovske kulture pri nas.

Ob tej priložnosti se številnim čestitkam, ki jih je slavljenec prejel v teh dneh, pridružuje tudi Novi glas z zahvalo za neprecenljivo opravljeno delo in z voščilom, da bi še dolgo živel in deloval med Slovenci na Tržaškem.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

otvoritvena predstava sezone 2000/2001

KRVAVA SVATBA

Avtorski projekt Damirja Zlatarja Freya po motivih tragedije Federica Garcie Lorce

Premiera v petek, 10. t.m., ob 20.30, abonma red A

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Alessandro Baricco

DEVETSTO

v interpretaciji Janka Petrovca in režiji Marka Sosiča
v soboto, 11. t.m., ob 20.30; v soboto, 25. t.m., ob 20.30
Zaradi omejenega števila sedežev je potrebna rezervacija. Rezervirajte na tel. št. 040 362542 od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure.

MOŠKI PEVSKI ZBOR FANTJE IZ POD GRMADE IZ DEVINA IN KUD JURIJ FLEIŠMAN IZ BERIČEVEGA PRI LJUBLJANI

vabita ob Martinovem na

VEČERA VINSKIH PESMI IN NAPITNIC

Na sporedu bodo recitacije in petje.
Prvi večer bo v Beričevem v Kmetijskem domu v soboto, 11. t.m., ob 19.30, drugi pa na sedežu devinskih zborov v nedeljo, 12. t.m., ob 16. uri.

Zaradi preobilice gradiva v tem tednu bomo nekatere članke in prispevke objavili prihodnjič. /URED.

9

ČETREK
9. NOVEMBRA
2000

V IMENU IDEALA, KI BO OBSTAL

Dr. Berdon je tudi dejal, da je politika SSK predvsem "skrb za dobrobit Slovencev v Italiji in za njihove jezikovne pravice, kajti jezik je tisto, kar nas ločuje od italijanskih sosedov". Dejalo je tudi, da je jezik potrebno negovati, "kajti sicer jezik otrpne in lahko tudi izumre, kakor se je zgodilo marsikateremu našemu rojaku. In ko se to zgodi, ostane človek hrom v svoji biti, obubošan v svoji najgloblji bivanjski razsežnosti." V nadaljevanju je povedal, da ima italijanska država dolžnost, da sprejme take zakonske ukrepe, "ki bodo našemu razpoznavnemu znaku, se pravi našemu jeziku, omogočile ne le preživetje, ampak tudi razmnoževanje in širjenje." Trd je bil do goriške občinske uprave, ki je zadnje čase do slovenske manjšine "zavzela sramotno stališče o odsotnosti Slovencev v Gorici." Berdon je tudi dejal, da je opredeljevanje teritorija, na katerem živi manjšina, življenjsko in neobhodno, "sicer se nam bo pripetilo desetine Gorice". Bil je tudi odločno proti t.i. ohlapni zakonski zaščiti, "ker Slovenci v Italiji nismo ohlapna manjšina".

Dr. Berdon se je javno zahvalil prijateljem Caveriju iz Doline Aoste ter Bruggerju, Zellerju in ostalim iz Južne Tirolske, "ki so nam zvesto bili ob strani in trmasto, kljub političnim pritiskom vladne večine, predlagali naše amandmaje k osnutku zaščitnega zakona... Priznam: ob današnjem slavju, ki naj bo dan veselja in upanja, zelo nerad govorim o zaščitnem zakonu, saj smo vsi skupaj že do grla siti mučnega in ponižujočega ugibanja o tem, kdaj bo senat odobril zakon, in sploh o tem, kaj nam bo zakon stvarnega prinesel," je dejal dr. Berdon;

ZAKON 482/99

KRMINSKA OBČINA ODGOVORILA POZITIVNO

Končno je po zapletih glede izvajanja zakona 482/99 prišla spodbudnejša novica, in sicer s strani krminskega občinskega sveta. Med občini, ki se niso še izrekle o prisotnosti Slovencev na svojem ozemlju, je bila prav omenjena briška krajevna uprava, ki se je pred poletjem izrekla le v prid furlanski jezikovni skupnosti. Spregledanje slovenske skupnosti je bilo le vprašanje časa, kot so nam že takoj zagotovili odgovorni, saj se je domača uprava z županom Paselijem na čelu že večkrat izkazala v prid slovenski narodni skupnosti, ki živi v omenjeni občini.

Potrditev je prišla v prejšnjih dneh, ko je vseh enajst občinskih svetovalcev večine podpisalo resolucijo o prisotnosti naše manjšine na teritoriju občine Krmin in poslalo dokument pokrajinski upravi.

zatrnil je tudi, da bo SSK čez 25 praznovala 50-letnico in to z zaščitnim zakonom ali kljub njemu. O matični državi Sloveniji je dejal, da je to "država, ki je pravi nagelj v gumbnici Evrope".

In naloga Slovenske skupnosti v bodoče? "Dosledno, zavzeto in ponosno izpričevanje slovenstva, uveljavljanje jezikovnih pravic, ki so neodtujljive in neminljive, ker so nam prirojene in usojene!" je prepričljivo dejal. Govor je sklenil takole: "SSK naj bo v naslednjih 25 letih skupni dom zamejcev, naša manjšina pa naj bo pokončna in suverena, naj v našem prostoru zavladata prijateljstvo, sodelovanje in enakopravnost med narodi!"

Evropski poslanec Lucien Caveri je v svojem kratkem nagovoru po pozdravu v slovenskem jeziku poudaril sodelovanje in velik pomen t.i. zbirnih strank, med katerimi je SSK. Dejalo je, da je SSK predlagala številne tehtne popravke k osnutku za zaščitni zakon s posredovanjem poslancev manjšinskih strank. Večina jih sicer ni bila sprejeta, saj so jih, kot se sicer čudno sliši, odklanjali tudi predstavniki večine, t.j. leve sredine. Ne glede na to so pripomogli, da se je vendarle nekoliko povečala raven zakonske zaščite naše manjšine, saj bi v nasprotnem primeru grozila nevarnost, da bi se sklepal kompromis tudi o nekaterih načelnih členih Masellijevega zakonskega predloga, ki je že tako šibak. Caveri je tudi poudaril povezovanje od samega nastanka med SSK in političnim gibanjem francoske manjšine v Dolini Aoste Union Valdotaïne, ki ji pripada.

Dirigent Hilarij Lavrenčič je na akademiji vodil odlični mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba, ki je skupnos Komornim godalnim orkestrom sooblikoval lep kulturni program na kakovostni ravni. Imenitna kulturna predstava je dala sicer že itak svečani akademiji poseben čar in pečat.

Na slovesnosti so podelili tudi priznanja članom prvega izvoljenega tajništva na deželnem kongresu v Devinu 24.5.1975; postumno sta priznanje prejela Bogomir Špacapan in Franc Mljač, priznanja pa so prejeli še Drago Štoka, Simon Prešeren, Damjan Paulin, Andrej Bratuž, Marjan Terpin, Roman Di Battista, Vladimir Šturm, Marija Ferletič, Rafko Dolhar, Antek Terčon, Aleš Lokar, Alojz Tul in Zorko Harej. V imenu odlikovancev je spregovoril prvi deželni tajnik SSK dr. Drago Štoka, ki je podčrtal veliko aktualnost politične organizacije ter naglasil, da so ideali, za katere se je vedno zavzemala, neminljivi. Posebnih odlikovanj sta bila deležna tudi bivša deželna tajnika SSK Ivo Jevnikar in Martin Breclj.

Slovesna akademija ob srebrnem jubileju Slovenske skupnosti se je končala z družabnostjo in srečevanjem starih prijateljev, pogovorom, ki se je zavlekel dolgo v noč.

VELIČASTNO SLOVO V STOLNICI

POSLOVILI SMO SE OD MSGR. MOČNIKA

V ponedeljek zjutraj so se številni slovenski verniki in pokojnikovi prijatelji udeležili pogreba msgr. dr. Franca Močnika, ki je preminil v Gorici v častitljivi starosti 93 let.

Z več kot stotimi, pretežno slovenskimi duhovniki, ki so prišli iz koprške škofije, a tudi iz notranjosti matične države, sta mašo za pokojnikom v goriški stolnici darovala koprski škof msgr. Metod Pirih in goriški nadškof v pokoju msgr. A. V. Bommarco. Pred začetkom maše je o pokojniku spregovoril vikar goriške nadškofije za Slovence msgr. dr. Oskar Simčič, ki je orisal bogato življenjsko pot duhovnika in narodnega delavca dr. Franca Močnika, ki se je rodil 26. septembra 1907 v Idriji. Tam je najprej hodil v osnovno šolo, kasneje je končal gimnazijo v Gorici in potem diplomiral iz matematike in fizike na univerzi v Bologni, kjer so mu takoj po doktoratu tudi nudili možnost poučevanja matematike na univerzi.

Bil je izjemen matematik, a se je kmalu po diplomii odločil za duhovniški stan. V mašnika je bil posvečen 17. marca 1934, nakar je nastopil duhovniško službo najprej v Črnem Vrhu, nato v Vrtojbi in kasneje v Solkanu, kmalu pa so ga poklicali v slovito goriško semenišče, kjer se je šolal cvet slovenskih duhovnikov

in kasnejših primorskih slovenskih izobražencev. V goriškem semenišču je bil duhovni vodja in tudi prefekt; takoj po drugi svetovni vojni, ko je bila goriška nadškofija razdeljena na dva dela, pa ga je papež imenoval za apostolskega administratorja v jugoslovanskem delu goriške nadškofije, a so ga leta 1947 takratne jugoslovanske oblasti nasilno izgnale.

Po vojni je bil dr. Močnik na Goriškem pobudnik slovenskega katoliškega tiska in je več kot 40 let bil odgovorni urednik Katoliškega glasa, hkrati pa tudi ravnatelj slo-

venskega zavoda Alojzijevešča, v katerem je bil dom za slovenske dijake. Pokojnik se je veliko ukvarjal tudi z bolniki, še letos je vodil romanje v Lurd, bil je imenovan za stolnega kanonika in monsinjorja, ves čas pa je nesebično delal v prid slovenskim ljudem v zamejstvu. Pred vojno je poučeval na italijanski gimnaziji, po drugi vojni pa je bil prof. matematike in fizike na slovenskih višjih šolah v Gorici; bil je pobudnik mnogih slovenskih kulturnih ustanov.

Med mašo za pokojnikom je o liku msgr. Močnika spregovoril koprski škof msgr. Pirih, ki se mu je v imenu slovenskih vernikov zahvalil za vse, kar je dobrega storil, in poudaril njegovo velikodušnost, saj ni nikdar gojil sovraštva in zamer, niti do tistih, ki so ga sramotno izgnali iz rodne domovine. Omenil je nenehno prizadevanje msgr. Močnika za duhovne poklice in zaključil z besedami msgr. Močnika, ki je večkrat dejal: "če komu pride na misel duhovništvo, ga nikar ne odbijte!"

V imenu zaradi bolezni zadržanega goriškega nadškofa msgr. Dina De Antonija je spregovoril generalni vikar msgr. Adelchi Cabass, ki je prebral nadškofovo toplo slovo od pokojnika, nakar so prebrali tudi telegram, ki ga je v imenu Republike Slovenije poslal

veleposlanik RS pri Svetem sedežu dr. Karel Bonutti; spregovorili so tudi: predstavnik župnije iz Idrije, prof. Andrej Bratuž, glavni urednik Novega glasa, ki je nasledil Katoliški glas, župnik iz Vrtojbe g. Glešič in v imenu goriških duhovnikov msgr. Cvetko Žbogar, ki se je zahvalil pokojnemu za to, da je v Gorici veliko pripomogel k ustanovitvi slovenske duhovnije in poskrbel za slovenske ustanove kulturnega in duhovnega značaja. Prof. Bratuž se je s toplimi besedami spomnil pokojnikovega dela pri Katoliškem glasu in njegovega zavzemanja za Goriško Mohorjevo družbo in druge slovenske ustanove v Gorici, ni pozabil omeniti njegovega vzgojiteljskega dela. Od msgr. Močnika se je poslovil tudi župnik iz Vrtojbe, ki se je spomnil pokojnikove dobrosrčnosti in plemenite duhovniške drže.

Med mašo, ki je bila v slovenskem, italijanskem in latinskem jeziku, so peli goriški združeni cerkveni zbori pod vodstvom Zdravka Klanjščka, na orgle je igrala prof. Lojzka Bratuž; med zadnjim slovesom, ko so goriški skavti nesli krsto iz cerkve, pa sta mlada David Bandelli na orgle in Matija Faganel na oboo zagrata Ave Mario. V nabitno polni stolnici je mašni obred spremljalo ljudsko cerkveno petje v čast pokojniku, ki je bil vedno vnet pevec cerkvenih, zlasti Marijinih pesmi. Msgr. Močnika so pokopali na mestnem pokopališču.

JUP

OBISK GORIŠKIH POKOPALIŠČ

DAN VSEH SVETIH, POKLON NAŠIH DRUŠTEV

Na dan Vseh svetih so se naša društva poklonila spominu zaslužnih kulturnikov in žrtvam vojnega nasilja.

Člani Zveze slovenske katoliške prosvete so 29. oktobra obiskali Gonars in položili venec ob spomenik žrtev italijanskega taborišča; 1. t.m. pa so bile spominske svečanosti v vseh slovenskih krajih. Predstavnik RS državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan je ob spremstvu generalne konzulke Jadranke Šturm Kocijan položil vence ob spo-

menikih žrtev taborišč in padlih partizanov. Na pobudo števerjanske občine je bila komemoracija pred spomenikom na trgu Svobode in na Jazbinah, kjer je nastopil tudi MePZ društva Sedej. Podobne svečanosti so bile tudi v Doberdolu in Sovodnjah. V Rupih in na Peči je nastopil MePZ Rupa-Peč, na Vrhu zbor Danica, v Gabrjah pa zbor Skala. MePZ Hrast je pel v Doberdolu. Člani PD Štandrez so postavili venec ob spominski plošči na pročelju župnijske dvorane in na do-

mačem pokopališču. Tudi druga štandreška društva so se spomnila vojnih žrtev pred spomenikom na trgu, kjer je bila tudi komemoracija. Pred spomenikom v Pevmi so se poklonili vojnim žrtvam učenci domače osnovne šole Josip Abram z recitacijami in MoPZ Štmaver ter rajonska konzulta. V Podgori sta na podobnih prireditvah sodelovala MePZ in moška skupina Akord.

Pevci zbora Bratuž in Filej ter člani goriškega društva so obiskali grobove zaslužnih kulturnikov, ki počivajo na goriškem in drugih pokopališčih. Tu so zapeli tudi podgorski pevci.

20 LET SLOVENSKE MAŠE V RONKAH

V tem tednu je slovensko občestvo v Laškem praznovalo 20 let slovenskega bogoslužja v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah. Tokrat je maševal p. Janko iz Štivanja, drugače prihaja enkrat mesečno msgr. Oskar Simčič iz Gorice. Po maši se je dr. K. Mučič spomnil obletnice, duhovnikov, ki so tu maševali, in gostujočega župnika msgr. M. Virgulina, ki daje na razpolago cerkev; Slovincem v Laškem je zaželel, da bi vztrajali pri ohranjanju jezika. Prisotni so se zahvalili tudi pevovodkinji Mariji Antonič, ki že nekaj let vodi ženski pevski zbor; ta bo prihodnje leto praznoval 20 let delovanja. KM

ŽUPNIJA SV. FLORIJANA IN MARIJE POMOČNICE
IN SKPD F.B. SEDEJ IZ ŠTEVERJANA

vabita na

KONCERT MEŠANEGA ZBORA SEDEJ

ZBOROVODJA prof. Bogdan Kralj

Na programu so cerkvene pesmi domačih in tujih avtorjev.

Koncert s hvaležnostjo posvečamo spominu na pokojnega dolgoletnega pevca Cirila Terpina.

Cerkev sv. Florijana v Števerjanu, **nedelja, 12. novembra 2000, ob 17. uri.**

POD POKROVITELJSTVOM ZSKP - GORICA

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
GORICA

CECILJANKA

42. REVIJA GORIŠKIH ZBOROV

Sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije.

Kulturni center Lojze Bratuž,
sobota, 18. novembra 2000, ob 20.30
nedelja, 19. novembra 2000, ob 17. uri

MARTINOVO NA JEREMITIŠČU

RUMITARSKI DUH NI OD MUH

IVA KORŠIČ

Da je to geslo resnično, so Jeremitarji spet potrdili v nedeljo, 5. t. m., ko so v svojem idiličnem in v skrivnost ovitem zaselku pripravili svojevrstno Martinovanje. Z veselimi praznovanjem in svojiskim programom so dokazali, kako so jim pri srcu stare navade in kako se radi ozirajo v preteklost, a obenem so trdno zasidrani v sedanjosti in imajo uporno uprte oči v prihodnost. Tudi vreme jim je bilo naklonjeno, po obilnem deževju prejšnjih dni, saj jim je poklonilo zlate sončne žarke, ki so nežno poljubljali jesensko odete travnike, polja, drevesa in hiše, ki jim še zmeraj grozi razlastitev. Veselo Martinovo ali Bablje ljeto, kakor ga je s starim nazivom imenovala Vanda Srebotnjak ob napovedi programa, se je začelo že ob 13.30, ko je kar 22 "pekov" obeh spolov, predvsem pa mladih - razveseljivo je, da mladina ohranja navade iz nekdanjih dni - razstavilo svoj rumeni in s hrustljivo skorjo zapečeni kruh na domačiji pri Paulinovi. Sto ljudi je ocenilo zunanjo podobo oz. obliko predstavljenega kruha. Nakar se je zvrhan voz dišeče dobrote pripeljal na domačijo in pri Prvačkovčih-Zornovih in iz dvaindvajsetih, iz vrbovja pletenih košar so ljudje pokušali domači kruh najrazličnejših oblik, od žemlje, kitke, rogljička, štruce, hleba pa do kolača in bolj umetelno izdelanega svatovskega

kruha v obliki vrtnice. Kruh je bil iz bele, polnozrnatne in druge moke, celo pomešane z mesnato oranžno bučo. Slastno so iz njega vabile črne in zelene oljke, orehi, fige, češplje, čebula, ocvirki, celo klobase. Iznajdljivi "priložnostni" peki iz Štandreža, Sovodenj, s Peči, Vrha, iz Doberdoba, Gabrij, Vrtojbe in drugih krajev so se kosali med seboj, kdo bo bolj presenetil pokuševalce, ki jih je bilo res veliko in vsi so zelo "resno" ocenjevali dišeči kruh, v glavnem pečen v krušnih pečeh, kar mu je dalo vonj po stari, topli domačnosti. Ocenjevanju je seveda sledilo nagrajevanje. Nagrajence je na domačiji pri Makučevih razglasil Oskar Pavlič, mož pokončne Rumitarke Vande. Za najlepšo obliko je prvo nagrado - živega gosaka - prejela Majda Zavadlav iz Štandreža s 26 točkami, na drugo mesto sta se

s skupno peko in s sedemnajstimi glasovi uvrstila Marko Brajnik iz Štandreža in Fabio Valenti iz Trsta, na tretje pa Rado Buzin iz Rupe. Najbolj okusen kruh je spekel Devedtak Fabjan iz Sovodenj z 28 točkami - prejel je živega, krotkega purana -, Majda Zavadlav s 26 in Jožica Kovic iz Rupe z 19 glasovi sta zasedli drugo oz. tretje mesto. Prisotni so pohvalili prav vse kuharje; vsak od njih bi si zaslužil nagrado.

Podjetni Rumitarji so gostom ponujali zraven kruha še pečeno svinjino, pristne štandreške "tjenfene vrzuotevrzoti" in dobro kapljico, s katero so nazdravili sv. Martinu. V veselje otrok se je pekel kostanj. Tudi najmlajši so prispevali k prazničnemu vzdušju s sajenjem dreves. Otroci so pač bodočnost in so kot mlado sadno drevo, ki bo sčasom obrodilo sad na domačih tleh;

okrasna drevesa pa bodo s svojo rastjo oplešala domači kraj.

Med praznovanjem je harmonikaš Evgen Tavčar s Tržaškega zaigral marsikatero narodno na svojo "frajtonarco" in še bolj ogrel srca.

Čudoviti, neprekosljivi, daleč naokrog edini gledališki-ljubiteljski par, Majda Zavadlav in Božo Tabaj, na katera smo Goričani res ponosni, sta prijetno domače okolje še požlahtnila z enodejanko Marjana Marinca *Človek brez smeha*. S to kratko igro v režiji Janca Starine, člana Primorskega dramskega gledališča, sta že večkrat razveselila publiko v zamejstvu in onkraj meje. Tudi tokrat sta predstavila rahlo različico, saj sta prizor obogatila z nekaj novimi replikami tudi na rovaš goriške Valentijeve uprave, ki raznarodovalno sega po slovenski zemlji. Njuna očarljiva uigranost s skladnostjo kretenj, knjižni jezik doktorice in štandreško narečje sramežljivega pacienta, ki je spet našel smeh ob modernističnih verzih, so povsem osvojili množico gledalcev. Le-ti so uživali ob njuni igri in se sproščeno nasmejali. Burno ploskanje je odmevalo na obzidanem borjaču pri Makučevih, ko se je blede jesensko sonce poslavljalo od lepega Jeremitišča. Ljudje pa so se ob zvokih harmonike še dolgo zadržali pri gostoljubnih Rumitarjih, ki so za praznik ob Paulinovi domačiji postavili na ogled lepo ohranjen stari voz s sodom, ob tabli z napisom Jeremitišče - občina Štandrež, pa razvrstili ohrovt, velikanske cvetače in oranžne buče.

OBVESTILA

KULTURNI CENTER Bratuž vabi 9. t.m. ob 20.30 na koncert Slovenskega kvinteta trobil iz Ljubljane *Zveneči blišč*. Abonmaji in rezervacija vstopnic: tel. 0481/531445.

PROSVETNO DRUŠTVO Štandrež prireja v soboto, 11. novembra zvečer, martinovanje v spodnjih prostorih župnijskega doma A. Gregorčič.

MEPZ MIRKO Filej obvešča, da bo v soboto, 11. t.m., ob 18. uri maša za pokojne pevce v župnijski cerkvi v Mirnu.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica prireja v četrtek, 23. t.m., ob 20.30 v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, predavanje *Otroci so različni*. Predavala bo prof. Alenka Rebula.

v **SREDO**, 15. t.m., bo ob 16.30 v goriškem avditoriju otvoritev razstave *Ustvarjalnost in vzajemnost*.

ŠIRŠI ODBOR Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestel na sedežu v Gorici v torek, 14. t.m., ob 20.30.

ZAHVALNA NEDELJA v Rupe bo v nedeljo, 12. t.m. Ob 14.30 večernice, nato procesija do društvenih prostorov, kjer bo blagoslov kmečkih vozil in pridelkov. Vabljeni!

DAROVİ

ZA POPLAVIJE v Dolini Aosta: Zdravko Klanjšček, Jazbine 100.000 lir.

ZA KULTURNI center Lojze Bratuž: v počastitev spomina msgr. dr. Franca Močnika daruje Marija, Janez in Metka Kacin 300.000 lir.

ZA OBNOVITVENA dela pri sv. Ivanu: v spomin na Viktorja Prašnika in msgr. Franca Močnika daruje družina Obljubek 150.000; v spomin na msgr. Franca Močnika daruje družina Koršič 50.000 lir.

ZA PASTIRČKA: Janez Pucelj, Nemčija 20.000 lir.

ZA MISIJO p. Kosa: N.N. iz Rupe 150.000; Sonja Pavlič ob krstu vnučka Dimitrija

50.000; Ljudmila Špacapan Florenin 50.000; Zofka Černic Florenin 10.000 lir.

ZA STROŠKE ljudskega misijona 2001: Tatjana Gorkič Černic iz Rupe 20.000 lir.

ZA CERKEV in cvetje v Gabrijah: Kristina Devetak 20.000; N.N. 50.000; N.N. 10.000 lir.

ZA CERKEV v Rupe: starši ob krstu Dimitrija 100.000; Sonja Pavlič, nona in botra ob krstu vnučka Dimitrija 50.000; druga botra ob krstu vnučka Dimitrija 50.000 lir.

ČESTITKE

Hip, bip, bip, burà. "Musicum" tud "poeta" ima. DAVID BANDELLI *iskrene čestitke ob tvoji prvi pesniški zbirki. Samo pevski (in ne pesniški) člani skupine.*

SOŽALJE

Zveza slovenske katoliške prosvete se s hvaležnostjo klanja spomenu msgr. FRANCA MOČNIKA. Pokojnik je veliko naredil za vzgojo mladih, za razvoj kulturnega izročila na Goriškem in za duhovno obogatitev naše skupnosti.

Svet slovenskih organizacij se klanja spomenu msgr. dr. FRANCA MOČNIKA, velikega človeka, zanesljivega dušnega pastirja, zvestega narodnjaka, modrega vzgojitelja, neutrudnega kulturnika. Hvaležni smo mu za neizmerno delo, ki ga je tudi v zamejstvu opravil med verniki in Slovenci nasploh.

Goriški skavti se klanjamo spomenu dragega msgr. FRANCA MOČNIKA, dobrotnika in prijatelja skavtske organizacije. Zahvaljujemo se mu za darove, molitev in za vsestransko podporo, ki nam jo je vedno izkazoval. Naj pri Gospodu večno uživa zaslužen plačilo.

Svojcem msgr. MOČNIKA iskreno sožalje v imenu Novega glasa, Goriške Mohorjeve družbe in Zadruga Goriške.

V trajnem spomenu bodo goriškega monsinjorja MOČNIKA ohranili tudi člani Katoliškega tiskovnega društva!

S 3. STRANI

PREDAN MEDICINI IN SLOVENSTVU

Slovenija je že evropska država in ne potrebuje hlapčevskega prosjačenja za pristop k družini petnajstih. Mislim, da morebitna priključitev Evropi ne bo prinesla idealnih ekonomskih pogojev. Upam pa, da se bodo uresničila pravna, socialna in kulturna pričakovanja. Če bo Slovenija upoštevala pravila, ki so veljavna v Evropi, se bodo socialne razmere spremenile na boljše.

Če se za trenutek ozremo v vaša otroška in mladostniška leta, kako ste takrat preživljali prosti čas? Ste morda sodelovali pri slovenskih skupinah?

Za otroka tujcev v obrobju Pariza so bili popoldnevi, ki so jih organizirali francoski duhovniki (Charles Mouraux je še danes moj dobri prijatelj), prava šola za splošni vsotop v družbo in odkrivanje potreb za kulturno delo med revnimi. Takrat smo se otroci različnih narodnosti in veroizpovedi predajali skupnim igram in zabavnim risankam. Zaradi tega sem kasneje rad sodeloval pri skavtih in drugih skupinah, ki so skrbele za

vzgojo mladih. Duhovnika g. Ciril Lavrič in p. Vladimir Klemenčič sta v okviru Slovenske katoliške misije hodila kar na dom učiti verouk nas otroke. Kot licejec sem v Katoliški akciji (Jeunesse Etudiante Chretienne) spoznal močne osebnosti (npr. g. Jacques Midy). Pariški Slovenci so me do končno pritegnili v svojo skupino, ko sem bil star čez dvajset let. V društvu smo imeli razne dejavnosti pod skrbnim vodstvom prelata g. Naceta Čretnika. Z njim in z g. Jožetom Flisom smo se dobro razumeli. Prvič sem v društvu zavzeto pomagal ob pripravah na gostovanje MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, ki je nastopil v Parizu pod vodstvom dirigenta Stanka Jericija v januarju leta 1977. Nato sem sodeloval ob gostovanjih ansambla Lojzeta Hledeta iz Števerjana l. 1981, dramske skupine PD Štandrež l. 1985 itd... Veliko dela z izjemno lepimi spomini... (moja žena je bila podpredsednik zbora Lojze Bratuž).

Leta 1987 je začel delovati Svet slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi (pobud-

nika združenja sva bila prav midva z ženo), katerega namen je bil ohraniti slovenstvo med izseljenci. Sv. Višarje so predstavljale slovensko romarsko pot, a tudi idealno stičišče svobodnih misli, zato smo jih izbrali za naša poletna srečanja. Tam v višavah so se zvrstili predavanja, pogovori, mašni obredi in sproščeno izmenjavanje mnenj. Neopozabni g. Vinko Žakelj nam je večkrat govoril, da kristjan mora biti tudi politik, človek, ki se zanima za skupno dobro. Imenitna, zagrizena sodelavca SSKIE sta bila Polde Cverle iz Maasmechelena in Tone Casar iz Stuttgarta. Po letu 1995 je SSKIE nehal delovati. Sedaj z Vereno sodelujeva pri društvu Slovenija v svetu.

Pa še zadnje vprašanje. Če bi se ne vpisali na medicino, kam bi se usmerile vaše želje?
Gotovo bi se poskušal v

režiji filmov. Ustvarjati svet sanj ali resničnih zgodb me privlačuje. Še posebej sta mi všeč dobi nemškega ekspresionizma (Murnau, Pabst) in italijanskega realizma. Žal imam zelo malo časa, da bi ga posvečal temu svojemu konjičku. Teško sledim dejavnosti Kinoteke v Ljubljani, raznih angažiranih pariških kinodvoran ali goriškega Kinoateljeja. Žal nas mediji zasipajo s slabimi filmi, nekakšnimi sodobnimi kriminalkami, ki so plitve in puhle, tako da mladi nimajo pravega vpogleda v kinematografijo. Poleg filma pa so moje zveste prijateljice knjige. Če mi je le mogoče, se v tišini in miru rad zatekam k njim. Lepo mi je ob branju in rad se pogovarjam o dobri knjigi ali jo svetujem prijatelju. Rad bi podprl vsako pobudo za ustanovitev krožka, ki bi spodbujal branje dobrih knjig.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja
Molière

SKOPUH

REŽIJA Vito Taufer

v ponedeljek, 13. t.m., ob 20.30 RED A
v torek, 14. t.m., ob 20.30 RED B

Kulturni dom Gorica

DRUŠTVO ARS, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ in
SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO TRST-GORICA

vabijo na predstavitev knjige

GORIŠKO PODNEBJE - CLIMA GORITIENSE

goriškega zdravnika dr. Antona Muznika (1726 - 1803)

PREVOD prof. Silvester Kopriva

DOPOLNILA IN UREDILA mag. Zvonka Zupančič Slavec

O publikaciji bosta spregovorila mag. Zvonka Zupančič Slavec in dr. Branko Marušič, ki je prispeval študijo k prevodu.

Petek, 10. novembra 2000, ob 18. uri, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici

PREVOD JE POSVEČEN 1000-LETNICI PRVE OMEMBE GORICE.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
in ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
v sodelovanju s PEVMSKO ŽUPNIJO
in RAJONSKIM SVETOM
za PEVMO-OSLAVJE-ŠTMAVER

vabita ob 100-letnici rojstva umetnika Toneta
Kralja na koncert Mešanega komornega zbora

IJUBLJANSKI MADRIGALISTI

ZBOROVODJA Matjaž Šček

Nedelja 12. novembra 2000, ob 19. uri, v župnijski cerkvi v Pevmi

11

ČETRTEK
9. NOVEMBRA
2000

PODELITEV ŠTIPENDIJ SKLADA D. SARDOČ

SPODBUDA MLADIM

Narodnopolitični delavec Dorče Sarđoč je pustil za sabo pomembno duhovno oporoko; menil je, da potrebuje naša skupnost za preživetje in uveljavljanje izobražene in strokovno pripravljene osebe na različnih področjih. V luči tega vodila je tudi letos, že petič, podelil Sklad Dorče Sarđoč štipendije obetavnim zamejskim šolarjem.

Svečanost je bila prejšnji četrtek, 2. t.m., v Kulturnem domu v Sovodnjah. Upravni odbor Sklada je s predsednikom Borisom Pericem na čelu torkat podelil enajst štipendij v skupnem znesku 22,5 milijona lir, in sicer pet učencem dvojezičnega šolskega centra v Špetru (Anna Marija Zuodar, Sara in Kaja Canalaz, Ma-

nuela Klarič, Valery De Vito), pet univerzitetnih študentom (David Bandelli, Jana Miličević, Karol Hrovatin, Martina Gregoretti, Marko Puntar) in eno za podiplomski študij (Daria Betocchi). Prisotne je pozdravil sovođenski župan Petjan; podčrtal je, da taka štipendija deluje spodbudno in utrjuje zavest mladih. Prireditelj je oplemenitila predstavitev knjige Slavka Tute Cene za svobodo. Sin Igor Tuta je nanizal nekaj misli o časih protifašističnih prizadevanj v mračnem obdobju; oče Slavko je bil med drugim skupaj s Sarđočem obsojen na drugem tržaškem procesu. Po podelitvi štipendij so v veselje vseh zapela še Sovodenska dekleta.

CECILIJANKA 2000

Letošnje Ceciljanke, ki jo organizira Zveza slovenske katoliške prosvete in bo v Kulturnem centru L. Bratuž v Gorici v soboto, 18., in nedeljo, 19. t.m., se bo udeležilo 21 zborov iz Goriške, Videmske in Tržaške ter Koroške in Slovenije. V soboto bodo nastopili MePZ Rupa-Peč, MoPZ Štma-ver, Beneške korenine iz Benečije, Chorus 97 iz Mirna, MePZ Štandrež, MoPZ Jezero iz Doberdoba, ŽPZ Nova Gorica, Vox Julia iz Ronk, Tržaški mestni zbor, Goriški oktet Vrtnica iz Nove Gorice in MoPZ Mirko Filej iz Gorice. Nedeljski sponed bodo oblikovali MePZ F.B. Sedej iz Števerjana, Moška skupina Akord iz Podgore, MIPZ Devin, MoPZ Briški grič-Paglavac, MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, Fantje izpod Grmade, ŽPZ Devin, MePZ Podgora, Kvintet Smrtnik iz Koroške in MePZ Hrast iz Doberdoba.

PETER KLEPEC ZA ODRASLE UČENCE

Zelo slabo vreme je gotovo preprečilo marsikateremu osnovnošolcu, ki obiskuje tretji, četrti ali peti razred, da bi se 6. t.m. pridružil skromni skupini otrok, ki se je zbrala v mladinski sobi Feiglove knjižnice na prvi urici, posvečeni bralcem od 8. do 10. leta. S prijatelji v knjižnico se glasi vabilo nove pobude slovenske knjižnice. Te urice v družbi knjig so namenjene nekoliko "starejšim" otrokom, ki jih veselita poslušanje zgodb in branje knjig. Ciklus treh srečanj je uvedla zgodba o Petru Klepcu, kot jo je po ljudskem izročilu povzel France Bevk. Zgodbo je pripovedovala izkušena Barbara Rustja. Pripovedi je sledila križanka, pri kateri so otroci preverili, ali so pazljivo poslušali. Zadovoljni so zapuščali knjižnico, saj jim je nudila sproščen stik s knjigo v družbi prijateljev.

ODOBREN NOVI STATUT

VIDEMSKA POKRAJINA POZABLJA NA SLOVENCE

ERIKA JAZBAR

Iz upravnega sveta sta prišli dve pomembni novici.

Začnimo pri občini Sovodnje. Občinski svet je posredoval videmski pokrajini odobreno resolucijo, kjer potrebna tretjina občinskih svetovalec izjavlja, da živi na ozemlju dane občine slovenska narodna skupnost in kot taka torej zahteva zaščito, ki jo predvidevajo člani zakona 482/99. Pokrajinski svet je, kot znano,

pristojen za zaščitanje teritorija, na katerem naj veljajo omenjene norme. Resolucijo so sprejeli svetovalci večine, medtem ko se je opozicija vzdržala. Od sedmih občin Nadiških dolin torej ostajata še občini Podbonesec in Dreka, ki se o prisotnosti slovenske manjšine nista izrekli. Upati je, da bo do odločitve prišlo v kratkem času.

Videmska pokrajina pa je v ponedeljek odobrila nov statut. Kljub številnim popravkom, ki jih je pripravil sloven-

ski svetovalec Marinig, je treba žal povedati, da v omenjenem temeljnem dokumentu ni omembe slovenske prisotnosti v tej pokrajini. Kako se bo taisti pokrajinski svet ukvarjal z zakonom 482/99, v zvezi s slovensko manjšino seveda, ostaja torej odprto vprašanje. Če Slovencev v videmski pokrajini ni, kdo so pa tisti, ki živijo v občinah Nadiških dolin in za zaščito katerih so se izrekli demokratično izvoljeni občinski možje?

PODPIS ZDRUŽEVANJA OBČIN

NOVE UPRAVNE ENOTE ZA SKUPNE SLUŽBE

Že večkrat smo pisali o združevanju občin oz. servisov, ki jih nudijo občine v slovenski Benečiji. Krajevne uprave v tem predelu naše dežele so namreč premajhne, da bi si lahko privoščile avtonomno ponujanje servisov. Že dalj časa in tudi na podlagi predpisov, ki jih ponuja deželni zakon, se zato razpravlja o poenotenju nekaterih občinskih javnih služb. Od prejšnjega tedna pa je do uradnega podpisa krajevnih upraviteljev v tej smeri tudi prišlo.

V Nadiških dolinah so tako nastala tri združenja, eno za jema Špeter, Podbonesec in Sovodnjo, drugo Podutano in Srednje, tretje pa Grmek in Dreko. Vsi so sicer pričakovali, da bo v zadnjih štirih omenjenih občinah prišlo do skupnega podpisa, kar pa se ni zgodilo. Ne glede na to pa je do združevanja močile prišlo, podpisana obveza pa velja za

podpisnike devet let. Kaj se spremeni za navadnega občana? Marsikdo se namreč boji, da bo sedaj moral za dokument romati iz ene občine v drugo, v resnici pa to ne drži. Omenjene občine bodo združile le urade, ki so pristojni za urbanistiko in račune, šolske prevoze, gospodarstvo in oskrbo. Starih občin ne bodo brisali, nove enote bodo skrbele za skupne potrebe in službe.

Prvo leto bo vodil nadiško občino podboneški župan Piergiorgio Domenis, dreški župan Mario Zufferli bo pristojen za drugo enoto, medtem ko bo srednjski prvi občan, Claudio Garbaz, pristojen za tretjo združeno občino.

Ob tem velja podčrtati dejstvo, da so podpisniki določili pomembno postavko: na sejah enot se lahko uporablja slovenski jezik oz. domače narečje skladu z zakonom 482/99.

EJ

G. RINALDO GERUSSI SE JE PREDSTAVIL

V nedeljo, 29. oktobra, je g. Rinaldo Gerussi začel duhovno službo v veliki podutanski župniji. Veliko ljudi se je udeležilo srečanja z njim, tako da je bila velika cerkev Presvetega srca Jezusovega v Gorenji Mersi polna ljudi. Novega župnika je predstavil generalni vikar msgr. del Fabbro. Ob njem so bili tudi špeterski dekan in župana iz Podutane in Srednjega Sibau in Garbaz. Na dan Vseh svetih je g. Gerussi prvič maševal v cerkvi sv. Pavla pri Čemetičih in tako uradno začel pastoralno pot v novi župniji. G. Gerussi je star 49 let in je doma iz Humina, po rodu je Furlan. V duhovnika je bil posvečen leta 1978, bil je kaplan v Mužacu (Mogio Udinese) in od leta 1985 župnik v Solbici v Reziji in v Ključah.

Po enem letu, odkar je svoje vernike zapustil priljubljeni župnik Adolfo Dorbolò, so torej dobili v Podutani in Srednjem novega župnika, ki bo skrbel za veliko in zahtevno pastoralno življenje v omenjenih krajih.

NA SPOREDU V PETEK

FILM VIDEO MONITOR V ČEDADU

V petek, 10. t.m., se bo XV. Film Video Monitor selil v Čedad že tretje leto. Filmski večer, ki ga Kinoatelj iz Gorice prireja v sodelovanju s KD Ivan Trinko in Postajo Topolove, bo izsek iz goriške prireditve. Program se bo začel ob 17.30, ko bo v gostilni Ai tre re na sporedu izbor iz sekcije VideoGONG, posvečene slovenskemu in italijanskemu svobodnemu videu in izboru iz jugoslovanskega, bosanskega in hrvaškega videoustvarjanja. V gledališču Ristori se bo program nadaljeval ob 19.30 s projekcijo tv oddaje Tam za goro (1986), posnetkom prireditve Slovinci za goro, ki so jo pripravili zbori in folklorne ter gledališke skupine iz Beneške Slovenije. Sledil bo komaj dokončani film Amami, kjer se liki furlanskih ljudskih legend utelesijo v sanjah obeh protagonistov; režiser je Guglielmo Zanette iz Pordenona, delo pa je financirala dežela Furlanija-Juljska krajina.

Videorazmišljanje Memphis & the Bitter End Dunajčana Johannes Gerharta je prejelo v Gorici nagrado VideoGONG. Slovensko-bosanski film Hop, Skip & Jump Srdjana Vuletića pa je bil deležen nagrade Darko Bratina. Niso letele ptice je avtorski dokumentarec v produkciji Kinoateljja, ki pripoveduje o Goriški in njenih ljudeh med prvo vojno. Avtorici sta Nadja Velušček in Anja Medved.

Obeta se torej pester program za ljubitelje filma in videata ter za vse spremljevalce kulturnega dogajanja. Nazadnje povejmo še, da se bo Film Video Monitor mudil tudi na Trbižu, in sicer v petek, 17. t.m. O tem bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

GLOSA

O prebežnikih

JURIJ PALJK

Danes lahko že zapišemo z gotovostjo, da na Goriškem in tudi na Tržaškem ne mine dan, ko ne bi slovenske in italijanske sile državne varnosti pri nezakonitih prehodih slovensko-italijanske državne meje zajele vsako noč večjega števila prebežnikov, kot imenujemo reveže, ki iz daljnih držav skušajo priti na Zahod.

Za reveže gre, to je dejstvo, saj jih vsakdo izmed nas lahko vidi, če ima le odprte oči. Prepoznate jih takoj, pa čeprav se nekateri takoj po prehodu meje skrbno preoblečejo v obleke, ki jim jih preskrbijo t.i. "vodniki" čez državno mejo. Preoblečejo se zato, da bi nam bili čim bolj podobni in bi jih policija, orožniki, finančni stražniki in drugi ne prijeli takoj po prehodu meje in jih zato ne bi vrnilo slovenski policiji. Med Slovenijo in Italijo namreč obstaja dogovor, da se prebežniki iz Italije vrnejo v Slovenijo, če je dokazano, da

so ilegalno prešli slovensko-italijansko mejo. Evropska unija iz dneva v dan bolj glasno od Slovenije zahteva, naj budno pazi na svoje državne meje, in pred časom so predstavniki EU tudi zelo jasno povedali, da bo Slovenija svoje meje morala bolj paziti, če bo hotela priti v Evropsko unijo.

Že pred časom smo na tem mestu zapisali, da tako slovensko-italijanska državna meja postaja vedno bolj meja med razvitim in nerazvitim svetom, ki se bo preselila malo bolj na vzhod v trenutku, ko bo Slovenija vstopila v Evropsko unijo. Takrat bo meja med razvitim Zahodom in ostalimi postala slovensko-hrvaška državna meja. Vemo tudi, da je vsotop Slovenije v Evropsko unijo samo politično in nobeno drugo namreč obstaja dogovor, da se prebežniki iz Italije vrnejo v Slovenijo, če je dokazano, da

že članica Evropske unije; od Grčije in Portugalske, recimo, zagotovo. Zato ni nič čudnega, če bodo tudi v prihodnje države članice Evropske unije vedno bolj glasno pritiscale na Slovenijo, naj zavaruje svoje državne meje, naj prebežnike sama polovi in jih vrne državam, iz katerih skušajo prek Slovenije priti v Italijo in Avstrijo. Seveda varovanje državni meja veliko, zelo veliko stane, in to skrbno izkoriščajo brezvestni "vodniki", ki za velike kupe denarja ponoči čez mejo vozijo ljudi.

Prebežniki so vsi po vrsti reveži že zato, ker iz revnejših držav skušajo priti v bogatejše, zato, ker doma puščajo vse in se podajajo v negotovost, ne da bi vedeli, kaj jih sploh čaka. Med njimi je veliko Kurdov, Arabcev, Turkov, Bolgarov, Srbov in Albancev, Romunov in Kitajcev, Pakistancev in Indijcev, pripadnikov narodov, ki so zelo revni. Pretresljive so vsa kodnevne novice, ko poslušamo naštevaje ujetih prebežnikov, med katerimi so žene, matere, dekleta in otroci, tudi ostareli ljudje, ki prodajo vse, da bi prišli v obljubljeni de-

želo, kar je po njihovem mnenju razviti zahodni svet.

Velika večina jih prihaja v naše kraje samo zato, da bi potem takoj odpotovali naprej: v Francijo, na Nemško in Nizozemsko, še dlje. Njihova prihodnost je negotova, a želja po kruhu je močnejša od zdravega razuma, ki govori o tem, da je na Zahodu za prebežnike izjemno težko: čakajo jih ponižujoča dela, zasmehovanje in prezir, negotovost, vse prej kot pa delo in človeško dostojanstvo.

In zaman je tudi govoriti, da ni res tako, da se mora ustaviti ta naval revežev že na mejah. Vse besede so odveč, če vemo za preprosto dejstvo, da revež nikdar ne vidi težkega dela za bogato obloženo mizo, ampak vedno in samo bogato obloženo mizo, na kateri je za jedce preveč kruha in drugih dobrot, in zato ve, da bo tudi sam lahko jedel pri tej mizi, če pa že ne pri mizi, pa vsaj pod njo, nekje na robu.

Marsikateri sociolog je že opozoril, da bo v prihodnje največji izziv za Evropsko unijo in tudi za ves razviti svet prav odnos, ki ga bomo imeli do

priseljencev, do prebežnikov, ki jih bo vedno več. Če imamo na Zahodu res Heiderja, pa imamo tudi vrsto dobrodelnih ustanov, predvsem krščanskih, ki z gledno skrbijo za te reveže. Med nami pa imamo tudi "Heiderčke", naše somešane, ki se v baru ponosno hvalijo na ves glas, kako in koliko prebežnikov so prijaviли policiji.

Kako se bomo sami odzivali pred pojavom, pred katerim si za sedaj še zelo dobro zatiskamo oči? Na Goriškem ne more namreč nihče več reči, da za prebežnike ne ve, saj se mu je ali pa se mu bo kmalu zgodilo, da ga bo na cesti eden od njih vprašal: "Italy? Germany?" Če pa ga tega ne bo vprašal, ga bo pa prosil za prevoz ali pa vsaj za smer proti železniški postaji...

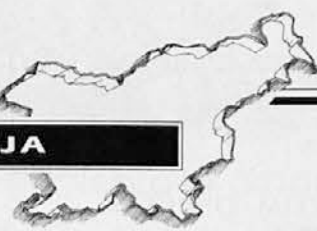
Odgovorov nimamo, ker se kot ljudje in kristjani nelagodno že počutimo ob pogledu na te reveže, kot čutimo v sebi rasti iz dneva v dan večjo nemoč. Tudi zato ne verjamejo t.i. globalizaciji in t.i. novi ekonomiji, ki preko svetovnega spleta - interneta obljublja čudeže, ker v njej vidimo pred-

vsem iz dneva v dan večje izkoriščanje revnih narodov, revežev, ki še kruha nimajo, kaj šele, da bi vedeli, kaj je računalnik. Ko se po eni strani zavzemamo za solidarnost in pomoč tem revežem, se po drugi strani čutimo sokrivne njihovih selitev, ker smo prisiljeni kupovati ceneno blago, ki ga pridelujejo v njihovih deželah. Iz dneva v dan vidimo, da bogate države vedno bolj izkoriščajo revne in v zameno nočejo sprejeti ubežnikov iz revnih držav...

Naučiti se bomo morali na prisotnost prebežnikov tudi v našem, slovenskem okolju. Nekateri od njih se bodo ustavili tudi v naših krajih, si ustvarili družine, morda poslali svoje otroke tudi v naše, slovenske šole. Na nas je, ali bomo znali reveže sprejeti, jim omogočiti kolikor toliko znosno življenje in z njimi živeti. Veliko težav nas čaka.

Do takrat pa bomo vsak dan poslušali le gole številke o tem, koliko revežev je policija prek noči zajela pri Rdeči hiši, na Rafutu, na Krasu, pri Lazaretu in drugod.

ODLOŽENO USTANOVNO ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA

NENADNE TEŽAVE PRI SESTAVLJANJU VLADE

MARJAN DROBEŽ

Verjetni mandatar za sestavo nove slovenske vlade Janez Drnovšek, predsednik LDS, stranke, ki je na parlamentarnih volitvah 15. oktobra dosegla največji uspeh, je v pogovorih za sestavo svojega kabineta naletel na veliko težavo. Nastali so namreč spori in nesoglasja z ZLSD in predsednikom te stranke Borutom Pahorjem, ki v pogajanjih za vstop v koalicijsko vlado nista sprejela nekaterih točk programa mandatarja in LDS. Drnovšek tudi ni bil zadovoljen z nekaterimi kandidati za ministre, ki mu jih je predložila ZLSD. Le-ta se je

odzvala z ostrim pismom, poslanim javnim občilom. To je še povečalo napetost med strankama, zaradi česar je predsednik LDS v ponedeljek zvečer poudaril, da bi s stranko Boruta Pahorja najbrž težko sodelovali v vladi ter dosekali soglasje pri izvajanju njenega programa. Drnovšek je v pogovoru za televizijske postaje še opozoril, da LDS spričo nastale napetosti med strankama ne bi podprla Pahorja kot kandidata za novega predsednika državnega zbora. V pogovorih o sestavi nove vlade je po sporu z ZLSD nastal nov položaj, ki bo morda spodbudil in privedel do sporazuma o drugačni koalici-

ciji. Drnovšek omenja podporno Dezusa in nove stranke mladih Slovenije, strank, s katerimi je LDS v ponedeljek oz. torek tudi podpisala sporazum o vladni koaliciji. Dobro kažejo tudi pogovori s predstavniki SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, s stranko, v kateri pa ni soglasja o njenem sodelovanju v vladi. Predsednik združene ljudske stranke Zagožen soglasja z vstopom v vladno koalicijo, podpredsednik Marjan Podobnik in Janez Podobnik, novi vodja poslanske skupine SLS+SKD Slovenske ljudske stranke v parlamentu, pa se zavzemata za to, da bi stranka bila v opoziciji. Spričo nenadnih zastojev

pri sestavljanju nove vlade je očitno, da ta najbrž ne bo oblikovana in predstavljena v državnem zboru nemara že čez nekaj dni, kot je optimistično izjavjal Drnovšek. Na težave kaže tudi sprememba datuma nadaljevanja ustanovnega zasedanja državnega zbora. Namesto v torek, 7. t.m., kot je bilo predvideno, bo nadaljevanje zasedanja, kot so se dogovorili predstavniki poslanskih skupin, 10. t.m. Seveda le v primeru, da zadnji trenutek ne bi prišlo do novih zapletov pri sestavljanju vlade. Na petkovi seji bi morali izvoliti novega predsednika parlamenta in tri podpredsednike. Predsednik bo izvoljen z glasovi strank nove koalicije, ta pa še ni znana, zaradi česar ni znan kandidat za predsednika državnega zbora.

OB ROB VOLITVAM V SLOVENIJI

Preteklo je že nekaj tednov, odkar smo se mogli dokončno seznaniti z volilnim izidom v Sloveniji. Izid je bil povsem poraz za nekdanjo slovensko pomlad. Precej je že bilo napisanega o vzrokih, ki so bolj ali manj botrovali temu poraznemu neuspehu, vendar do sedaj še ni bilo jasne ocene in odkrite kritike temu usodnem, razhajanju v slovenskem političnem katolicizmu.

Vzrokov za neuspeh je bilo kar precej. Že od junija meseca naprej je v Sloveniji oživel duh bližnje preteklosti, ki je precej ustvarjal nekdanjo spritost in hromil slovensko spravo. V to politično psihozo pa vstopi politični moment "Združevanje in Razdruževanje" dveh strank s katoliškim etosom. Normalno je, da združevanje udejanja večjo pomembnost tistih, ki se združijo. Ali je bilo potem potrebno razdruževanje? Tudi načelno ne. Zakaj? Ozadje politične igre je bil tako imenovani referendum iz leta 1996, ki je skoraj štiri leta hromil parlamentarno dejavnost. Referendum naj bi uvedel v volilni zakon dvojni večinski sistem, kateremu pa so nasprotovali ne le leve stranke, ampak tudi SKD in SLS. Vseh 28 poslancev nove združene stranke je nasprotovalo referendumu, ja, tudi gospod Lojze Peterle (Torontski razgovori, november 1999), še več, idealni Ivo Hvalica (SDS) je celo v razgovoru pred volitvami (Novi glas) glasno in jasno izjavil, da dvomi v uspeh večinskega sistema, vendar pa mu strankina disciplina ne bi dovolila, da bi proti njemu glasoval.

In v tem nesmiselnem dogajanju se je rojevala tako imenovana "načelnost", ki je uničila najmočnejšo krščansko stranko. Kakšna načelnost? To je bila "kaprica" SDS Janeza Janše, ki je s temi volitvami uredil svoj namen, in sicer, da z razdružitvijo SLS-SKD stranka SDS postane najmočnejša stranka v opoziciji. Izid volitev pa je tudi pokazal, da je bil prav zaradi sprtosti "desni breg" usodno poražen. Še več, iz tega nesmisla načelnosti so postali ustvarjalci prve katoliške stranke kot Ivan Oman, dr. Peter Vencelj, pokojni Edvard Stanič in "izjemni finančni strokovnjak" dr. France Arhar, pa tudi dr. France Zagožen, ki je deset let "krotil" M. Podobnika, imenovani "nepotrebni" za "čisti" katoliški tabor. Najbolj žalostna ugotovitev letošnjih volitev v brk tako imenovani načelnosti pa je dejstvo, da bi bila z večinskim volilnim sistemom slovenska koalicija zastopana v parlamentu največ z dvema poslancema. Žalostno, vendar resnično. Neuspehu je botrovala tudi lustracijska prenegljenost, pravno nepotreben korak pri sodišču v Benetkah in končno zdrave v sami vladi.

Tragično je, da se je prav z ustanovitvijo nove stranke vrnila v do nedavne enotni katoliški tabor sprtost, morda še več... boleča osebna razhaja-

nja. To pa ni več politični, ampak moralni moment.

Zdi se, da smo Slovenci zasvojeni s strankarskim drobljenjem, kateremu botruje pretirana načelnost. Iz tega volilnega neuspeha pa sta stranki s katoliškim etosom potisnjeni na obrobje slovenskega družbenega dogajanja in ustvarjanja. In kakšna bo njuna prihodnost? Morda podobna Krščanski demokraciji (DC) v Italiji, ki danes ne pomeni dosti? Dr. Bajuk in Peterle sta resnično ustvarila "večjo" politično preglednost, vendar je vprašanje, komu ta preglednost koristi in komu škodi. Ali nista mogla odložiti svojo odločitev v povolilni čas, ko bi imela združena stranka več izvoljenih poslancev in bi s tem okrepila desnosredinsko stran? Zakaj se jima je tako mudilo?

Podoba je, da slovenski katoličani še nismo uvideli, da krščanstvo nudi širino in bolj vključuje kot izključuje, tudi v političnem življenju. Odlično je zapisal v Družini (št. 43, 22.10 stran 21) dr. Marin Bajt pod naslovom Videl sem... med drugim tudi sledeče: "Pri nedeljski maši sem videl predstavnike stare SKD, stare SLS, Nove SKD+SLS, Nove Slovenije, krščanskih socialistov, pravih liberalcev, demokratičnega foruma. Katoličani smo razdrobljeni. Silniki nas bodo obravnavali kot drobiž. Z evangelijem (Jn 9, 41) sem zaskrbljen. Če bi bili slepi, ne bi imeli greha. Ker pa pravimo, da »vidimo«, naš greh ostane". In to stanje doživljam v času slovenske sinode, katere namen je katoliška prenova v duhu nove evangelizacije, ko slovenska Cerkev odpira "okna" novim evangeljskim sporočilom?

DR. FRANCE HABJAN,
TORONTO, KANADA

OBVESTILA

NOVOGORIŠKA KNJIŽNICA
Franceta Bevka in Goriška državna knjižnica - Biblioteca Statale Isontina vabita v okviru skupne akcije Gong za branje v četrtek, 9. t.m., v novo knjižnico v Novi Gorici: ob 17. uri odprtje razstave/izseki iz sodobne umetnosti; sodelovali bodo predstavniki združenja Graphiti iz Gorice; ob 18. uri predstavitev knjige v štirih jezikih Gorizia - sogno e civiltà di un millennio avtorja Amadea Calligarisa. Sodelovali bodo predstavniki športnega društva GS Marathon iz Gorice in prevajalec v slovenščino Aldo Rupel.

KULTURNI DOM Nova Gorica vabi na drugi koncert iz ciklusa Hitove muze. Na Gradu Dobrovo bo v petek, 10. novembra, ob 20. uri koncert za abonma in izven, posvečen Schubertu. Poslušalce čaka presenečenje: prvi v Sloveniji bodo prisluhnili pred kratkim najdenemu glasbenemu stavku Andante iz tria za godala D 471. Ekskluziva, rezervirana za obiskovalce Hitovih muz.

SODELOVANJE POLICIJE PRI NADZORU DRŽAVNE MEJE

PREBEŽNIKI PRIHAJAJO ČEZ BIH IN HRVAŠKO

Stanje zaradi prihajanja prebežnikov iz manj razvitih držav v Slovenijo je čedalje bolj zaskrbljujoče. Policisti so jih v letošnjem letu prijeli že skoraj 26 tisoč, preden bi uspeli prečkati državno mejo z Avstrijo ali Italijo na svoji poti v druge zahodnoevropske države ali pa na območja onstran oceana.

Na notranjem ministrstvu menijo, da v Sloveniji odkrijejo le polovico prebežnikov, drugi polovici pa uspe prečkati državno mejo. To jim uspeva s pomočjo vodičev, med katerimi so tudi posamezniki z obmejnih območij Slovenije, ki poznajo krajevne razmere, tako da ilegalce, proti visokemu plačilu seveda, zagotovijo prehod meje.

Kljub zagotovitvi slovenske policije, da bdi nad varnostjo ob meji, pa italijanska policija vtržaški, goriški in videmski pokrajini opozarja, da število beguncev narašča in da le-ti pomenijo čedalje večjo motnjo za normalne razmere v deželi Furlaniji-Juljski krajini. V obdobju od ja-

nuarja do konca oktobra letos so policisti prijeli 13.600 prebežnikov. Ugotavljanje njihove istovetnosti je zelo težavno, ker mnogi ob prehodu meje odvržejo osebne dokumente v upanju, da bodo tako prepričali prisilno vrnitev v svojo državo. Če policija vendarle ugotovi, da so prišli iz Slovenije, jih tja tudi vrne, skladno s slovensko-italijanskim sporazumom o sprejemanju ilegalcev, ki jim uspe prečkati mejo. Generalni direktor slovenske policije Marko Pogorevc je pred dnevi ob obisku policijske uprave v Novi Gorici zatrdil, "da je sodelovanje te uprave z italijansko stranjo pri varovanju meje odlično zastavljeno". Na območju omenjene policijske uprave so policisti do konca oktobra prijeli 4.700 prebežnikov in vložili 70 kazenskih ovadb zoper vodiče, ki so jim pomagali na begu proti Italiji. Na območju Nove Gorice so letos prijeli skoraj petino vseh ilegalnih potnikov v Sloveniji. Tu poudarjajo, da primerov nezakonitega prihajanja v državo najbrž ne bo mogoče v celoti odpraviti. Opozarjajo, da bi pri preprečevanju ilegalne migracije morali zagotoviti sodelovanje na mednarodni ravni. Znano je npr., da v Bosno in Hercegovino lahko prihajajo potniki iz držav, kjer je največ prebežnikov, ne da bi potrebovali vstopni vizum. Dokazano je, da tam delujejo prave mafijske združbe, ki za priške organizirajo ilegalne poti, ki se končajo na mejah Slovenije oz. Hrvaške z Italijo. Imajo pa tudi vodiče raznih narodnosti, med njimi italijanske, ki ilegalce spremljajo čez mejo. Število prebežnikov bi se najbrž lahko hitro znižalo, tudi če bi Hrvaška upoštevala in izvajala sporazum o prebežnikih, ki sta ga v septembru v Ljubljani podpisala generalni direktor slovenske policije Marko Pogorevc in njegov hrvaški kolega Vladimir Faber. Ta je zagotovil, "da bo hrvaška policija še bolj aktivna pri preprečevanju nedovoljenih migracij, kar jim omogoča bilateralni sporazum

o vračanju ilegalcev, ki sta ga Hrvaška in vlada BiH podpisali 28. junija letos. Toda vodstvo hrvaške policije omenjenega dogovora ne izvaja, vsaj ne povsem. V Sloveniji vsak dan ulovijo mnogo ilegalcev, ki pridejo iz Hrvaške. Dogaja se, da večje skupine prebežnikov celo sredi belega dne prečkajo hrvaško mejo in pri nas prosijo policiste za politični azil. Po neuradnih informacijah naj bi hrvaške obmejne varnostne službe celo vedele za avtobusne prevoze ilegalcev v Slovenijo.

Spričo takih razmer je generalni direktor slovenske policije poslal pisno opozorilo hrvaškemu kolegu, naj vendar sprejme ukrepe zoper ilegalne prehode meje. A doslej ni bilo glede varnosti hrvaško-slovenske meje izboljšav.

V Sloveniji čedalje več prebežnikov prosi za priznanje političnega azila, pač z željo, da ne bi bili vmjeni domov. Navajamo, da vsak prosilec za azil stane državo povprečno 300 tisoč tolarjev dnevno. Spričo velikega števila ilegalcev in azilantov so sprejemni centri v Ljubljani in drugod v državi prenapolnjeni in v njih presegajo tovrstne evropske standarde bivanja.

o vračanju ilegalcev, ki sta ga Hrvaška in vlada BiH podpisali 28. junija letos. Toda vodstvo hrvaške policije omenjenega dogovora ne izvaja, vsaj ne povsem. V Sloveniji vsak dan ulovijo mnogo ilegalcev, ki pridejo iz Hrvaške. Dogaja se, da večje skupine prebežnikov celo sredi belega dne prečkajo hrvaško mejo in pri nas prosijo policiste za politični azil. Po neuradnih informacijah naj bi hrvaške obmejne varnostne službe celo vedele za avtobusne prevoze ilegalcev v Slovenijo.

Spričo takih razmer je generalni direktor slovenske policije poslal pisno opozorilo hrvaškemu kolegu, naj vendar sprejme ukrepe zoper ilegalne prehode meje. A doslej ni bilo glede varnosti hrvaško-slovenske meje izboljšav.

V Sloveniji čedalje več prebežnikov prosi za priznanje političnega azila, pač z željo, da ne bi bili vmjeni domov. Navajamo, da vsak prosilec za azil stane državo povprečno 300 tisoč tolarjev dnevno. Spričo velikega števila ilegalcev in azilantov so sprejemni centri v Ljubljani in drugod v državi prenapolnjeni in v njih presegajo tovrstne evropske standarde bivanja.

M.

NA VSEH SVETIH DAN

VENCI TUDI ŽRTVAM POVOJNIH POBOJEV

V Sloveniji so bile številne komemoracije in slovesnosti v spomin na mrtve. Na grobove, grobišča in spomenike so svojci padlih, pobitih med drugo vojno ali po njej ter drugim žrtvam in umrlim položili veliko vencev in cvetja ter v njihovo čast in spomin prižgale svečke. Globoko občutene so bile žalne slovesnosti pred t.i. farnimi ploščami po naseljih, med njimi so tudi vasi na Primorskem, na katerih so napisani imena in podatki o žrtvah revolucije, ki je med vojno in tudi dalj časa po njej potekala v Sloveniji.

Delegacija mestne občine Nova Gorica je na dan Vseh svetih položila vence tudi pred spomenikom padlim v prvi svetovni vojni na Škabrijelu oz. v Ravnici in pred brezni nad Grgarjem ter na območju Trnovega. Gre za brezna, v katerih počiva neznano število Slovencev, Italijanov in drugih, ki so bili ubiti večina v maju in juniju 1945. Predstavniki mestne občine so se udeležili tudi komemoracije pri grobnici partizanov in žrtev fašistično-nacističnega nasilja na Trnovem.

M.

V SOBOTO V ŠKRBINI

POČASTITEV PRIMORSKIH PADALCEV

V soboto, 11. t.m., ko se v Veliki Britaniji spominjajo padlih v vseh vojnah, bo v Škrbini na Krasu ob 11. uri slovesnost v spomin na slovenske fante, ki sta jih med drugo svetovno vojno izvežbali in poslali v boj za svobodo na slovenska tla posebni britanski diverzantski in obveščevalni enoti SOE in ISDL, večinoma pa so nato prestopili v partizansko vojsko. Med 18 padlimi iz te skupine, ki so od leta 1994 napisani na plošči na rojstni hiši pogrešanega Miloša Adamiča (Škrbina št. 75), pa je kar 12 žrtev povoj-

nega revolucionarnega nasilja. V teh mesecih mineva 55 let, kar so izginili brez sledu. Pobudnik prve komemoracije primorskih padalcev z angleške strani je bil l. 1998 časnikar in bivši kapetan SOE John Earle iz Trsta v imenu veteranske organizacije Special Forces Club iz Londona. Iz tega se je razvila pomembna prireditel, pri kateri sodelujejo preživeli padalci, svojci žrtev, bivši borci, domačini in predstavniki oblasti ter krajevna skupnost in občina Komen, ki skrbita za dober potek pobude.

M.

SVETOVNI SPORAZUM O PRSTI

PRST V TEŽAVAH

HARJET DORNIK

Prst je nekakšna koža, ki prekriva zemeljsko površje. Debela je lahko le nekaj milimetrov ali pa več deset metrov. Ustvarja se zelo počasi, prst ni hitro obnovljivi vir. Da nastane en centimeter debela plast te dragocene odeje, je potrebno od 50 do 2000 let, odvisno od kraja. Ta tanki sloj zemeljske prsti, ki nas hrani in je ključnega pomena za svetovne ekosisteme ter podnebno ravnovesje, postaja vse bolj gol.

Prst spada med tista pomembna zemeljska okolja, ki jih najslabše poznamo. '99 odstotkov ljudi ne ve povedati, kaj je prst, pa naj gre za učitelje ali tiste, ki odločajo, pravi A. Ruellan, nekdanji predsednik Mednarodne zveze za vede o prsti. Prst je težko opaziti. Moraš se potruditi, če jo hočeš pogledati, se pripogniti navzdol ali izkopati luknjo.

Prst predstavlja živo okolje, v katerem kar mrgoli zaradi biološkega in kemičnega dogajanja, vendar je krhka. Potrebno jo je zaščititi. "Vodo pijemo, zrak dihamo, prsti pa ne jemo. Hrani nas le posredno", pravi pedolog W. Blum, generalni sekretar prej omenjene zveze. Do sedaj so prst povsem napačno obravnavali kot temelj za druge dejavnosti. "Prst je omejen vir, ki ga je treba zaščititi ter z njim ravnati kot z vodo, gozdovi in zrakom. Njegovo vlogo v okolju bi morali bolj ceniti", pravi M. Latham, direktor francoskega Državnega središča za proučevanje vročih dežel.

Prst je pozabljeni del našega okolja. Na razpolago ni nobenih redno dopolnjevanih podatkov in ocene o stanju posameznih področij na svetu se lahko med seboj zelo razlikujejo. Znanstveniki pa so si edini glede ugotovitve, da človeška dejavnost vedno bolj škoduje prsti po svetu.

Vsled teh spoznanj se pripravljajo svetovni Sporazum za zaščito prsti. Junija 1992 je bil sprejet na Vrhunskem srečanju o zemlji v Riu de Janeiro Sporazum o širjenju puščav, ki je začel veljati decembra 1996. Ta šibki sporazum je bil le uvodni korak h globalni obravnavi propadanja prsti na vsem planetu. Prvo besedilo za novi sporazum so julija 1998 objavili ustanovitelji Tutzingovega multidisciplinarnega projekta "Časovna ekologija". Temu bodo sledila obsežna mednarodna posvetovanja glede besedila med vsemi tistimi, ki uporabljajo prst, kot so kmetje, načrtovalci mest in nevladne organizacije. Postopek za sklepni sprejem sporazuma v ZN je torej le stekel. Če pa bo trajal tako dolgo, kot je trajalo sprejetje sporazuma o širjenju puščav, bo novi sporazum najbrž sprejet okrog leta 2015.

Zdaleč najpogostejši vzrok propadanja prsti je vodna erozija, ki prizadene kar 11 milijonov kv. km. Erozijska odnaša

prst v reke in morja hitreje, kot se ta lahko naravno obnovlja. Vetrna erozija oškoduje 5 milijonov kv. km. Delovanje kemičnih snovi prizadeva prst za 2,4 milijona kv. km. Ta se lahko izčrpa tudi v primerih, ko se zaradi naravnih vzrokov ali kot posledica zunanjih dejavnikov (na primer gnojenje) ne more obnovljati. Onesnaževanje pa uniči le 220.000 kv. km prsti (vendar se 90% tega dogaja v Evropi).

Mednarodno središče za izsledke in informacije o prsti na Nizozemskem pa zagovarja veliko bolj vznemirljive podatke. Erozijska, tako pravijo v tem središču, prizadeva kar 200 milijonov kv. km zemeljskih površin (12 milijonov od tega je bilo prizadetih zaradi človekove dejavnosti v zadnji polovici stoletja). Dalje navajajo siromašenje prsti, ki ga povzročata pretirana paša. Ta naj bi prizadela 6,8 milijona kv. km, včevši 2,4 kv. km v Afriki in 2 v Aziji. Nazadnje naj bi sekanje gozdov uničilo skoraj 6 milijonov kv. km. Pretirana paša in krčenje gozdov siromašita prst, ker odstranjujeta ovire za erozijo in prikrasata prst za organske snovi, ki jih ta običajno dobiva iz rastlinskega pregrinjala. Poleg tega so ljudje s slabimi načini kmetovanja poškodovali 5,5 milijona kv. km, z nabiranjem kurjave pa 1,4 milijona. Tudi širjenje mest in industrije sta povzročila uničenje več sto tisoč kv. km dobre prsti.

Vse kaže, da se bodo stvari še poslabšale. FAO ocenjuje, da se utegneta do leta 2050 dodatna 2,5 milijona kv. km obdelovalne zemlje spremeniti v jalovo površino. Poleg že omenjenih vzrokov je tu intenzivno kmetovanje. V zadnjih nekaj desetletjih so dežele v razvoju sledile industrializiranemu svetu z uvajanjem bolj intenzivnih načinov kmetovanja. Dober primer je Brazilija. Propadanje prsti se je tam začelo pred štirimi stoletji, ko so prišli Evropejci in se je začelo sekanje gozdov. Obseg uničevanja se je povečal v 19. stoletju, ko so se začeli širiti nasadi kavovca in sladkornega trsa, v 20. stoletju od sedemdesetih let dalje pa naraščanje izvozno usmerjenega kmetijstva močno uničuje tamkajšnje okolje. Samo v petih letih, med 1975 in 1980, je Brazilija postala tretja največja pridelovalka soje na svetu. Postala je tudi ena od tistih

dežel, kjer pridejo v prst največje količine kmetijskih strupov na hektar. Iz majhnih samozadostnih kmetij so tam prešli na velika, visoko mehanizirana posestva. Prodaja strojev se je v dvajsetih letih povečala za 2000%. Vse to je zmedlo biološka dogajanja in sestavo prsti ter do petkrat povečalo erozijo prsti. Danes samo v Sao Paulu vsako leto izgubijo med 200 in 250 milijoni ton prsti. Če to vrednost pomnožimo s 30, dobimo približno število, ki velja za svet.

Pedologi izpostavljajo še drug pomemben vidik. Poleg tega, da je zemeljska površina velikanski in občutljivi biološki reaktor, ki daje hrano rastlinam, je dom večine kopenskih živalskih vrst in zagotavlja kakovost vode, saj jo prečiščuje, ko le-ta prehaja skozi njo, prst sodeluje pri ustvarjanju svetovnega podnebnega ravnovesja. "Prst je istočasno vir in skladišče plinov tople grede," pravi Blum. V njej je dvainpolkrat več ogljika v organskih snoveh (humusu in biomasi) kot v celotnem rastlinstvu na planetu. Prst lahko oddaja velike količine ogljikovega dioksida. Kadar človeška dejavnost povzroči erozijo ali izgubi prst, ta ni več dovolj globoka ali bogata, da bi v sebi hranila ogljik, zato ogljikov dioksid uhaja v ozračje ali pa potuje neposredno v morje. Prst je tudi odgovorna za tretjino vseh izstopov metana, zlasti na področjih tropskih dežel, kjer pridelujejo riž. Poleg tega proizvaja 70% dušikovega oksida na področjih z intenzivno kmetijsko pridelavo, kjer uporabljajo velike količine dušikovih gnojil.

Najboljša vrsta prsti je globoka prst v gozdovih v zmernih predelih Evrope ter v nekaterih tropskih območjih. Zaloge ogljika je mogoče obnoviti tudi z množičnim gozdom, pri čemer je treba dati prednost področjem, ki so poškodovana in zato neprimerna za kmetovanje.

Zelo težko je ugotoviti, kako globalno segrevanje vpliva na prst. Saharska puščava se bo brez dvoma še naprej širila, pravijo znanstveniki. Istočasno pa bodo zaradi taljenja ledu postala kopna velika območja blizu zemeljskih tečajev. V nekaj desetletjih bomo morda lahko gojili pšenico v severni Kanadi ali v Sibiriji.

PRVO SREČANJE MED SDGZ IN PODJETJI COGECO-CREMCAFFÈ

SODELOVANJE JE TREBA ŠE POGLOBITI

Prejšnji ponedeljek, 30. oktobra, sta se prvič uradno srečali zastopstvo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja ter vodstvo podjetij Cogeco SpA in Cremcaffè Trieste Srl, in to na sedežu te pomembne tržaške grupacije, ki več kot pol stoletja trguje s kavo. V imenu gostiteljev so predstavniki SDGZ sprejeli predsednik in upravitelj Cogeca dr. Vanja Lokar in dr. Nazario Polojaz, upravitelj Cremcaffèja Fabrizio Polojaz, upravni direktor dr. Nicolò Pennino ter ožja sodelavca Igor Švab in dr. Alenka Obad. Delegacijo stanovalke organizacije slovenskih zamejskih gospodarstvenikov je vodil predsednik Marino Pečenik, v njej pa so bili še podpredsednik dr. Marko Stavar, tajnik dr. Davorin Devetak, predsednik sekcije za mednarodno trgovino Edi Ferluga, tajnik sekcije dr. David Slobec in zadolženi funkcionar Denis Salvi.

Gostje so si ogledali bogato zbirko eksponatov in se seznanili z delovanjem raznih oddelkov, od laboratorija do uradov, ki stalno sledijo razvoju cen na svetovni borzi kave. Predsednik dr. Vanja Lokar in ostali upravitelji in

sodelavci so jim orisali zgodovino podjetij in grupacije od pionirskega začetka, ko je Libero Polojaz ustanovil podjetje Coloniale, pa potem preko preimenovanja podjetja v Cogeco, ustanovitve finančne družbe Fincat SpA za financiranje pražarn in lastnih klientov, ki so imeli težave z bankami pri nakupu, nato z odkupom pražarne Cremcaffèja v Trstu, Guaranya v Milanu in Udinese Caffè ter s pomembno prisotnostjo na slovenskem in hrvaškem trgu s pražarnama Worldcaf v Sežani (Slovenija) in Cremcaffè v Boljunu v Istri (Hrvaška).

V desetih letih so povečali proizvodnjo od 700.000 kg na milijon kg prodane kave v Trstu, a tudi v Furlaniji-Julijski krajini, Sloveniji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini, Izraelu, Avstriji, Nemčiji, Združenih državah Amerike in Avstraliji. Pred kratkim je podjetje Cogeco pridobilo certifikat ISO 9002 kot prvo italijansko podjetje, ki se ukvarja s komercializacijo surove kave. Grupacija ima trenutno več kot sto zaposlenih, pretežni del katerih je slovenske narodnosti, v zadnjih letih pa so se zelo pomladili vodilni kadri in strukture.

Predsednik Marino Pečenik in ostali predstavniki SDGZ so orisali sedanje delovanje te stanovske organizacije, ki se je v zadnjih letih odprla v krajevni in tudi širši čezmejni prostor ter pomladila svoje odbore in tudi obogatila svoje strukture z novimi servisi za podjetja. Govor je bil tudi o težavah mednarodnega sektorja, a tudi o dinamičnosti in volji včlanjenih operaterjev po prilaganju tradicionalne posredovalne funkcije k novim geopolitičnim in tržnim razmeram, poleg tega pa še o možnostih sodelovanja s člani sekcij SDGZ (konkretno sekcije samostojnih poklicev) in z Zavodom za poklicno izobraževanje. Izpostavljen je bil tudi pomen sodelovanja med člani preko konvencij in poudarjeno, ki predvidevajo posebne pogoje za člane Združenja. Sicer so predstavniki SDGZ tudi podčrtali stične točke, v okviru katerih bi se lahko vzpostavilo tesnejše sodelovanje, saj je Cogeco že od vsega začetka ugledni član Združenja.

Ob strani sta srečanje ugodno ocenili in podčrtali potrebo po še tesnejšem sodelovanju.

MEDNARODNI VINSKI FESTIVAL

PRISOTNI BODO TUDI PROIZVAJALCI IZ F-JK IN SLOVENIJE

Od 11. do 13. t.m. bo v Meranu na Južnem Tirolskem mednarodni vinski festival *Merano International Wine Festival 2000*. Letošnja bo že deveta izvedba festivala, ki je nastal na pobudo družbe *Gourmet's International* in ki se iz leta v leto čedalje bolj uveljavlja v širšem srednjeevropskem prostoru.

Na festivalu bo nastopilo 211 vinskih kmetij in 33 gastronomskih hiš iz Italije, Avstrije, Madžarske, Slovenije, Francije, Španije in Južne Afrike. Iz F-Jk bodo v Merano šli proizvajalci: Borgo San Danie-

le in Livio Felluga (Krimin), Girolamo Dorigo (Buttrio), Livon (Dolegnano), Paolo Rodaro (Čedad), Ronchi di Manzano (Manzano), Mario Schioppetto, Russiz Superiore di Villa Russiz (Koprivno) in Ronco del Gnemiz (San Giovanni al Natisone). Iz Slovenije pa se bodo festivala udeležili Ivan Batič iz Šempasa (Vipavska dolina), Marjan Simčič iz Cegla in Stojan Ščurek s Plešivega (Slovenska Brda). V sekciji Emergenti, ki vsebuje nove in še neveljavljene vinograde, se bodo v Meranu predstavili Tenuta Roncalto (Dole-

gnano), Aquila del Torre (Poioletto), Mauro Drius in Franco Toros (Krimin), Fiore dei Liberi (Ippolis), Masut da rive (Mariano) in Petrusa (Praprotno). Omenjeni proizvajalci so se pred nekaj tedni predstavili v tržaškem Malabaru.

Vse tri dni festivala bodo v ugledni mestni palači Kursaal odprte sekcije mednarodnega vinskega festivala IWF ter *Culinaria & Vitis*. Vstopnica za en dan stane 80.000 lir, za več dni je predviden popust. Vstopnice se lahko kupijo na samem kraju oz. se lahko rezervirajo s predplačilom s kreditno kartico. Informacije dobite tudi na organizacijskem tajništvo SDGZ v Trstu (tel. 040 6724824) ali na internetu www.gourmetsi.com.

OLAJŠAVE ZA PODJETJA

DAVČNI KREDIT (4)

MARJAN DRUFOVKA

Finančni zakon za leto 2001 je vključil važne novosti kar se tiče, vsaj cilj je ta, znižanja brezposelnosti na italijanskem polotoku. Poglejmo, kakšne so olajšave. Delodajalec, ki sprejme v službo delavca za nedoločen čas, naj bo to s polnim ali delnim urnikom, v časovnem razmahu od 1. oktobra 2000 do 31. decembra 2003, bo imel pravico do davčnega kredita. Važno je, da se mora zvišati šte-

vilo zaposlenih v podjetju, glede na nameščene uslužbenice v obdobju od 1. oktobra 1999 do 30. septembra 2000. Skratka načrtana zaposlitev mora povzročiti dvig zaposlenih v podjetju. Delodajalec ima pravico, da koristi davčni kredit, ne glede na lokacijo podjetja, in bo slednji poravnani - kompenziran od 1. januarja 2001 z ostalimi davki. Da podjetje lahko koristi davčno terjatev, mora sprejeti v službo, v odvisno razmerje, samo delavca, ki je že

dopolnil dvajseto leto starosti in ki v zadnjih dveh letih ni imel stalne službe. Nadalje mora priznati vsem zaposlenim odvisnim delavcem pogoje, ki jih predvidevajo državne delovne kolektivne pogodbe, in pogoje varnosti na delu. Davčna olajšava znaša 800.000 lir mesečno in velja za vsakega nanovo zaposlenega delavca. Slednja se poveča za 400.000 lir na področjih, ki spadajo v objektiv I (občine južne Italije).

Interesente vabimo na urade Goservisa v Gorici (tel. 0481 597386). Radi vam bomo svetovali in pomagali.

DALJE

GOSPODARSTVO

V JESENSKEM ČASU

NEKAJ KMETIJSKIH NAPOTKOV

SKRIBIMO ZA RED!

Vreme je te dni izrazito jesensko in deževno, a sorazmerno toplo, tako da je počutje ljudi bolj slabo. Ob takem vremenu, ko je delo na prostem nemogoče, bomo pospravljali in popravljali orodje, čistili stroje in skrbeli za red v shrambah. Pregledali bomo zaloge semena, umetnih gnojil, fitofarmaceutskih sredstev in uredili vse potrebne registre. Posebno skrb moramo posvetiti registrom, ki so obvezni v kletarstvu in živinoreji, ter sploh registraciji faktur, saj nova zakonodaja zaostruje predpise tudi glede tega beleženja. Deževno vreme bomo tudi izkoristili, da opravimo tiste uradne poti, ki jih vedno znova odlašamo, češ da nimamo časa.

NEGUMO MLADO VINO

V kleti redno pregledujemo sode in skrbimo, da so vedno polni. Strokovne službe, ki delujejo v okviru stanovskih organizacij ali pri konzorcijih, so na razpolago, da točno določijo stanje mladega vina in priporočijo zveplanje oz. druge možne ukrepe, če bi ugotovili kako napako.

Ob analizi v laboratoriju pa je prav tako ali mogoče še bolj pomembna redna pokušnja vina, tako da bomo imeli tudi občutek, da je vino, ki ga pijemo, lepo dišeče in s prijetno cvetico, sortno primerno barvo in sploh dobro ter zdravo. Ko pokusimo vino, lahko tudi opravimo preizkušnjo o oksidaciji. Natočimo pol kozarca vina in ga pustimo na zraku; če bo po 24 urah potemnelo in če želimo v tem smislu zaščititi vino, ga bomo morali zažveplati, kar je, glede zaščite vina, nujno zlo.

OZIMNA ŽITA

Obilne padavine teh dni so zelo dobrodošle še zlasti za ozimna žita. Tista, ki so bila pravočasno posejana, so že pogrnala tretji list, kar je dober pogoj za dobro prezimitev; marsikje pa pšenica in ječmen šele poganjata, tako da bo od vremena v naslednjih tednih odvisno, kako se bodo razvila in kakšno bo njihovo stanje, ko bo pritisnil mrz. Do mraza se mora utrditi tudi koreninski sistem, saj je sicer nevarno, da se koreninice utržejo, ko zemlja zmrzne.

NOGOMET / ITALIJANSKO PRVENSTVO

UDINESE PRVIČ SAM NA VRHU

Prvič v zgodovini italijanskega in predvsem pa furlanskega nogometa se je minulo nedeljo pripetilo, da je na čelu italijanske prve poklicne nogometne lige ostal sam videmski klub Udinese.

Jasno je, da je to dogodek, ki so ga sredstva obveščanja zelo razpihnila, nekateri so šli že tako daleč, da so pisali o tem, da Udinese naskakuje končno zmago in podobno. Hvala Bogu, da imajo vsaj furlanski nogometni navdušenci kanček zdrave pameti in trener Udineseja še več, saj je takoj po srečni zmagi nad Leccejem v Vidmu povedal, da Udinese pač sedaj uživa sadove svojega dela, a da je sam trdno prepričan, da bodo veliki nogometni klubi prej ali slej prevzeli vodstvo v prvi nogometni ligi v Italiji.

Res pa je, da z do sedaj prikazano igro navdušujeta predvsem Udinese in Atalanta, ki je v Milanu nesrečno remizirala proti favoritu Milanu in je sedaj zaostala za Udinesejem. Z zmago se med velike vrača Juventus, srečna je tudi Roma, ki ima predvsem dobrega napadalca, pravzaprav daleč najboljšega in najuspešnejšega nogometaša v Italiji:

Batistuto (na sliki), ki je tudi v nedeljo pokazal, kaj pomeni biti "stroj za dajanje golov"; trikrat je zatresel mrežo in tako povedal vsem, da bodo morali resno z njim tekmovali, če ga hočejo prehiteti na lestvici strelcev v prvi ligi.

Udinese se sedaj pripravlja na težko tekmo proti Parmii. Če tudi tokrat odnesejo Videmčani točko ali pa celo zmago, no, potem bodo vsi veliki klubi v letošnjem prvenstvu zares morali delati račune s furlanskim klubom.

NOGOMET / PRVA AMATERSKA LIGA

PREGLED NAŠEGA NOGOMETA

JUVENTINA REMIZIRALA

V prvi amaterski ligi je štandreška Juventus ponovno zamudila lepo priložnost, saj je v nedeljo proti ekipi Zaulera buiese remizirala, potem ko je v prvem polčasu vodila z golom prednosti. Končni rezultat ena proti ena pa ne pokaže dejanskega stanja na igrišču, saj so štandrežci igrali v prvem polčasu zelo dobro, v drugem pa so na žalost popustili in tako bili ob vse tri točke. Resnici na ljubo povejmo še to, da so igrali nogometaši Juventine v močno okrnjeni postavi, saj so manjkali poškodovani Trampus, Bastiani, Tomasi, Lavena in Franchi.

V 21. minuti prvega polčasa je Marko Devetak premagal gostujočega vratarja in Juventus ni zadela več, pa čeprav so štandreški nogometaši nenehno napadali. V drugem polčasu pa je Juventus igrala slabše, saj je pobudo prepuščala gostom in tako je bilo samo vprašanje časa, kdaj bodo gostje zabili gol. To se je tudi zgodilo v dvanajsti minuti in od takrat naprej je Juventus ponovno skušala premagati goste, a je igrala preveč nepovezano, da bi osvojila vse tri točke.

NA TRŽAŠKEM

Proseško Primorje pa je nesrečno izgubilo v Trivignanu proti istoimenskemu moštvu s 3:2, nesrečno zato, ker je proseški klub vodil še dve minuti pred koncem tekme, a so bili nogometaši Primorja nepazljivi in so tako prejeli dva zadetka, kar je pomenilo grenak poraz.

Vesna iz Križa pa je igrala doma in je zato poraz proti San Canzianu še toliko bolj pekoč. Končni rezultat 2:3 v korist igralcev iz Škocjana je seveda pekoč poraz, ki dobi še večjo težo, če povemo, da je kriška Vesna odigrala v nedeljo prav tisoč prvenstveno tekmo. Za Vesno sta zadebla Bagattin in Moscolin, sicer pa je na tekmi sodnik dosodil tri enajstmetrovke in dve so uspešno izvedli gostje...

SLOVENSKA ŠPORTNIKA LETA

Olimpijski prvak in streljanju Rajmond Debevec in selektor slovenske nogometne reprezentance Srečko Katanec sta prejela v Sloveniji morda najbolj prestižno odličje: Delovo nagrado leon za športne dosežke v minulem letu.

S 4. STRANI

VTISI Z JUBILEJNEGA SLOVENSKEGA ROMANJA V RIM (1)

Mimogrede smo občudovali slikovito pokrajino, nekoliko podobno Brdom, z utrjenimi naselji vrh gričev in lepo obdelanimi površinami, zasajenimi zlasti z oljkami in vinsko trto. Tehnični vodja potovanja, župnik v Vinici Jože Rački, nas je že med vožnjo seznanjal z značilnostmi Italije in Rima, duhovni vodja romanja, mirenski župnik Ciril Cej, pa je skrbel zlasti za zbrana razmišljanja in skupno molitev. Zvečerilo se je že, ko smo prispeli v severni del rimskega vlemesta, v kraj Mentana, kjer smo se namestili v hotelu, ki nas je poleg te gostil še dve noči.

Glavni cilj slovenskega romanja je bil obisk vseh štirih rimskih patriarhalnih bazilik, kjer je v svetem letu mogoč prehod skozi svetoletna vrata. Tako smo v sredo, 25. oktobra dopoldne, najprej obiskali baziliko sv. Janeza v Lateranu, kjer se je ob deseti uri pričelo slovesno bogoslužje s somaševanjem, ki ga je vodil koprski škof msgr. Metod Pirih.

Slovenski romarji smo povsem napolnili glavno ladjo sicer obsežne bazilike, medtem ko so ostali romarji v času našega bogoslužja v cerkev vstopali le skozi stranski ladij. Veličasten je bil že vhod duhovnikov v procesiji skupaj s prisotnimi slovenskimi škofi. Stalne mašne dele je pel mešani cerkveni pevski zbor iz Trnovega (Ljubljana), verniki pa

so poleg molitev sodelovali tudi z ljudskimi pesmimi. Koprski škof msgr. Pirih je v pridigi po evangeliju med drugim poudaril naslednjo misel in se nato vprašal: "Od našega krsta naprej se v nas pretaka božje življenje. Ali je naš krščanski poklic viden v življenju cerkve in naše družbe? Ali je opazna razlika med nami, ki smo bili krščeni, birmani, smo prejeli druge zakramente, smo vsako nedeljo pri maši, in med tistimi, ki ne živijo iz vere? Vprašajmo se v baziliki presvetega Odrašenika, ali smo zelene ali suhe veje na trti Kristusovi." Zelo slovesno bogoslužje, tudi z mnogimi obhajili prisotnih, se je precej zavleklo, vendar je bilo splošno doživljanje tako močno, da skoraj nismo čutili naporov. V Rim smo prišli iz najrazličnejših slovenskih krajev, od panonskih ravnin na vzhodu, pa iz Ljubljane in okolice do gorskih dolin in Krasa na zahodu, a smo v množici kljub temu prepoznali marsikakšen znan obraz in se pozdravili z mnogimi znanci ali prijatelji. Vendar nas je čas priganjal, pod vodstvom našega vodnika smo si natančneje ogledali baziliko, kristalnico ob njej, nekateri iz drugih skupin tudi bližnji Božji grob, in že smo morali na mestni avtobus, ki nas je popeljal v bližnje osrčje Rima. Tu smo na kratko obhodili Kolosej, se vživali v čase kruha in iger in trpljenja prvih kristjanov v njem, povz-

Nadškof dr. Rode pozdravlja sv. očeta na posebni avdijenci

peli smo se nato na Kapitol in si z vrha ogledali rimski Forum, kjer so vidne zidane ostaline nekdanje slave središča rimskega cesarstva.

Pravzaprav je tega dne celotno središče Rima bilo v znamenju Slovencev, saj si naše romarje srečeval vsepovsod, tudi na mestnih avtobusih. Z enim od njih smo se zatem zapeljali v bližino cerkve S. Maria Maggiore, Marija Snežna po naše, kjer smo ob štirih popoldne imeli slovesno večernico, ki jih je vodil koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Organizatorji romanja so tej slovesnosti hoteli dati slovenski značaj, zato smo ob izpostavljenem Najsvetejšem na glavnem oltarju na ljudski način peli lavretanske litanije

Materne Božje z odpevi, kar je tudi po opažanju tujcev slovenska posebnost. Misel nam je nehote zašla v daljno leto 867, ko sta Rim obiskala sveta brata Ciril in Metod in je takratni papež Hadrijan II. prav v tej cerkvi ob slovesnem bogoslužju potrdil slovanske liturgične knjige. Tudi cerkev Marije Snežne, še starokrščanska po izvoru, je sčasom doživela spremembe, a so se kljub temu v njej še ohranili starokrščanski mozaiki s prizori iz Stare zaveze in Marijinega življenja. Vse to smo si po končanih litanijah, kolikor je dopuščal čas, še natančneje ogledali in se nato precej utrujeni vrnili iz središča Rima v hotel, kjer smo zaključili prvi dan romanja.

DALJE

S 5. STRANI

EDINSTVENO LETO 2000

Vatikanske straže so popustile in smo stopili v palačo, nekateri z dvigalom, drugi po stopnicah, ki jim ni bilo konca. Tu so nadstropja visoka po 30 metrov. Prišli smo v kapelo Redemptoris Mater. Pred očmi se človeku zavrtijo nešteti svtopisemski liki, ki se med seboj dopolnjujejo. Vsak najmanjši delček kamna spregovori v svoji vlogi. Sintetičen opis teh prizorov, ki jih je razlagal sam p. Rupnik, nas je tako prevzel, da smo se čutili naravnost nagovorjene po božji besedi. Gledali smo, premišljevali in občudovali kakih 600 m² mozaika, umetnine, ki se ne da primerjati z deli slavnega Michelangela in drugih umetnikov. To delo je resnično nekaj edinstvenega. Vsi poznamo mozaike iz različnih obdobj, toda tu ni primerjave. Presrečni smo, da smo si jo mogli ogledati. Sam sv. oče Janez Pavel II., ki mu je bila podarjena, jo občuduje in v njen moli.

Po tem ogledu smo šli na večerjo, nato nas je avtobus odpeljal v kar precej oddaljen kraj Morlupo, kjer smo prenočili. Naslednje jutro smo se spet zbrali v Vatikanu. Mnogi ljudje so se gnetle proti Tigu sv. Petra in policija je imela polne roke dela, da jih je usmerjala in nadzorovala. Ob 10. uri je prišel v spremstvu sv. očeta in je daroval nedeljsko mašo, ki je bila namenjena družinam. Med simboličnim obredom se je pred njim poročilo dvanajst parov z različnih koncev sveta, vsak v svoji tipični noši. Nagovor, ki ga je

imel sv. oče, je bil naravnost ganljiv. Kot vedno je tudi tokrat znal položiti v srca besede vere, upanja in ljubezni. Po angelovem češčanju smo šli iz te gneče na kosilo, a dež nas je neločljivo spremljal. Neusmiljeno je padal celo dopoldne. Popoldne smo se zbrali v prijetnem centru jezuitov, kjer so patri Gino, Germano in Robin darovali slovensko mašo samo za nas. Pohiteli smo proti baziliki sv. Petra in tu dolgi koloni ljudi pomikali proti vhodu skozi sveta vrata. Ogledali smo si notranost - se pomudili na grobu prvega papeža sv. Petra - in tudi podzemne prostore, kjer so grobnice njegovih naslednikov.

Poslovlili smo se od Vatikana. Celotno nam je prijazno pomežiknilo, a ko smo odhajali proti avtobusu, je zopet deževalo in pošteno je padalo, ko smo prišli na letališče v Fiumicino. Naše letalo je imelo zamudo in odleteli smo po 23. uri.

V nas so se kar vrstili prizori teh dveh dnevov, ki smo jih preživeli v Rimu. Bili so enkratni, lepi, preprosti: ne da se jih opisati. Hvaležni smo patru Germanu za njegovo požrtvovalnost, kakor tudi p. Robinu, p. Gino in p. Rupniku za njegov dragoceni čas, ki nam ga je z veseljem posvetil.

Čeprav smo se vrnili prijeto utrujeni, je z naših obrazov žarelo zadovoljstvo. Bili smo veseli romarji in vse smo ohranili v lepem spominu.

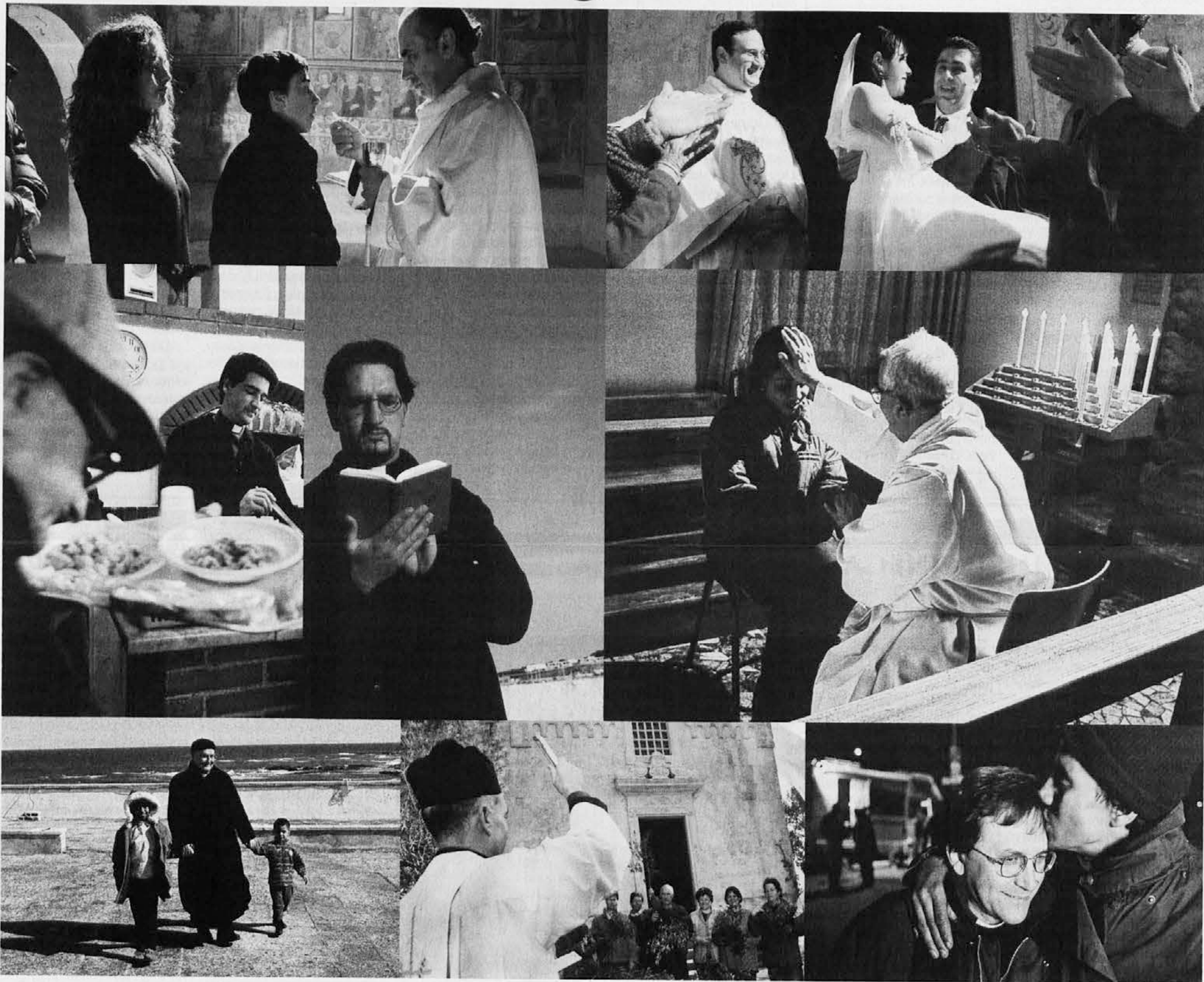
MILKA V IMENU SKUPINE IZ GORIŠKE

15

ČETRTEK
9. NOVEMBRA
2000

Duhovniki živijo, da pomagajo drugim. Prav zato te prosimo, da jim pomagaš.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij med ljudmi v župnijah in vsem nudi ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi duhovniki nadaljevali svoje poslanstvo, imajo tudi sami potrebo po tvoji konkretni pomoči: potrebo po Daru za vzdrževanje duhovnikov. Ti darovi se zbirajo v Osrednji ustanovi za vzdrževanje duhovnikov in so razdeljeni med vse duhovnike, še posebno med tiste, ki delujejo v revnejših in potrebnějšíh skupnostih, ki tako lahko računajo na pomoč vseh.

Če imaš kartico CartaSi, lahko prispevaš svoj dar tako, da pokličeš na zeleno telefonsko številko **800-825000**. Lahko pa tudi položiš svoj denar na poštni tekoči račun št. **57803009**; za svoj dar lahko uporabiš tudi obrazce, ki jih dobiš v domači župniji ali na pošti; svoj dar lahko nakažeš tudi z bančnim nakazilom, in to tako, da ga nasloviš na Ustanovo za vzdrževanje duhovnikov, svobodni prispevki (Istituto Centrale Sostentamento Clero - Erogazioni Liberali). Nazadnje lahko oddaš svoj dar tudi na uradu za vzdrževanje duhovnikov svoje škofije. Darove lahko odtegneš pri davčni prijavi Irpef.

**Darovi za vzdrževanje duhovnikov.
Pomoč mnogih za dobro vseh.**

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

CartaSi

VISA

EUROCARD
Master Card

AMERICAN
EXPRESS

Diners Club
International